

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI VE
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

(İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA)

AYSEL MEMİŞ

ANKARA 2005

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Aysel Memiş'e ait "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumlarının İncelenmesi" adlı çalışma jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. Ayşegül ATAMAN

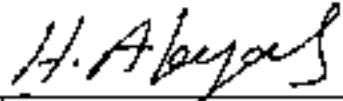
Üye: Prof.Dr. Leyla Küçükahmet (Danışman)

Üye: Prof.Dr. Tayyip DUMAN

Üye: Prof.Dr. Hafize KESER

Üye: Doç.Dr. Hayati AKYOL

annesinin balı, annesinin tatlısı

canım kızım ECENAZ'a

ÖZET

Bu araştırma, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumları hakkında bilgi toplamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Örneklem 2004-2005 öğretim yılında yeni öğretim programının uygulandığı okullar içerisinde seçilmiş ve bu okulların beşinci sınıfında öğrenim gören 558 öğrenciden toplanan anketler değerlendirilmiştir.

Araştırmada iki farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Bu araçlardan ilki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemek için kullanılırken, çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının ölçümü için Brown-Holtzman'ın geliştirdiği "Survey of Study Habits and Attitudes" (SSHA) kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin başarı durumunun tespiti için 4. ve 5. sınıf karné notları alınmıştır.

Öğrencilerin kişisel (cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, başarı durumu, ders ortamı, anne ve baba eğitim durumu, anne çalışma durumu) bilgilerinin frekans ve yüzde dağılımı tabloları yapılmıştır. Ölçekte yer alan dört alt boyutun toplam puanını ifade eden çalışma oryantasyonlarına aritmetik ortalamaları hesaplanıp öğrencilerin cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik durumlarına, başarı durumlarına, ders çalışma ortamına sahip olup olmama durumlarına, anne ve babalarının eğitim durumlarına, annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre farklılıklar test edilmiştir. Bu bilgilerin ışığında farklılıkların ortaya çıkarılmasında, alt grupların 15 ve daha büyük olduğu durumlarda parametrik (t-test, tek yönlü varyans analizi), daha küçük sayılarda olan her birini için parametrik olmayan istatistik (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H) istatistik teknikleri kullanılmıştır. Aralarında anlamlı farklılık olup olmadığı $p < 0,05$ düzeyinde test edilmiştir. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları arasındaki ilişki ve her birinin alt boyutları için korelasyon hesaplanmıştır. Çalışma oryantasyonları ile kişisel bilgilerine ilişkin tüm değişkenler arasındaki ilişkilere de bakılmıştır. Aynı zamanda cevap kağıtlarında yer alan her madde bilgisayarda tek tek kodlanmış, frekans ve yüzde tabloları yapılmıştır.

Yapılan bu araştırmada genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin alışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarından daha yüksektir. İlkokul öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarını etkileyen en önemli boyut öğretmenlerini sevmeleri iken, en olumsuz boyutun ise gecikmeleri önleme olduğu görölmektedir.

- Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonları erkek öğrencilerden daha iyidir.

- Sosyo-ekonomik durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir.

- Başarı durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını etkilemektedir.

- Ders alışma ortamının varlığı öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir.

- Anne ve babaların eğitim durumu öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna sahipken, öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının babalarının eğitim durumu ile paralellik gösterdiği görölmektedir. Babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları da artmaktadır.

ABSTRACT

This research was performed to identify the study habits and attitudes of 5th grade students.

In this research survey method was used. The sampling was selected from the schools where new teaching programme was implemented during 2004 – 2005 season and the questionnaires which were delivered to 558 5th grade students studying in these schools were assessed .

Two different instruments were used in this research. The first one was used for identifying students' socioeconomical status and the other, developed by Brown-Holtzman called "Survey of Study Habits and Attitudes" (SSHA), was used for measuring their study habits and attitudes. Moreover students' 4th and 5th grades transcripts scores were taken in order to determine students' achievement levels.

Frequencies, percentages of students' gender, socio economical status, achievement level, classroom atmosphere, parental education level, mother's working status were calculated. The mean scores for study orientations were calculated and according to gender, socioeconomical status, achievement level, studying environment, parental educational status and mother's working status, their differences were tested. When the subgroups were equal or more than 15, parametric tests (t-test, one way variance analysis) and if the subgroups were less than 15, nonparametric tests (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H) were used ($p < 0.05$). For the relationship between students' study habits and attitudes and sub totals of both, correlations were calculated. The relationships between study orientations and gender, socio economic status, achievement level, study environment, parental educational status and mother's working status were tested. At the same time every single item on the questionnaires were coded by computer assist and also frequency and percentage tables were drawn.

The results in this research were:

- Students' study attitudes scores were higher than study habits scores. The most important factor affecting primary school students' study orientations was teacher approval. However, delay avoidance had the lowest scores.

- The study orientation scores of girls was higher than the scores of boys.

- The socio-economics status affected students study orientation.

- Achievement level affected students' study orientation.

- Being in an environment making studying possible affected students' study orientation.

- Parental educational status affected students study orientation. Fathers' educational status affected study orientation positively. While considering mothers' educational status, study orientation scores of students were highest if mothers were secondary or high school graduate.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	xv

I. BÖLÜM

GİRİŞ

A. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARINI VE TUTUMLARINI İNCELEMENİN ÖNEMİ.....	2
B. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
C. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARINI VE TUTUMLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	21
1. Bireysel Farklılıklar	22
2. Zamanı Etkili Kullanma	23
3. Not Alma.....	26
4. Çalışma Alışkanlıklarını Eğitimi ve Öğretmeni.....	26
5. Aile.....	29
6. Çalışma Ortamı.....	31
7. Ev Ödevleri.....	32
8. Kütüphaneden Faydalanma	33
9. Okuma, Yazma ve Dinleme.....	34
10. İlgil ve İstek.....	35

D. YÖNTEM	37
1. Araştırmanın Amaçları.....	37
2. Evren ve Örnekleme.....	38
3. Tanımlar.....	41
4. Kullanılan Bilgi Toplama Araçları.....	42
a) Sosyo-Ekonomik Düzey Belirleme Ölçeği.....	42
b) Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Ölçeği (SSHA).....	44
i) Aracın Geliştirilmesi.....	46
ii) Aracın Uyarlanması.....	48
iii) Aracın Kullanılışı ve Değerlendirilmesi.....	51
5. Uygulama ve Bilgilerin Analizi.....	53

II. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

A. ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BİLGİLER	56
1. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum	56
2. Cinsiyet ve Başarı Durumu	57
3. Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Durumu.....	58
4. Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı.....	59
5. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı.....	59
6. Başarı Durumu ve Ders Çalışma Ortamı.....	60
7. Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumu	60
8. Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu.....	61
9. Başarı ve Anne Eğitim Durumu.....	62
10. Başarı ve Baba Eğitim Durumu.....	63

11. Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu.....	64
B. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIK VE TUTUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR.....	66
1. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	67
2. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	70
3. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	74
4. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	79
5. Cinsiyet ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	83
6. Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	88
7. Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları..	99
8. Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	100
9. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	104
10. Başarı ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	107
11. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	112
12. Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	116
13. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	121
14. Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	124
15. Anne Eğitim Durumu ve Başarı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	130

16. Baba Eğitim ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	141
17. Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	149
18. Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	151
C. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ORYANTASYONLARININ ALT BOYUTLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	154
1. Cinsiyete Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	155
2. Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	157
3. Başarı Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	160
4. Ders Çalışma Ortamı Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	163
5. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	165
6. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	168
7. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	172
D. Öğrencilerin Çalışma Alışkanlık ve Tutumlarına İlişkin Bulgular (Ayrıntılı Döküm).....	174

III. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

KAYNAKÇA.....	185
EKLER.....	201

TABLOLAR

1. Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim 5. Sınıf Öğrenci Sayıları..	39
2. Ankara Pilot Uygulama Okulları ve 5. Sınıf Öğrenci Sayıları.....	40
3. Örnekleme Alınan Okullar ve Yapılan Uygulamalar	41
4. Çalışma Oryantasyonu Puanları.....	52
5. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum	56
6. Cinsiyet ve Başarı Durumu	57
7. Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Durumu.....	58
8. Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı.....	59
9. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı.....	59
10. Başarı Durumu ve Ders Çalışma Ortamı.....	60
11. Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumu.....	60
12. Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu.....	61
13. Başarı ve Anne Eğitim Durumu.....	62
14. Başarı ve Baba Eğitim Durumu.....	63
15. Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu.....	64
16. Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Aritmetik Ortalamaları (Genel).....	66
17. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	68
18. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	70
19. Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar	71
20. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	74
21. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları...	79

22. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar.....	80
23. Başarı Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	83
24. Başarı Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar.....	84
25. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Gecikmeleri Ölçme Puanları	89
26. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Yöntemleri Puanları	90
27. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları	92
28. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Öğretmeni Onaylama Puanları	93
29. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Eğitimi Kabulüne Puanları	94
30. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Tutumları	96
31. Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	97
32. Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	99
33. Ders Çalışma Ortamı Olan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar.....	101
34. Ders Çalışma Ortamı Olmayan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	102
35. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	104
36. Ders Çalışma Ortamına Sahip Olan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma Oryantasyonları.....	107
37. Ders Çalışma Ortamına Sahip Olan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar.....	108

38. Ders Çalışma Ortamı Olmayan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma Oryantasyonları.....	109
39. Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	112
40. Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar.....	113
41. Anneleri Bir Eğitim Kurumundan Mezun Olmayan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	116
42. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	117
43. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	121
44. Babaları Bir Eğitim Kurumundan Mezun Olmayan ve Master-Doktora Mezunu Olan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	124
45. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları.....	125
46. Anne ve Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Aldıkları Puanlar.....	130
47. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Gecikmeleri Ölçme Puanları	131
48. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Yöntemleri Puanları	132
49. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Alışkanlıkları.....	134
50. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Öğretmeni Onaylama Puanları	136
51. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Eğitimi Kabul Etme Puanları	138
52. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Tutumları	139
53. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Oryantasyonları	140

54. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Gecikmeleri Ölçme Puanları	142
55. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Çalışma Yöntemleri Puanları	143
56. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Çalışma Alışkanlıkları.....	144
57. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Öğretmeni Onaylama Puanları	145
58. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Eğitimi Kabullenme Puanları	146
59. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Çalışma Tutumları	147
60. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Durumu ve Çalışma Oryantasyonları	148
61. Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	149
62. Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları	151
63. Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonunun Alt Boyutları Arasındaki İlişki (Genel).....	154
64. Kız Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	155
65. Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	156
66. Alt Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.	157
67. Orta Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	158
68. Üst Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	159
69. Başarısız Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	160

70. Başarı durumu "Geçer" olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	161
71. Orta Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	161
72. Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	162
73. Çok Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	162
74. Ders Çalışma Ortamına Sahip Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	163
75. Ders Çalışma Ortamı Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	164
76. Anneleri Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	165
77. Anneleri İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	166
78. Anneleri Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	166
79. Anneleri Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	167
80. Babaları Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	168
81. Babaları İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	169
82. Babaları Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	169
83. Babaları Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	170
84. Babaları Master-Doktora Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	170
85. Anneleri Çalışan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	172

86. Anneleri Çalışmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	173
---	-----

ÖNSÖZ

Çalışmak hayatımızın en önemli etkinliklerindedir. Çağdaş öğrenme ve öğretme teorilerinin öğrenme sürecinde öğrencilere daha aktif roller verdiği düşünülürse öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları daha da önem kazanmaktadır. Başarıya giden yol özellikle öğrencilerin kendilerinden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden öğrenciler kendi çalışma alışkanlık ve tutumlarının farkında olup verilen olumlu öneriler ile hatalı davranışlarını düzelttiklerinde daha başarılı olacakları düşünülebilir. Bazı öğrenciler ders çalışmaya çok vakit ayırdıkları halde başarılı olmamakta, hatalı çalışma alışkanlıkları onlara fayda sağlamak yerine zarar verebilmektedir.

Bu araştırmada, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışmada alışkanlık ve tutumları belirlenmeye çalışılmış, araştırmanın bulgularına dayanarak çalışma alışkanlık ve tutumlarına yönelik öğrenci, öğretmen ve velilere öneriler getirilmiştir.

Bu araştırmanın yapılması için konuyu öneren, çok değerli fikirleri ile beni yönlendiren ve bu tezin oluşmasını sağlayan, maddi manevi her türlü desteğini hep hissettiğim sevgili ve saygıdeğer danışmanım Sayın Prof.Dr.Leyla Küçükkahmet'e, tez izlemelerim sırasında çok değerli görüşlerini aldığım çok değerli hocalarım Sayın Prof. Dr. Ayşegül Ataman ve Sayın Doç.Dr.Hayatı Akyol'a teşekkürü bir borç bilirim. Aynı zamanda Sayın Prof.Dr. Hafize Keser ve Prof.Dr. Tayyip Duman hocalarına çok teşekkür ederim.

Sevgili eşim Uğur Altay Memiş her başım sıkıştığında çevrelerde yardımcı olduğun için, canım kardeşim Hülya verilerin bilgisayara aktarılmasındaki desteklerin için, sevgili anneciğim ve babacığım her zaman yanımda olduğunuz için, çok değerli arkadaşlarım Nihan Şahinkaya her kafama takılan istatistik sorusunda acni arayabilme rahatlığını bana verdiğin ve tezin düzeltmeleri sırasında baştan sona hiç üşenmeden tezimi okuduğun için, Gülhiz-Pusat Pilten ve Gökhan Özsoy her türlü destekleriniz için çok teşekkür ederim.

**ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI VE TUTUMLARININ
İNCELENMESİ
(İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA)**

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Öğrenciler eğitimlerinin her aşamasında sınavlarla karşılaşmakta ve sonuçlara bakıldığında çok azının başarılı olduğu görülmektedir. İlköğretim bitiminde Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), lise bitiminde Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS), üniversite bitiminde ise Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) gibi daha pek çok sınav öğrencilerin karşısına çıkmaktadır. Yapılan bu sınavlardaki başarı istatistikleri incelendiğinde, düşük başarılı öğrencilerin sayısının ne kadar yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin; 2005 yılı Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı sonucunda sınava giren 768 636 adaydan 65 076'sının ham puanlarının 0.5'in altına düştüğü için puanları hesaplanamamış ve sıfır puan almışlardır. 2004 yılında ise 634 787 aday sınava girmiş 64 598 aday sınavda sıfır almıştır (Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2005). 2004 yıl: Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sonucunda, sınavı geçerli sayılan 1 727 957 adaydan, 32 177'si sıfır alırken, sıfır puan alanların sayısı 2005 yılında % 78 artmış i 671 726 adaydan, 57 163'ünün en az üç testten ham puanları 0.5'in altında kaldığı için ÖSS puanları hesaplanamamıştır (ÖSYM İstatistik Birimi, 2005). Böylece yüksek bir başarısızlık oranı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında temelde bir problem olduğunun göstergelerinden biridir. Çünkü yapılan araştırmalar iyi çalışma alışkanlık ve tutumlarına sahip olan öğrencilerin aynı zamanda akademik olarak da başarılı olduğunu ortaya koymaktadır (Uluğ, 1981; Schultz, 1989; Elliot ve diğerleri, 1990; Slate ve diğerleri, 1990; Jones ve diğerleri, 1993; Agnew ve diğerleri, 1993; Lawler-Prince ve diğerleri, 1993; Kleijn, 1994; Gordon, 1997; Sümbül, 1998; Carter, 1999; Arslantaş, 2001).

Öğrencinin başarısızlığında aile hem madden hem manen yıpranmakta ve onlar da çocuklarını yıpratmakta, bu bir kısır döngü haline gelmektedir. “Ders çalış!” sözcüğü bazı evlerde sürekli kullanılır hale gelmiştir. “Sorun nerededir? Nereden başlanmalıdır? İlköğretimde kazanılan iyi çalışma alışkanlık ve tutumları öğrencilerin hayatını kolaylaştırıp daha başarılı olmalarını sağlar mı? Öğrenimin üst düzeylerinde öğrencinin çalışma alışkanlıklarını ne kadar değiştirebilir?” gibi sorular çözüm beklemektedir.

Başarılı bir öğrenim hayatı için verimli çalışma alışkanlığının daha okulun ilk yıllarında edinilmesi gerekir, bu yıllarda bu alışkanlıkları edinip olumlu tutumlar geliştiremeyen öğrencilerin üst sınıflarda birçok sorunla karşılaşmaları muhtemeldir. İlköğretimin ilk basamaklarında öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarını nelerden etkilendiği, etkili öğrenme için gerekli çalışma alışkanlıkları belirtildiğinde herüz öğrenim yıllarını başında iken olumlu müdahalelerle öğrencilerin daha verimli öğrenim yaşantısı geçirmeleri sağlanabilecektir.

A. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARINI VE TUTUMLARINI İNCELEMENİN ÖNEMİ

Martin (1953), başarısız öğrencileri incelediği araştırmasında, başarısızlığa neden olan faktörler içinde motivasyon eksikliğinden sonra en yüksek yüzde ile zayıf çalışma tekniklerine dikkati çekmektedir. Okul hayatındaki başarıda etkin ders çalışma ve öğrenme yollarını kullanmasını bilmenin, öğrencinin kullandığı çalışma yönteminin, öğrenme tekniklerinin, alışkanlıkların çok önemli rolü olduğu belirtilmektedir (Tan, 1996:14). Öğrencinin derslerine karşı, öğrenme, ilgi, merak ve isteği uygun çalışma ortamı ve verimli çalışma alışkanlıklarının bulunması, başarı için çevresinden yakınlık ve destek görmesi gibi özellikler, öğrenmesini kolaylaştırıp başarısını artırırken bunun tersi olan durumlarda öğrenmesini güçleştirmektedir (Uluğ, 2000:5). Öğrenciler başarıya ulaşabilmek için ders çalışma becerilerini bilinçli bir biçimde geliştirmek ve kullandığı becerilerin etkililiğini ve verimliliğini sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutmak zorundadır (Yıldırım ve diğerleri, 2000:3).

Yıldırım ve diğerleri (2000;1) başarılı öğrenciyi kendi özelliklerini tanıyan ve bu çerçevede çeşitli ders çalışma ve öğrenme yöntemlerini etkili bir şekilde kullanabilen öğrenci olarak tanımlamaktadır. Başarılı öğrencilerin bile yanlış ve kusurlu ders çalışma teknik, tavır ve alışkanlıklarına sahip oldukları görülmektedir. Sıradan öğrencilerin çalışma teknik, alışkanlık ve tutumlarında daha çok yanlışlıklar olabileceği kolayca tahmin edilebilir. Okul başarısızlıklarının çoğunda bu ders çalışma ve öğrenme teknik, alışkanlık ve tutumları kusurlarının payı büyüktür. Verimli ders çalışma, öğrencilerin okulda başarılı olmasında önemli rolü bulunan ders dinleme, ders çalışma, ödev hazırlama gibi çalışmalarda usulük, davranış, tavır ve alışkanlıklarını kazanılması ile söz konusu olabilir (Tan, 1992;108). Her öğrenci farklı ders çalışma alışkanlık ve tutumlarına sahiptir ve sahip oldukları alışkanlık ve tutumları öğrencilerin akademik başarılarının en önemli belirleyicilerindenidir.

Öğrencilerin akademik başarılarının en önemli belirleyicilerinden olan ve henüz ilköğretimde iken yapılacak müdahale ile olumlu yönde geliştirilebileceği düşünülen, çalışma alışkanlıkları ve tutumlarını ölçmeye yönelik araçlar geliştirilmiştir. Bunlardan ilki Wren (1941) tarafından geliştirilen, öğrencilerin çalışma davranışlarını ölçmeye ve tanımlamaya yönelik "Çalışma Alışkanlıkları Envanteri" dir. Bu ölçek öğrencilerin genel çalışma tutumlarını, davranışlarını, okuma ve not alma tekniklerini ve çalışma stratejilerini ölçmeyi amaçlamıştır. Wren'in çalışması tekrar gözden geçirilmiş, daha geniş açıdan incelenerek okuma hızı, anlama gibi okuma becerilerinin ihmal edildiği düşünülerek sonraki çalışmalarda bu konular üzerine gidilmiştir. 1960'lı yıllarda rehberlik hareketi daha popüler olmaya başlamış, Wren'in çalışmaları tekrar gözden geçirilmiş ve çalışma davranışları daha yaygın olarak incelenmeye başlanmıştır.

1953 yılında Brown ve Holtzman "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Envanteri (SSHA-Survey of Study Habits and Attitudes), Form C" yi geliştirmiş ve yıllar süren çalışmaların ardından envanterde değişiklikler yapılarak son şekli verilmiştir. Çalışma yöntemleri, çalışma motivasyonu ve sınıfta önemli olan okul aktivitelerine yönelik bazı tutumları ölçen bu araç öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını saptamak, akademik güçlük çeken öğrencilere yardımcı olmak ve bu

öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını iyileştirecek önerilerde bulunmak amacıyla kullanılabilir. Çalışmalar bu ölçeğin akademik başarıyı tahmin etmede kullanışlı olduğunu ortaya koymuştur (Brown, Holtzman, 1967, Brown, Holtzman, 1984).

Weinstein ve diğerleri tarafından geliştirilen "Öğrenme ve Çalışma Stratejileri Envanteri (LASSI-Learning and Study Strategies Inventory)" de çalışma alışkanlıklarını ölçmeye yönelik tasarlanmıştır. On altı boyutu ve seksen maddesi bulunan bu araç öğrencilerin öğrenme ve çalışma stratejilerini geliştirmek amacıyla kullanılabilir.

Michael ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilen "Çalışma Tutumları ve Metotları (SAMS-Study Attitudes and Method Survey)" adlı araç öğrencilerin okula karşı tutumlarını, çalışma alışkanlıkları ve motivasyonlarını ölçmeyi amaçlamış, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını geliştirmek ve yanlış tutumlarının yerine daha pozitif yaklaşımlar edinmesini sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

B. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ve tutumlarına ilişkin araştırmalar Türkiye’de ve yurtdışında olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Uluğ (1981), rehberlik saatlerinden yararlanarak öğrencilere yapılacak yardım sonunda, verimli çalışmayla ilgili yeni ve olumlu alışkanlıklar geliştirilip geliştirilemeyeceğini ve çalışma davranış ve alışkanlıklarının okul başarısı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan öntest-sontest modelli bu araştırma sonucunda, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının rehberlik saatleri içinde yapılan yardımlarla iyileştirilebileceği ve yeni alışkanlıklar kazandırılabilceği, çalışma alışkanlıkları ile okul başarısı arasında yakın bir ilişki

olduğu, verimli çalışma alışkanlığına sahip öğrencilerin notlarının, genellikle bu alışkanlığa sahip olmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Küçükahmet (1987), öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını saptamak, eğiticilerin çalışma konusunda güçlüğü olan öğrencileri anlamalarına yardımcı olmak amacıyla üniversite ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırma sonucunda, öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumları konusundaki yetersizliğini ortaya koymuştur. Bilgi toplama aracı olarak Brown-Holtzman'ın geliştirdiği "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Envanteri"nin kullanıldığı çalışmada aşağıdaki bulgular dikkat çekicidir:

- Ülkemizde üniversite öğrencilerinin çalışma oryantasyonu genellikle düşüktür.
- Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasında oldukça yüksek bir ilişki vardır. Bu, öğretmenleri benimseyen ve eğitimi kabullenen öğrencilerin daha iyi çalışma alışkanlıklarına sahip olduğunu göstermektedir.
- Öğrencilerin çalışma tutumları oldukça düşük bulunmuştur. Dolayısıyla, öğrencilerin öğretmeni benimsemiş ve eğitimi kabullenmelerinin istenen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.
- Çalışma alışkanlıklarını etkileyen başka faktörlerinde (çalışma ortamından, öğrencinin kendinden ya da ailesinden kaynaklanan nedenler gibi) bulunması nedeniyle öğrencilerin çalışma alışkanlıkları tutumlarından da düşük çıkmıştır.
- Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin puanları erkeklerinkinden daha iyi bulunmuştur.

Aydın (1989), üniversite öğrencilerinin ders çalışma motivasyonları ve çalışmaya yönelim ölçtünü yaparak, gençlerdeki en yaygın problemlerden biri olan depresyonun öğrencilerin çalışmaya yönelimini etkileyip etkilemeyeceği sorusuna

cevap aramıştır. Araştırma sonucunda, depresyonun hafif düzeyinin bile öğrencinin çalışmaya yönelimini etkileyen bir faktör olduğu tespit edilmiştir.

Ilgin ve diğerleri (1990), üniversite giriş sınavına hazırlanan gençlere verimli çalışma alışkanlıkları seminerleri vermişlerdir. Seminere katılan ve katılmayan öğrencilerin ders başarıları arasında anlamlı bir fark bulunamamış, bu seminerlerin öğrenci çalışma davranışlarında etkili olduğu görülmüştür. Çalışma tekniğinin fen ve sosyal derslerin özelliklerine göre değil çok genel bilgilerle verilmesi, tekniğin uygulanmasının veli ve öğretmen desteği ile yürütülmesine olarak bulunmayışı, ders kitapları ve programların verimli çalışma tekniği ile kullanılmasının mümkün olmaması, seminerlerin uygulanmasının öğretim yılının ortalarına yaklaştığı zamanda yapılması gibi nedenler tekniğin kullanılmasının başarıyi yükseltici etkilerinin görülmemiş olmasına yol açtığı düşünülmüştür.

Zeyrek ve diğerleri (1990), Hopson ve Anderson tarafından 1987 yılında geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları Envanteri"ni Türkçe'ye uyarlamayı amaçlamışlardır. Çalışma öğrencilerin üniversite giriş sınavına hazırlanmış, MEF dershanesinde başarıyı olumsuz yönde etkileyen hatalı ders çalışma alışkanlıklarını tespit edecek bir ölçüğe duyulan ihtiyaçtan dolayı yapılmıştır. Alınan t testi sonuçları Türkçe ve İngilizce maddeleri arasında anlamlı farklılığa rastlanmadığını, Türkçe ve İngilizce maddeler arasındaki yüksek korelasyonlar yorumlandığında iki formun benzerlik gösterdiğini, envanterin güvenilirliği ile ilişkili olarak hesaplanan alfa değerleri formaların iç tutarlılığına sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar envanterin Türkçe formunun çevirisinin geçerli olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Envanter 16-21 yaş arası farklı sosyo-ekonomik düzeylerden 5459 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada sonucunda 2546 öğrenci ders çalışma isteği konusunda vasat bulunurken 63'ünde ders çalışma isteği bulunmadığı saptanmıştır. Düzenleme ve planlama konusunda öğrencilerin yalnızca %18'i olumlu özelliklere sahiptir. Öğrencilerin başarıyı olumsuz yönde etkileyen endişelerini en az indirge konusunda yalnızca 200 öğrenci olumlu cevap verirken 5183 öğrencinin vasat ya da olumsuz cevap vermesi dikkat çekicidir.

Köymen (1990), geleneksel yükseköğretim sistemi öğrencileriyle açıköğretim sistemi öğrencilerinin öğrenme ve ders çalışma stratejileri açısından karşılaştırılması üzerinde durmuştur. Araştırma sonuçları iki ana grupta özetlenmiştir:

- Öğrencilerin eğitime ve okula karşı tutumları olumsuz, ders çalışma güdüleri düşük ve kaygı adı verilen bilişsel kuruntuları oldukça yüksektir.
- Geleneksel yükseköğretim öğrencileriyle açıköğretim öğrencilerinin öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasında çok belirgin bir farkın olmadığı gözlenmiştir.

Özer (1993), öğretmen adaylarının etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarına ne ölçüde sahip olduklarını belirlemiş ve elde edilen bulgulara dayalı olarak uygulamaya dönük çeşitli önerilerde bulunmuştur. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama niteliğinde bir desen kullanılmıştır. Bu desen çerçevesinde, öğretmen adaylarının etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarındaki yeterlilikleri, eğitim fakültesinin Almanca, Fransızca, İngilizce, İspanya ve Zihin engelliler öğretmenliği programlarının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 462 öğrenciye "Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri Envanteri" uygulanarak elde edilen bilgilere dayalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının çoğu konularda etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarına orta düzeyde sahip oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının tutum ve güdülenme düzeyleri düşük, kaygı düzeyleri ise ortadır. Bilişsel alana giren yeterliklerden bilgi işleme, temel düşüncelerin seçimi ve yardımcı çalışma öğeleri yönünden iyi düzeyde olan öğretmen adayları, zamanı kullanma, dikkat, kendini sınamaya ve sınav stratejileri yönünden orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarındaki yeterlilik düzeylerine bakıldığında "tutum, güdülenme, kaygı, yardımcı çalışma öğeleri ve kendini sınamaya" ölçeklerinde puan ortalamaları arasında bayan öğretmen adayları lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Öte yandan, bitirilen ortaöğretim kurumuna ve buldukları eğitim programına göre anlamlı bir fark bulunamamış, eğitim fakültesine girişlerinde sahip oldukları etkili öğrenme ve ders çalışma davranışları düzeylerinin fakülteyi bitirilerinde farklılaşmadığı görülmüş, bu da

eğitim fakóltesinde uygulanan öğretmen eğitimi programlarının, etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarını geliştirilmesinde herhangi bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

Can (1992), düşük başarılı öğrencilerin akademik problemlerine yardım edilebilmesi açısından, çalışma alışkanlıklarını eğitimi ile grupla psikolojik danışmanın uygun yöntemler olup olmadığını test etmiştir. Bu amaçla araştırmada, düşük başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının iyileştirilmesinde, sınav kaygılarının düşürülmesinde ve nihayet akademik başarılarının yükseltilmesinde grupla psikolojik danışma ile çalışma alışkanlıklarını eğitiminin ne gibi etkileri olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Üniversite ikinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın bulguları ışığında düşük başarılı öğrencilerin akademik sorunlarına yardımcı olmadıkları çalışma alışkanlıklarını eğitimi ve psikolojik danışmadan yararlanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma alışkanlıklarını eğitiminin, gerek çalışma alışkanlık ve tutumlarını iyileştirmede gerekse akademik başarıyı yükseltmede etkili olduğu, psikolojik danışmanın ise daha çok çalışma alışkanlıklarını düzeltilmede etkili olduğu izlenimini edinilmiştir.

Dilek (1993), askeri liselerde okuyan öğrencilerin ortaokul ve lise ders çalışma alışkanlıklarını ile akademik başarılarının karşılıklı etkileşimini incelemiştir. Lise bir ve ikinci sınıfla okuyan toplam 365 öğrencinin çalışma alışkanlıklarını araştırmacı tarafından hazırlanan anket yardımıyla toplanmıştır. Araştırmada edinilen bulgular ışığında, öğrencilerin ortaokuldaki ders çalışma alışkanlıkları ve başarı düzeylerini lisede de büyük oranda sürdürdükleri bulunmuştur. Özellikle çalışmaya başlamak ve sürdürmek, zamanı planlamak ve iyi kullanmak, bilinçli çalışmak ve derslere aktif katılım alanlarında olmak üzere ders çalışma alışkanlıklarına ilişkin eğitici çalışmaların yapılması ve öğrenme motivasyonlarını artıracak tecrübelerin alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Köymen (1994), Weinstein tarafından 1987'de geliştirilen "Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri Envanteri"nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmayı amaçlamıştır. Yükseköğrenim düzeyindeki öğrenci grubundan elde edilen veriler

doğrultusunda, önce dil geçerliği, daha sonra faktör analiziyle yapı geçerliği belirlenmiş, güvenirlik için de KR 20 Alfa değerleri ile test-tekrar-test tekniklerinden yararlanılmıştır. Sonuçlar envanterin 10 skalasının yeterli geçerlik ve güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Öztürk (1995), Gazi Üniversitesi'ne bağlı öğretmen yetiştiren fakülte öğrencilerinin kendi kendilerine çalışma durumlarında hangi öğrenme stratejilerini, ne derece kullanmakta olduklarını ve öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarıyla ilişkili durumların neler olduğunu ölçmüştür. Araştırma sonucunda öğrencilerin % 78,5 'inin sadece sınav için çalıştığını belirlemiştir. Öğrencilerin çalışmalarında öğrenme stratejilerini kullanma oranları ve ilkökul, ortaokul ve lisede öğretmenlerin öğrenme stratejilerini uygulama durumları oldukça düşük bulunmuştur. Oysa öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarıyla öğretmenlerin derslerde bu stratejileri uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki ortaya konmuştur.

Erkan (1996), ders çalışma alışkanlıklarının ölçülmesini sağlayabilecek bir envanterin geliştirilmesi üzerinde çalışmıştır. Çalışmanın başında madde analizi çalışmasını yapabilmek amacı ile geliştirilmesi amaçlanan envanterin madde havuzu oluşturma çalışmaları yapılmış, geliştirilecek olan envanterin Türk örneklemine uygunluğu arzu edilen en önemli nitelik olarak düşünülmüştür. Ders çalışma davranışları ile ilgili teorik bilgiler ve öğrencilerden elde edilen pratik gözlemlerden yararlanarak maddeler yazılmıştır. Hazırlanan maddeler ile; zamanı kullanma, çalışma yöntemi, kişisel özellikler ve problemler, ödev, öğretmen faktörü, sınav, motivasyon, kendini geliştirme, not alma, kişi ve kaynaklardan yararlanma olmak üzere 10 alt alan oluşturulmuştur.

Yılmaz (1997), öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik bir envanter geliştirmiş, aynı zamanda geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmıştır.

Yüksel (1997), ilköğretim okulu yedinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi başarıları ile kullandıkları çalışma teknikleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonunda kullanılan ders çalışma teknikleriyle, soru-cevap

teknikçi dışında, öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; dinleme, yazma, not alma, anlatma, soru cevap, basılı kaynaklardan yararlanma tekniklerini kullanan öğrencilerin başarılarına cinsiyetin bir etkisinin olmadığı, ancak okuma tekniklerini kullanan kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu sonucuna varılmış, öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılım ile başarıları arasındaki ilişki düşük bulunmuştur.

Atılgan (1998), üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarılarını karşılaştırmış, bu alışkanlıkların akademik başarılarına nasıl ve ne oranda yansıdığını belirlemeye çalışmıştır. Sİ8 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada veriler, Brown-Holtzman tarafından geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları (SSHA)" envanteri kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, yedi grupta toplanmış olan cevaplardan; sıkıcı derslere çalışmak için kendini zorlama, derslere planlı olarak çalışma, ders çalışmayı planlamada güçlük çekme, ders çalışırken zamanı iyi kullanma, aranılan kaynağın sağlanmasında üniversite kütüphanesinin yeterliliğine inanma konularında başarılı ve başarısız öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Keskin (1998), İngilizce'yi yabancı dil olarak öğrenen başarılı öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerini saptamak ve daha az başarılı öğrencilerin kullandıkları stratejilerle karşılaştırmak amacıyla bu çalışmayı yapmıştır. Araştırmada, kullanılan stratejiler arasında önemli farklılıklar bulunursa öğrenciyi daha başarılı olmaya yönlüten stratejilerin daha az başarılı gruba öğretilebileceği ifade edilmiştir.

Sünbül ve diğerleri (1998), üniversite öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını incelemiş ve çalışma alışkanlığı ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonucunda cinsiyet ve annelerin eğitim durumu ile çalışma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Hei (1999) çalışmasını, Türkiye ve Tayvan'daki üniversite öğrencilerinin ders çalışma yaklaşımlarını etkileyen faktörleri incelemek ve karşılaştırmak, ders çalışma

yaklaşımlarının boyutları arasındaki ilişkileri saptamak ve ders çalışma yaklaşımlarını etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yapmıştır. Sonuçlara göre Türk ve Tayvanlı öğrencilerin ders çalışma yaklaşımlarını oluşturan boyutlar, başarısız olma korkusu ve ezberleme stratejisinde gözlenen ufak farklılıklar dışında benzerdir. Türk erkek ve kız öğrencilerin çalışma yaklaşımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Tayvanlı kız öğrenciler erkeklere göre oku programına daha sıkı bağlı ve daha az başarı güdümlüdür. Hem Türk hem de Tayvanlı kız öğrenciler akademik başarıya yönelik olarak erkeklerden daha çok endişe göstermişlerdir. Tayvanlı öğrenciler ezberleme stratejisinde derin yaklaşımı öncelikli olarak kullanmalarına rağmen kondilerini Türk öğrencilere göre daha az özgür hissetmişlerdir.

Subaşı (2000), verimli çalışma alışkanlıkları eğitiminin öğrencilerin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma alışkanlıklarına etkisini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirdiği bu araştırmasında yaklaşık 60 kişilik şubelerden iki deney ve bir kontrol grubu üzerinde çalışma yapmıştır. Deney süresince her iki deney grubuna dört hafta süre ile verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitimi verilmiş, ancak deney I grubuna dönem süresince dönüt düzeltme işlemi uygulanmıştır. Deney II grubuna dört hafta verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitimi verilmiş, dört haftadan sonra izlenmemiştir. Kontrol grubuna ise hiçbir işlem yapılmamıştır. Dönem sonunda üç gruba da başarı testi, akademik benlik kavramı envanteri ve çalışma davranışları envanteri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitiminin öğrencilerin çalışma davranışları geliştirmelerinde etkili olduğu görülmüştür.

Kaya (2001), lise birinci sınıf öğrencilerine verimli ders çalışma alışkanlıkları kazandırmada grup rehberliğinin etkisi ve buna bağlı olarak ders başarılarının değişip değişmediğini incelemiştir. Araştırma kapsamında 15'er kişiden oluşan deney ve kontrol grupları oluşturulmuş, deney grubuna 12 hafta süre ile grupta verimli ders çalışma alışkanlığı edindirme eğitimi uygulanmıştır. 1981 yılında Uluğ tarafından geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları Envanteri" öğrencilere ön-test ve son-test olarak verilmiş, ön-test son-test sonuçları ve uygulama öncesi-sonrası ders başarı durumları

karşılaştırılmış ve bu karşılaştırmalar sonucunda grup rehberliği etkinliğinden yararlanan deney grubu öğrencilerinin verimli ders çalışma alışkanlıkları ön ve son testleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tulum (2001), hemşirelik öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumları üzerinde çalışmıştır. Araştırma sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarından beklenenin altında puan aldıkları, çalışma alışkanlıkları puanının çalışma tutumlarından daha yüksek olduğu, "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Envanteri"nin alt boyutlarından en yüksek puanın çalışma yöntemleri, en düşük puanın ise öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında olduğu, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar ile envanterin öğretmeni onaylama ve çalışma tutumları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu, öğrencilerin sınıflarının yükseldikçe çalışma alışkanlıkları ve tutumları puanlarının düştüğü, mesleği isteyerek seçme durumunda çalışma alışkanlık ve tutumlarının etkilendiği görülmüştür.

Arslantaş (2001), ortaöğretime devam eden öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıklarına ne ölçüde sahip olduklarını belirlemek amacıyla yaptığı bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet, alan, lise türü, ayrı bir çalışma odasına sahip olma ve akademik başarıları ile verimli ders çalışma alışkanlıkları arasında bir ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin; cinsiyet ve ayrı bir çalışma odasına sahip olma durumuna göre verimli ders çalışma alışkanlıklarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları erkek öğrencilerinkinden daha ileri düzeyde, ayrı çalışma odasına sahip olan öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının, çalışma odası olmayanlara oranla daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda araştırma sonucunda akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu görülmüştür.

Yükseç ve Koşar (2001), üniversite öğrencilerinin ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin ders çalışırken hangi öğrenme stratejilerini, hangi sıklıkta kullandıkları,

öğrenme stratejilerinin bölümlere ve mezun olduğu okul türüne göre farklılık gösterip göstermediğini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin ders çalışırken öğrenme stratejilerini genelde sıkça kullandıkları, ancak ezberleme ile ilgili stratejileri nadiren kullandıkları ve öğrenme stratejileri kategorileri içerisinde hatırlama stratejilerini daha az sıklıkta kullandıkları bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma sıklıkları mezun oldukları okul türüne göre incelendiğinde okulların uyguladığı eğitim programlarındaki farklılıkların öğrencilerin ders çalışırken farklı stratejileri kullanmalarına yol açtığı görülmektedir. Anadolu Lisesi ve yabancı dille eğilim-öğretim yapan lise mezunlarının metinleri ezberleme ile ilgili stratejileri daha sık kullanırken mesleki ve teknik lise mezunlarının daha planlı çalıştığı ve daha fazla çaba gerektiren (metinden sorular çıkarma, metni kendi içerisinde mantıklı bir şekilde sıralama gibi) stratejileri kullandıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma sıklıkları öğrenim gördükleri bölümlere göre incelendiğinde ise kullanılan stratejilerin birkaçı dışında bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Özmeri ve diğerleri (2001), ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinde okul başarısızlığına yol açan faktörleri incelemiş, okul başarısı düşük öğrencilerin ders çalışma süresinin daha kısa olduğunu bulmuşlardır.

Koşar (2004), Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarının ne düzeyde olduğuna dair bir araştırma yapmıştır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları, tutumları ve oryantasyonlarının ne düzeyde olduğu ve bölümlere göre farklılık gösterip göstermediği ölçülmüştür. Araştırma sonucunda Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları, tutumları ve oryantasyonlarının genel ortalamaları oldukça düşük bulunmuştur.

2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Brown (1941), üniversitenin ilk iki yılındaki başarılı ve başarısız öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını incelemiştir. Bilgi edinme formu, okuma, gözden geçirme, konsantre olma, kritik düşünme, not alma, sınavlara hazırlanma ve ödevlerini

zamanında yapma başlıkları altında toplanmış 64 maddeden oluşmuştur. Sonuçta, başarısız öğrencilerin doğru çalışma alışkanlıklarını kullanma yüzdeleri başarılı öğrencilerinki kadar yüksek bulunmuş, araştırılan çalışma metotlarının hiçbirinde doğru alışkanlıklar kullanan başarısız öğrencilerin yüzdesi başarılı öğrencilerin yüzdesinden anlamlı biçimde farklı bulunmamış ve başarılı, başarısız tüm öğrencilerin büyük bölümünün etkili çalışma teknikleri konusunda başarısız olduğu tespit edilmiştir.

Cresser (1963), kriter olarak Q-sort testi kullanılan çalışma alışkanlıkları dersi boyunca çalışma alışkanlıkları ve tutumlarındaki değişiklikleri araştırmıştır. Q-sort testi çalışma becerilerini, öğretmenler ve okul hakkındaki tutumları, gelişmeler ile tedavilerden memnuniyeti kapsayan maddelerden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda Q-sort testin kriter olarak çalışma alışkanlıkları dersinin değerlendirilmesinde kullanılması rapor edilmiştir. Bu tip kursların genel değerlendirilmesi yapılmış ve notların yeterli bir kriter olmadığı ortaya çıkmıştır. Çünkü öğrencilerin çoğu notlarını geliştirmek için bu kurslara katılsa da bir kısmı sınıfta kendilerini rahatça ifade edebilmek ve okul hayatına daha kolay uyum sağlamak için katılmaktadır.

Fervavolo (1963), telefonun üniversitedeki bayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına olumlu ya da olumsuz etkilerini belirlemek amacıyla yaptığı bu çalışmada telefonla konuşma süresinin 4. sınıfta diğer sınıflara göre azaldığı, telefon kullanımının çalışma alışkanlıklarına olumlu etkilerinin olumsuz etkilerinden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Philips (1969), okuma ve çalışma becerileri eğitimine aldığı 102 sosyo-ekonomik düzeyi düşük zenci, üniversite birinci sınıf öğrencisinde bu eğitimin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarına etkisini test etmiştir. Elde edilen sonuçlara göre çalışma becerileri kazandıran eğitimi çalışma alışkanlıklarını geliştirmiş, ancak çalışma tutumuna olumsuz etkilemiştir.

Light (1970), öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını geliştirmek amacıyla bireysel ve grup terapisi üzerinde durmuştur. Bir gruba bireysel, bir gruba grup terapisi uygulanmış, bir gruba kontrol grubu olarak seçilmiş ve hiçbir işleme uygulanmamıştır. Terapi öncesi ve sonrası Wrenn Çalışma Alışkanlıkları Envanteri ile bilgiler alınmıştır. Sonuçta öğrencilerin bu envanterde elde ettikleri puanlara ek olarak terapi alan öğrencilerin notlarını arttırdığı ve İngilizce, Fen ve Sosyal Bilimler öğretmenleri tarafından daha çok takdir aldıkları, matematik notlarına terapi elmanın etkisinin olmadığı ortaya konmuştur. Bununla beraber terapi almayanların matematik notlarının düştüğü görülmüştür.

Shepps (1971), 6. sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları ve okul tutumları ile matematik ve okuma başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek için Brown ve Holtzman tarafından geliştirilen SSIA (Survey of Study Habits and Attitudes) ölçeğini kullanmıştır. Yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarına yönelik toplam puanları okuma başarılarını belirlerken kızlarda matematik başarılarını belirlediği ortaya çıkmıştır.

Lofman (1975), öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ve bu alışkanlıkların etkililiğini incelemiştir. Araştırmada okula devam ve yeniden tekrar en kullanışlı çalışma teknikleri olarak belirtilirken, ödev hazırlama, toplam çalışma saati gibi şeylerin küçük ve birbirine yakın etkileri olduğu ifade edilmektedir.

Straman (1979), ailenin çocuk büyüme tutumu ile çocukların ergenlik dönemindeki (7. ve 8. sınıf) çalışma becerileri, çalışma alışkanlık ve tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir, bunun için 6 hipotez geliştirmiştir. Bu hipotezlerden ikisi anne, ikisi baba ve diğer ikisi de anne-baba tutumlarının çalışma alışkanlık ve tutumları ile çalışma becerilerinin kazanımı üzerine ortak etkisini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda çocuğun yetişmesinde baba tutumu çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumlarında daha etkiliyken, öğrencilerin çalışma becerileri kazanımında anne tutumlarının daha etkili olduğu görülmüştür. Aynı zamanda ailenin disiplin tutumları ergenlik döneminde okul performansları kadar okul tutum ve alışkanlıklarını da etkileyen önemli bir faktör olarak verilmiştir.

De Monteiuh ve De Wet (1984), Güney Afrika Cumhuriyeti'nde zeki ve orta düzeydeki öğrencilerin başarı ve başarısızlıklarını karşılaştırmışlardır. Araştırma sonucunda zeki olup da başarısız olan öğrencilerin çalışma zamanını değerlendirme ve çalışma alışkanlıkları bakımından farklı bulunmuş, başarısız öğrencilerin daha az verimli çalışma metotlarına sahip olduğu vurgulanmıştır.

Schultz (1989), akademik değerlendirme programının öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumları, not ortalamaları ve özsaygılarına etkisini araştırmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda, program sonunda başarılı öğrencilerin akademik performansları ön ve son test sonucunda yükselmiş bulunmuştur.

Elliot ve diğerleri (1990), başarısızlık sınırında olan öğrenciler açısından problem çözme ile çalışma alışkanlıkları ve akademik performans arasındaki ilişkiyi incelemiş ve anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Etkili problem çözmenin plan yapma becerisi, organizasyon, uygun alışkanlık ve tutumlar ile problem çözme için gerekli olan davranışları içermesi gerektiği söylenmektedir.

Puangah (1994), çocukların büyüdüğü ortamı, çalışma alışkanlığı ve bilişsel stratejileri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Demokratik ortamda yetiştirilen çocukla çalışma alışkanlıkları arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur.
- Çocuğun yetiştiği ortam (demokratik, disiplinli, ilgisiz aile ortamı) ile çalışma alışkanlığı arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur.
- Çocuğun bilişsel stratejisi ile çalışma alışkanlıkları arasında olumlu bir ilişki bulunmamıştır.
- Çocuğun yetiştirilme ortamı ile bilişsel stratejisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Mullen (1998), üniversite öğrencilerinde bir gruba deneyime dayalı öğrenme ortamı hazırlayıp dönem sonunda portfolyö değerlendirilmesi yapmış, diğer gruba hiçbir işlem uygulamamış ve iki grup arasındaki çalışma alışkanlıkları ve tutumları farkını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda, uygulama yapılan gruptaki öğrenciler çalışma alışkanlığının yedi boyutunda da diğer gruba oranla daha yüksek puanlar almışlardır.

Jedego ve diğerleri (1997), Nijeryalı öğrencilerin İngilizce dil performanslarına, çalışma alışkanlıklarının ve başarı motivasyonunun etkisini incelemişlerdir. Bakare'nin (1970) geliştirdiği çalışma alışkanlıkları envanteri 160 öğrenciye uygulanmış, başarı motivasyonu için yine Bakare'nin (1976) akademik ihtiyaç başarı motivasyon ölçeğini kullanmıştır. Araştırma sonucunda bireyin başarı motivasyonu yeterli derecede ayanlırsa çalışma alışkanlıklarının da gelişeceği, tek başına çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesinin başarı motivasyonu olmadan İngilizce dil performansını etkilemeyeceği ifade edilmiştir.

Shelton (1997), çalışmasında Step Up yaz okulu programının öğrencilerin çalışmaya karşı tutumlarını, okula devamlarını, akademik başarılarını ve davranışlarını geliştirmedeki etkililiğini değerlendirmiştir. Step Up programı, liseye başlamak üzere olan ortalamamın altındaki öğrenciler için 5 haftalık bir yaz okulu programıdır. Bu programın esas amacı öğrencilerin çalışmaya yönelik pozitif tutum geliştirmesini sağlamak, özsaygılarını arttırmak, aynı zamanda bu kritik geçiş döneminde negatif tutum ve alışkanlıklarla mücadele ederek başarıya doğru adım atmalarını sağlamaktır. 40 kişilik öğrenci grubu programa katılmışken diğer 40 öğrenci katılmamış, yalnızca ölçeklerle bilgileri toplanmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun akademik ilgi ve çalışma alışkanlıkları ile ilgili tutum puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Carter (1999), üniversite öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları ve tutumları ile motivasyon ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda çalışma alışkanlıkları ve akademik başarı arasında istatistiksel olarak

anlamlı bir ilişki bulunmuşken tutum, motivasyon ve akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Fortunato (1999), çalışmasında okuldan sonraki çalışma (etüt) merkezlerini incelemiştir. Bu merkezlerin etkilğini değerlendirmek için şu sorulara cevap aranmıştır: Bu çalışma merkezleri öğrencilerin ödevlerini tamamlamalarına yardımcı olacak mı? Öğrencilerin başarı seviyelerini yükseltmelerine yardımcı olacak mı? Öğrencilerin okula olan tutumlarını geliştirebilecek mi? Yapılan analizler sonunda bu merkezler başarılı bulunmuştur. Öğrenci başarısına yardımcı olma faktör kendine güvenini kazanmasıdır. Bu merkezler öncelikli olarak öğrencilerin ödev yapmasını engelleyen etmenleri ortadan kaldırmaya yardımcı olacaktır. Okuldan sonraki çalışma merkezlerinde öğrenciler ödevleri üzerine çalışabilir, ödevlerini anlayıp tamamlamak için yardım alabilir ve kendilerini geliştirebilir ve okula karşı olumlu tutum geliştirilmesi sağlanabilir.

Okpalu ve diğerleri (2000), çalışmalarında makro ekonomi sınıfındaki öğrencilerin akademik başarılarını açıklanmada çalışma alışkanlıkları ile akademik yeterlilik arasında olumlu bir ilişki olduğu gözlemişlerdir. Ancak aynı çalışmada öğrencilerin çalışma sürelerinin etkililiğiyle ilgili bir sonuç bulunamamıştır. Öğrencinin makroekonomide iyi not alması için sadece çalışma saatlerini arttırmanın yeterli olmayacağı, aynı zamanda iyi çalışma alışkanlıkları geliştirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.

Jiao ve Onwuegbuzie (2001), kütüphane korkusu ile çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi ve mezun öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelemiştir. Bu öğrencilerde not tutma ve okuma becerileri çalışma alışkanlıklarına zayıf yönleri olarak ortaya çıkmış, aynı zamanda araştırmaya kütüphane endişesi olan öğrencilerin kütüphanede uygun çalışma davranışlarını sergileyemedikleri ifade edilmiştir. Aynı zamanda zayıf çalışma alışkanlıklarının öğrencilerin kütüphane endişesini arttırdığı da araştırmada vurgulanmaktadır.

Wolff (2001), çalışmasında ödül ve teşviğin ortaokul öğrencilerine etkisini araştırmıştır. Ödülün kurallara uymada motivasyona ve ödevleri tamamlanmaya etkisine bakılmış sonuçta teşvik alınanın çok az öğrencinin çalışma alışkanlıklarını değiştirmeye motive ettiği görülmüştür. Bununla beraber öğrenciler, ödül aracılığıyla çalışmanın öğrenmeyi çok öğreneli hale getirdiğini ifade etmişlerdir.

Williams ve diğerleri (2002), Web tabanlı öğretimi kullanan ve normal derslere devam eden azınlık öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını incelemeye yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonunda, uzaktan eğitim alan öğrenciler ile sınıfla öğrenimini sürdüren öğrencilerin çalışma alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamışken, uzaktan eğitim alan öğrenciler daha az ders çalışma zamanlarının olduğundan ve bilgilerinin kalıcı olmadığından şikayetçi olmuşlardır.

Eliot, Foster ve Stinson (2002), çalışma alışkanlıklarının önemli bir boyutu olan not almaya duyma engelli öğrenciler üzerinde incelemiş, bu öğrencilerin nasıl not almaları gerektiğine, bu notlardan nasıl faydalanacaklarına ve öğretmenlerden nasıl yardım alabileceklerine ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca bu notlara sınavlardan önce değil, düzenli olarak her zaman bakılması gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma sonunda, normal duyan çocuklarla duymayan çocukların benzer çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu belirtilmiştir.

Powell ve diğerleri (2002) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin alkol tüketimini çalışma alışkanlıklarına etkisini araştırılmış ve araştırma sonunda alkol tüketiminin düzenli çalışma alışkanlıklarına çok etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ancak sınıf bazında değerlendirildiğinde içki içmenin çalışma alışkanlıkları üzerinde birinci sınıf ve diğerleri arasında farklı etkilerin olduğu tespit edilmiştir. Alkol tüketimini azaltan iki, üç ve dördüncü sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını geliştirebilecekleri ifade edilmiştir.

Gettinger ve Seibert (2002), "Çalışma becerilerinin akademik yeterliğe katkısı" adlı araştırmada çalışma becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Bu

çalışmanın amacı akademik yeterliğe çalışma becerilerini kalkısını açık bir şekilde ifade etmek ve öğrencilerin çalışmalarına yardımcı olacak etkili çalışma stratejilerini tanımlamaktır. Her sınıf seviyesindeki yetenekli öğrencilerin çalışma becerilerine sahip olmaması nedeniyle okulda zorlanabileceği ifade edilmiştir.

Werner (2003), araştırmasında, kişinin öğrenci stülinin farkında oluşu ve uygun çalışma stratejisi kullanmasının çalışma alışkanlıklarına etkisini anlamayı amaçlamıştır. Alaska'da yetişkin mesleki eğitim öğrencileri üzerinde inceleme yapılmış, araştırma sonucunda kullanılan farklı öğrenme stratejilerinin çalışma alışkanlığını geliştirdiği vurgulanmıştır.

Türkiye'de ve yurtdışında yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde, akademik başarı ile çalışma alışkanlıkları ve tutumları arasında olumlu ilişki olduğu, çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik eğitim ve seminerlerin öğrenci açısından çok faydalı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yurtdışında 1963 yılında yapılan bir araştırmada, çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik derslerin ve kursların olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalarla aynı zamanda bu derslerin etkililiğinin de değerlendirildiği görülmektedir. Ülkemizde de eğitimin, rehberliğin ve seminerlerin öğrencilerin ders çalışma alışkanlık ve tutumlarını geliştirdiğine yönelik araştırmalar olmasıyla birlikte, bu tür derslerin eğitim sistemimizde yer almadığı görülmektedir.

Türkiye'de ve yurtdışında yapılan araştırmalar incelenmiş, ilköğretim düzeyinde öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını belirlemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ise ilköğretim öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını belirleyip, ne gibi değişkenlerden etkilendiğini ölçmeyi amaçlamakla diğer araştırmalardan farklı bir kimliğe bürünmektedir.

C. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARINI VE TUTUMLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çalışma alışkanlıklarını oluşturan unsurlar: çalışma metodu, görev anlayışı ve zamanı değerlendirilmedir. Diğer bayutlar ise: çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler, eğitim anlayışı, öğretmene karşı tutum olarak ifade edilmektedir (Ayçin, 1989;9). Özer (1993;9), etkili öğrenme ve ders çalışma yollarının şu konuları kapsadığını belirtmektedir: Cüdülenme, tutum, kaygı, düzenleme ve planlama, zamanı kullanma, dikkat, etkili okuma ve dinleme, not tutma, yazılı ve sözlü anlatım yeterliği geliştirme, kütüphaneden faydalanma, yazılı kaynaklardan yararlanma, kişilerden yararlanma, yardımcı çalışma öğelerinden yararlanma, temel düşüncelerin seçimi, bellek eğitimi, kendini sınamaya, sınavlara hazırlanma, sınav sorularını cevaplandırma.

Tan (1992;108, 1996; 19), etkili çalışma becerilerinin kazanılma aşamaları olarak ders çalışmaya hazırlanma, öğrenmek için okuma, ders dinleme ve not tutma, sınavlara hazırlanma ve sınav, ödev hazırlama ve kütüphaneden yararlanmayı vermektedir. Uluğ (2000;5-6) ise etkili öğrenme ve ders çalışma yöntemleri ile ilgili bazı konuları: plan yapma, okuma, not tutma, dinleme, yazılı kaynaklardan yararlanma, dikkatli yoğunlaştırma, yazılı ve sözlü anlatım yeterliliğini geliştirme, öğrendiklerini pekiştirecek gerektiğinde anımsayabilme ve sınavlara hazırlanma başlıkları altında toplamaktadır.

Çalışma alışkanlıkları; uygun çalışma ortamı, kendini yönlendirme, zaman ve stres yönetimi, etkin dinleme, okuma yeterliği, not tutma ve yazma gibi becerileri gerektirdiği araştırmacı tarafından ifade edilmektedir (Suhaşı, 2000;51).

Görüldüğü gibi tüm kaynaklarda bireysel farklılıklar, zamanı etkili kullanma, not alma, çalışma alışkanlıkları eğitimi ve öğretmen, aile, uygun bir çalışma ortamı sağlama, ev ödevleri, kütüphaneden faydalanma, okuma-dinleme ve yazma çalışma alışkanlıkları ve tutumlarında göze çarpan ortak faktörlerdir. Bununla birlikte ilgi ve istek çalışma alışkanlıkları ve tutumları açısından çok önemli görülmektedir.

1. Bireysel Farklılıklar

Pehlivan (1996), başarılı öğrencilerin öğrenme stratejilerinin bilinmesi ve tüm öğrencilere öğretilmesi ile daha etkili ve verimli öğrenmelerin elde edilebileceğini ifade etmektedir. Fakat insanların denetim uçağı açısından farklı özellikler sergilediği göz önünde bulundurulmalıdır. İçten denetimli öğrenciler olayların nedenlerini kendilerinde görürken, dıştan denetimliler olaylara kendi dışlarında neden ararlar. Çalışma alışkanlığı açısından bakıldığında içten denetimli öğrenciler bir görev üstlendiklerinde çok sık denetlenmeleri gerekmez, ancak dıştan denetimli öğrenciler sık sık yönlendirme ve teşviğe ihtiyaç duyarlar (Bacanlı, 2002;133). Proctor ve Breer (1974), öğrencilerin kontrol merkezi (içten ya da dıştan denetimli) ile çalışma alışkanlıkları-tutumları ve akademik performansları arasındaki ilişkiyi incelemişler, araştırma sonucunda içten denetim ile çalışma alışkanlıkları ve tutumları ve akademik başarı arasında pozitif ilişki olduğu ortaya konmuştur. Dışa dönük öğrencilerin yalnız kalma güçlüğü çektikleri, hatta ders çalışırken bile sosyal etkileşime girme eğilimi gösterdikleri belirtilmektedir. Oysa, okul yaşamında başarılı olabilmek için kitap okuma gibi tek başına yapılan etkinlikler önemlidir. Bu nedenle, dışa dönük öğrencilerin gerektiğinde yalnız başına kalabilmeyi öğrenmeleri, çalışırken daha az gürültülü yerleri seçme konusunda bilinçlendirilmeleri ve verimli ders çalışma yöntemlerinden yararlanmaları konusunda desteklenmeleri gerekir (Pişkin, 2004;231).

Başarısız öğrencilerle yapılan bireysel ve grup görüşmelerinde, dikkatleri çabuk dağılan, kişilik yapılarına göre bir çalışma yöntemi geliştirememiş öğrencilerin, kendi kişilik özelliklerini tanımalarıyla uygun bir çalışma yöntemi buldukları ve yeteneklerinden yararlanmaya başladıkları görülmüştür (Kasatoza, 1991;131). Tan (1992;62), çocukların yetişmeleri boyunca verimli ders çalışma alışkanlığı kazanmaları için yardıma muhtaç olduklarını ortaya koymaktadır. Bir sınıfı dolduran çocuklardan hiç biri diğerinin aynı değildir. Boy, ağırlık, renk gibi bedensel nitelikler yönünden farklı olan bu çocuklar, zeka, özel yetenek, kişilik yapısı gibi psikolojik nitelikler yönünden de farklıdırlar. Öğrencilerin her birinin ayrı öğrenme becerilerine sahip olduğunu, farklı çalışma stratejileri kullanacaklarından

farklı çalışma alışkanlıklarına sahip olacakları göz ardı edilmemelidir. Her öğrencinin farklı bir öğrenme tarzı olduğundan çalışma alışkanlıkları açısından başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere örnek gösterilmesi yerine ölçme araçları ile öğrencilerin doğru ya da yanlış çalışma alışkanlıkları belirlenip bireysel olarak rehberlik yapılması öğrenci açısından daha faydalı olabilecektir.

Cinsiyet açısından öğrencilerin farklılıklarına bakıldığında, yapılan araştırmalar sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden akademik olarak daha başarılı olduğu, daha iyi çalışma alışkanlık ve tutumlarına sahip oldukları ortaya konmaktadır (Hong, Lee, 2000; Tinklin, 2003; Grabill ve diğerleri, 2005; Gadzella ve Fournet, 1976 akt. Aydın, 1989; 12; Brown-Holtzman, 1984; Küçükahmet, 1987; Mullen, 1995; Arslantaş, 2001; Houste, 2004). 2005 yılı Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) ve Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sonuçları da bu bulguları destekler niteliktedir, bu sınavlarda da kız öğrencilerin başarı oranları erkek öğrencilerden yüksek çıkmıştır. OKS’de sınava giren 402 475 erkek öğrencinin % 89,41’i, 366 161 kız öğrencinin ise % 93,86’sı baraj puanını geçmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2005). ÖSS sonucunda da kız öğrencilerin üstünlülük göze çıkmaktadır; kız öğrencilerin % 83,5’i, erkek öğrencilerin ise % 73,1’i barajı aşmıştır (ÖSYM İstatistik Birimi, 2005). Messer (1972), kız öğrencilerin okuldaki başarısızlıklarını kendi hataları olarak görürken erkek öğrencilerin bu konuda başkalarını suçlamayı tercih ettiklerini ifade etmektedir.

Öğrencilerin bireysel farklılıklarının çalışma alışkanlık ve tutumlarını etkilediği araştırmalar tarafından ortaya konmaktadır. Öğrencilerin, öğretmen ve zilelerin bu durumu göz önünde bulundurması gerekmektedir.

2. Zamanı Etkili Kullanma

Zamanın etkili kullanımı, çalışma amaçlı ders başına oturulduğunda vakit kaybına mahal vermeden amaçlara ulaşmayı ifade etmektedir. Çalışmaya başlananda en çok zaman ve enerji kaybı, ne çalışılacağına karar verme, gerekli malzemeyi bir araya getirme, sonuç olarak çalışmaya oturma sürecinde meydana gelmektedir

(Telman, 1996;40). Etkili zaman yönetimi becerilerinin eksikliği çalışma alışkanlıklarında en önemli problemlerden biri olarak görülmektedir (Glenn, 2003). Cusimano (1999), iyi ve etkili zaman yönetiminin başarı için çok önemli olduğunu ifade etmektedir.

Etkili zaman yönetimi için ilk sırada plan yapma ve planlı olma vardır. Çalışılacak konu üzerinde dikkatin toplanması için gerekli kararlar verilmelidir. "Hangi ders daha önce çalışılacaktır?" "Çalışılacak ders için hangi yöntemler kullanılacaktır?" "Çalışmada kullanılacak araç-gereçler nelerdir?" gibi tüm soruların cevaplarını vermeden çalışmaya başlamamak gerekir (Uluğ, 2000;48). Planlı olma öğrencilerin çalışma alışkanlıkları açısından bu kadar önemli iken Zeyrek ve diğerleri (1990) tarafından yapılan araştırma sonucunda; 16-21 yaş arası, farklı sosyo-ekonomik düzeylerden 5459 öğrenciden yalnızca % 18'inin düzenleme ve planlama konusunda olumlu özelliklere sahip oldukları görülmektedir.

Öğrenci zamanını iyi değerlendirmeli, bunun için planlı çalışmalıdır. Planlar yapılırken ders çalışmada biriminde çok önemli olduğu göz önünde bulundurulmalı ve çalışma zamanları ona göre planlanmalıdır. Örneğin, sabah 10 ve öğleden sonra 15 civarında mental enerjinin yüksek olması nedeniyle, öğrenmeyle ilgili çalışmaların bu saatlere yerleştirilmesi verimin yükselmesini sağlayacaktır (Telman, 1996;42). En erken öğrenme zamanı sabah erken saatlerde dir (Uluğ, 2000;16). Verimin yüksek olduğu sabah saatleri çalışmalar için en uygun saatlerdir. Çalışma programı yapılırken, sabah çalışmasının engellenmemesi için her türlü hazırlık önceden yapılmalı ve kişi o saatte çalışmak için uygun tutuma gelmelidir. Ağır bir kahvaltı, odanın sıcak ve havasız olması, rahatsız bir sandalyede uzun zaman dir oturuyor olmak sabah çalışmalarını engelleyebilir (Telman, 1996;43). Bütün bu verilen bilgilere rağmen bireysel farklılıklar değerlendirildiğinde bazı öğrenciler sabah erken, bazıları öğleden sonra, bazıları ise gece çalışmayı tercih eder ve bu saatlerde kendilerini çok verimli bulurlar. Öğrenciyi belli saatlere sıkıştırmak yerine kendisine en uygun çalışma zamanını bulmalarına yardımcı olunmalıdır. Öğrenciler bedensel, zihinsel, duygusal yapıları, ilgileri ve yetenekleri bakımından birbirlerinden farklıdır lar. Bir öğrencinin isteyerek çalıştığı ve hemen öğrendiği bir

dersi bir başka öğrenci zor öğrenebilir. Bir başka öğrenciyse çabuk yorulabilir ya da çalışmak istemeyebilir. Çalışma zamanı gibi bir ders ya da konu için ayrılacak sürede öğrenciden öğrenciye değişir. Her öğrenci zamanı kendine göre ayarlamalıdır (Özmerit ve diğer, 2001). Vockell (1993;200), önemli konuları çalışırken öğrencilerin kaliteli bir çalışma sürelerinin olmadığını ve bunun da onları başarısız kıldığını ifade etmekte ve başarısızlık için okulları suçlamanın doğru olmadığını söylemektedir. Kişi kendisi için belirlediği çalışma süresinin uzunluğu ne olursa olsun o vakti en verimli biçimde geçirmelidir. Ders çalışırken ara vermekte çok önemlidir. Illinois Üniversitesi'nde yapılan çalışmada birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin ara vermeden yalnızca 15 dakika verimli çalıştığı, üçüncü ve dördüncü sınıflarda bunun 20 dakika olduğu, beşinci ve altıncı sınıflarda ise 30 dakikaya çıktığı belirtilmektedir (http://thinkport.org/family_community/intersitials/study_habits.tp 15.04.2004). Kısa zamanlı periyotlarda çalışmak, uzun zamanlı periyotlarda çalışmaktan daha iyidir ve çalışılan konunun daha iyi hatırlanmasını sağlar (<http://www.iloveteaching.com/chs/study/tips.htm> 15.04.2004).

Schmidt (1983), dönem ortasında yapılan sınavlara çalışılan zamanın olumlu etkisi olduğunu söylerken yılsonu final sınavında öğrenci başarısına çalışma saatinin etkisi olmadığını iddia etmekte, bunun sebebi olarak da final sınavına çok sıkışık olarak son geco çalışılmasını göstermektedir. Çalışma zamanının yüksek becerili öğrencilere olumlu etkisi olduğunu fakat zayıf çalışma alışkanlıkları olan düşük becerili öğrencilere etkisi olmadığı belirtilirken (O'Borg, 1989), üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırma sonucunda çalışma saatinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin başarısına etki etmediği ancak 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin başarısında etkili olduğu ifade edilmiştir (Michaels ve Miethe, 1989). Schultz (1989), öğrencilerin başarı düzeyi ile çalışma zamanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını araştırmaları sonucu ortaya koymuştur. Ilgen ve diğerleri de (1990;189) çalışmaktan elde edilen verimin ders çalışmada harcanan sürenin uzunluğuna bağlı olmadığını, önemli olanın zamanı, ortamı, olanakları, araç-gereç ve kaynakları öğrenme amacına yönelik en verimli biçimde kullanmak olduğunu söylemektedir.

3. Not Alma

Not alma çalışma alışkanlıklarının çok önemli bir boyutudur. Öğrencilerin birçoğu arkadaşlarının notlarını almayı tercih eder (Wolff, 2001;11). Not alan ve alınan notları çalışmayı içeren uygun çalışma alışkanlıklarını kullanan öğrenciler bilgileri daha uzun süre muhafaza eder (Eliot ve diğer, 2002). Oğuz (1999), not alma eğitimi aldıktan sonra önce not alan, aldığı notları gözden geçiren öğrencilerle not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Yapılan araştırmalar iyi not almanın öğrencinin derslerdeki başarısını artırdığını vurgulanmaktadır (Bretzing ve diğerleri,1987; Austin, Lee, Carr, 2003). Carrier ve diğerleri (1984), kaygı düzeyi ile not almanın ilişkisine bakmış ve yüksek düzeyde zararlı kaygının not almaya olumsuz etkilediğini, zararsız kaygının ise öğrencilerin not alma kalitesini artırdığını belirtmişlerdir.

Verimli not almada temel iyi okuma ve dinlemedir (http://www.stjohns-ehs.org/jrote/textbook/T13C2L4_txt.pdf 15.04.2004). Not alırken öğretmenin her kelimesi yazılmamalı, ana fikir ya da içerik kendi ifadeleriyle not alınmalıdır. Bilgiler henüz taze iken tekrar yapıp ana fikrin altını çizme, bilgilerin kalıcılığını sağlar (http://www.how-to-study.com/tnkg_notes.htm 15.06.2004). Sunulan mesajı olduğu gibi not alan öğrencilerin tuttukları notu tekrar gözden geçirme fırsatı buldukları ve ders sırasında verilen tüm önemli bilgilerin not alabildikleri zaman başarılı olabilecekleri söylenebilir. Bununla birlikte öğrencilere tekrar etme fırsatı verilen durumlarda hazır not verilen öğrencilerin not tutan öğrencilerden daha fazla bilgi hatırladıklarını gözlenmiştir (Lrden, 1991;15-17). Ayer ve Milson (1993) ise çalışmalarında not alma ile altını çizme arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmektedir.

4. Çalışma Alışkanlıkları Eğitimi ve Öğretmen

Okulda başarılı olmak için çok çalışmak yeterli değildir. Bunun yanında öğrencilerin çalışma ve öğrenme konusunda bazı ilkeleri, yöntemleri ve süreçleri dikkate alması gerekir. Çok ders çalışmasına rağmen, çalışma ve öğrenme yöntemleri

konusunda karşılaştıkları problemler yüzünden derslerinde başarılı olanmayan birçok öğrenci vardır. Etkili çalışma ve öğrenme yöntemleri geliştiremeyen öğrenciler, sınıf düzeyi yükseldikçe kendilerini öğrenmeye motive etme, öğrenme süreçlerini planlama ve değerlendirme konularında yetersiz kalırlar. Bu durum okul başarılarını ve buna bağlı olarak okul sonrası yaşamlarını olumsuz yönde etkiler. Ders çalışmak, nefes almak gibi, doğuştan elde ettiğimiz bir yetenek değil, öğrenilmesi gerekli bir beceriler dizisidir. Bununla beraber çok az kişi ders çalışmanın öğrenilmesi gerekli bir şey olduğunu düşünmüştür. Bu konu kendilerine öğretilmiş olanlar ise daha da ezdir (Rowntree, 2000;5). Dikkati toplama ve konuyu yönlendirme alışkanlığı tüm alışkanlıklar gibi doğuştan değil; bu konuda yapılacak düzenli bir eğitimle kazanılır (Uluğ, 2000;46). Çalışma becerileri konusunda bilinçli bir eğitim öğrencinin başarı düzeyini ve kendine olan güvenini artırır (Yıldırım ve diğer, 2000;2).

Okullarımızdaki eğitim programlarında çalışma becerilerini geliştirici bir ders yoktur. Çalışma genellikle deneme yanılma yoluyla öğrenilir (Telman, 1996;36). Özer (1993) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin eğitim fakültesine girişlerinde sahip oldukları etkili öğrenme ve ders çalışma davranışları düzeylerinin fakülteyi bitirilerinde farklılaşmadığı görülmüş, bu da eğitim fakültesinde uygulanan öğretmen eğitimi programlarının, etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarının geliştirilmesinde herhangi bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanmıştır. Oysa Amerika Birleşik Devletleri'nde çok sayıda cyalette çalışma ve öğrenme yöntemleri ya ilk ve orta öğretim düzeyindeki okullarda okutulan derslerden bir tanesi durumuna gelmiştir ya da seminerler halinde öğrencilere öğretilmektedir. Yüksek öğretim düzeyinde ise, çalışma ve öğrenme yöntemlerinin lisans programında bir ders olarak okutulması 1920'lerde başlamıştır. 1960'lardan itibaren birçok üniversitede bu dersler yaygınlık kazanmış ve bazı üniversitelerde zorunlu derslerin kapsamına alınmıştır (Yıldırım ve diğer, 2000;3). Bu derslerin sonuçları üzerine yapılan araştırmalar olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir (Telman, 1996;51). Tan (1996;19)'da etkili ders çalışma ve öğrenme için gerekli olan ustalık, davranış, tavır ve alışkanlıkların, bilinçli gayret sarf ederek öğrenilebileceğini ifade etmektedir.

Çalışma becerilerini edinmek için öğrencinin yardıma ihtiyacı vardır. Öğrencilerin ödevlerini yaparken ya da sınavlara hazırlanırken çalışma becerilerini kullanmaları beklerken öğretmen sınıf içinde çok az bir zamanı bu becerilerin açıklanmasına ayırdığı ifade edilmektedir (Gutlinger, Seibert, 2002). Öğretmenler öğrencilerinin başarısı için nasıl ders çalışmaları gerektiğine dair rehber olmaktan çok, ders çalışmalarını öğütlerler. Bu da öğrencilerin öğrenme ve ders çalışma ile ilgili gereksinimlerini karşılamaktan uzaktır (Özer, 1993;3). Öğretmenin ev ödevi vermesi öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını doğru edineceği anlamına gelmez. Çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesi, her eğitim basamağında ele alınmalıdır. Bunun yanında çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik programlara da ihtiyaç vardır. Çünkü öğretmenlerin konu ile ilgili en etkili stratejiyi öğretmeleri, öğrencilerin başarısını artırmaktadır (Subaşı, 2000;51). Bu tür bir eğitimde öğretmen başrolü oynar. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin başarısızlık nedeni olarak çalışma alışkanlığının henüz kazanılmamasını ya da disiplinli bir şekilde çalışılmasını göstermişler (Kasatura, 1991;130), öğrencilerinin çalışma becerilerinin yoksunluğundan da şikayetçi olmuşlardır (Heitzmann, 1998). Halbuki öğretmenler kendi eksikliklerini, yapmadıkları şeyleri göz ardı etmektedir. Yıldırım (2000) araştırmasında akademik başarıyı öğrenen desteği değişkeninin yordadığını ifade etmektedir. Öztürk'ün (1995) araştırmasında öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarıyla öğretmenlerin derslerde bu stratejileri vurgulamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, ancak öğrencilerin çalışmalarında öğrenme stratejilerini kullanma oranları ve ilkökul, ortaokul ve lisede öğretmenlerin öğrenme stratejilerini vurgulama durumları oldukça düşük bulunmuştur. Ünal ve Ada (2000; 10) öğrencinin etkin ders çalışma ve öğrenme yollarını bilmesini öğretmene bağlamaktadır.

Bu maksatla birçok araştırma yapılmış ve sonucunda çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik verilen eğitimin, seminerlerin ve rehberliğin çalışma alışkanlık ve tutumlarını olumlu yönde etkilediği ortaya konmuştur (Phillips, 1969; Ilıoğ, 1981; Ilgıc ve diğerleri, 1990; Shelton, 1997; Can, 1992; Subaşı, 2000; Kaya, 2001).

5. Aile

Aileler çalışma için uygun ortam, gerekli materyallerin sağlanması ve öğrencinin desteklenmesi açısından çok mühim bir rol oynar (<http://www.urbanext.uiuc.edu/succeed/05-studyhabits.html> 15.04.2004). Aile ve öğretmen desteği değişkenleri ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğu izlenmektedir. Yıldırım (2000)'ın araştırmasında, yordayıcı değişkenlere ilişkin regresyon katsayıları incelendiğinde, aile desteği değişkeninin en yüksek (0.315) regresyon katsayısına (-0.054) sahip olduğu görülmektedir. Ailenin katılımı ve yetkilendirilmesinin öğrencinin akademik performansı ile olan ilişkisinin incelendiği bir çalışmada ailenin katılımı ve yetkilendirilmesi ölçümleri güvenilir bulunmuştur (Griffith,1996).

Çocukların büyüme ortamı ve çalışma alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, çocuğun yetiştiği ortam (demokratik, disiplinli, ilgisiz aile ortamı) ile çalışma alışkanlığı arasında da olumlu bir ilişki bulunmuş, demokratik ortamda yetiştirilen çocukların daha iyi çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu tespit edilmiştir (Pungsh, 1994). Ailenin çocuk büyüme tutumu ile çocukların ergenlik dönemindeki (7. ve 8. sınıf) çalışma becerileri, çalışma alışkanlık ve tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir, bunun için 6 hipotez geliştirmiştir. Bu hipotezlerden ikisi ile anne, ikisi ile baba ve diğer ikisi ile de anne-baba tutumlarının çalışma alışkanlık ve tutumları ile çalışma becerilerinin kazanımı üzerine ortak etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda çocuğun yetişmesinde baba tutumu çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumlarında daha etkiliyken, öğrencilerin çalışma becerileri kazanımında anne tutumlarının daha etkili olduğu görülmüştür. Aynı zamanda ailenin disiplin tutumları ergenlik döneminde okul performansları kadar okul tutumu ve alışkanlıklarını da etkileyen önemli bir faktör olarak verilmiştir (Straman, 1979).

Küçükaşmet (1987), ailesinin yanında öğrenim görme imkanı olmayan öğrencilerin aile üyesi, karını doyurma, çamaşırlarını yıkama gibi çalışmalarını olumsuz etkileyebilecek sorunlarının olduğunu ifade etmiştir. Bunun tersi çalışma

alışkanlıklarının ortamın düzeni nedeniyle daha iyi olabileceğine de işaret edilmiştir. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin etütlerde ve derslerde dikkatinin dağınık olduğu ve ders dışı şeylerle ilgilendiği, bu dikkat dağınıklığının da başarısızlığa neden olduğu, aileden ayrı olmanın ya da aile yoksunluğunun özünütl ve kaygıya neden olduğundan başarısızlığı beraberinde getirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenleri de öğrencilerin büyük çoğunluğunun düzenli ve planlı çalışma alışkanlıklarından yoksun olduğunu belirtmiştir (Benli, 1998).

Ailelerin değerlendirmeleri göz önüne alındığında ise, çocukları başarısız olan ailelerin büyük çoğunluğunun, en önemli başarısızlık nedeni olarak, öğrencinin ders çalışmamasını gösterdikleri, niçin çalışmadığı sorusuna ise, çocukların iyi seçilmiş arkadaşlarının etkisinde kaldıkları, bu arkadaşlara uyabilmek için dersleri boş verdikleri cevabı almıştır. İvin çalışma koşullarına çok uygun olmayışı (kalabalık, çalışma odasının yokluğu), ekonomik güçüklere üzüme gibi etkenlerinde öğrenciyi çalışmaktan alıkoyduğu ailelerce gösterilen nedenler arasındadır (Kasatura, 1991;128-129). Aile etkenleri arasında, bozuk sağıkları ve işlerinin çokluğu dolayısıyla gerektiği kadar çocuklarıyla ilgilenememelerini başarısızlığa yol açabileceğini düşünün anne babalar da olmuştur (Kasatura, 1991; 130).

Aile bireylerinin en fazla "öğrencileri ders çalışma konusunda uyarma" ve en az "öğrencilere uygun stratejiler önerme" rehberlik türlerini kullandıkları öğrenciler tarafından belirtilmiştir (Öztürk, 1995). Ne yazık ki çocuklar okulda başarılı olmaları için gerekli olan çalışma alışkanlıkları ile değmemaktadır. Bunun öğrenilmesi gerekmektedir. Genellikle çocuklar okula ihtiyaçları olan bu yetenekten yoksun olarak başlamaktadırlar. Okula başlamadan önce çalışma alışkanlıklarını kazandırılması için ailenin yapması gereken önemli şeyler vardır. Bunlar kısaca aşağıda belirtilmektedir:

- Çocuk okula başlamadan ailenin bir şeyler öğretmesi pek önerilmese de aile çocuğa okumaya meraklandırıp sevdirecek kitaplar alıp onları çocuğuna okumalı ve

çocuğa okuma sevgisini erkenden aşılanmalıdır. Okuma yeteneği okul başarısında çok önemlidir.

- Çocuğun sahip olduğu doğal merakı aile soruları, cevapları ve çocuğunu dinlemesiyle teşvik etmelidir.

- Aile çocuğun eğitimiyle, okul hayatıyla yakından ilgilenmelidir. Öğretmenle iletişim halinde olmalıdır.

- Çocuğun her gün ders çalışması çok önemlidir. Aile çocuğun kendine bir program yapmasına yardımcı olmalıdır. Alt sınıf öğrencileri için günde 1 saat ödev yapma süresi yeterlidir. Ödevler ve sorumluluklar arttığında bu süre daha da uzayabilir. Çocuğun kendi çalışmaları hakkında karar vermeyi bilmeğe ihtiyacı vardır. Eğer ödev yoksa uzun dönemli projeleri üstünde çalışmaya ya da kitap okumaya yönlendirilebilirler.

- Çocuğun her gün aynı yerde çalışması önemlidir. Aile çocuğa çalışması için uygun, sessiz bir ortam düzenlemelidir. Çocukların odaları çok fazla uyarana sahip olduğundan çalışmak için uygun bir ortam olmayabilir (<http://www.parentinged.org/handout3/General%20Parenting%20Information/study%20habits.htm> 15.04.2004).

Sonuç olarak aile çocuğun çalışması için gerekli ihtiyaçlarını gidermei, gerekli çalışma ortamını sağlamalı, çocuğa huzurlu bir ortamda gerektiği yerde ödevlerini yapmasında rehber olarak yardımcı olmalıdır. Aile çocuğun ödevini ve ödevlerinin kontrolünü çocuğun kendisine yaptırmalı, yol gösterici olarak çocuğun yanında bulunmalıdır.

6. Çalışma Ortamı

Öğrencinin kendine ait bir çalışma ortamının olması çalışılacak yerin büyük ya da küçük olmasından daha önemlidir. Öğrenme stilleri farklı olduğundan çalışma

köşesinin hazırlanışında çocuğun öğrenme stili göz önünde bulundurulmalıdır (<http://www.urbanext.uiuc.edu/succeed/05-studyhabits.html> 15.04. 2004).

Uluğ (2000:26) ise çalışma ortamı konusunda farklı bir yaklaşımı sunmuştur. Başarılı bir öğrencinin belirli bir süre ve belirli bir yerde düzenli olarak çalışmak yanında; gerektiğinde otobüste, sokakta, bulaşık yıkarken, müzik dinlerken vb. ortamlarda çalışmasını farklı yöntemler kullanarak sürdürebilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Çalışılacak ortamda açık olan teyp ya da televizyonu öğrenciler üzerinde farklı etkileri vardır. Furnham ve Bradley (1997) çeşitli bilişsel süreçlerde içedönük ve dışadönük üzerinde pop müziğinin dikket dağıtıcı etkilerini incelemişlerdir. 10 içedönük, 10 dışadönük öğrenciye verilen testler (okuduğunu anlama, kısa süreli ve uzun süreli hafıza testleri) müzik olan ve olmayan ortamlarda tamamlanmış, sonuçlar iki grup içinde kısa süreli hafıza testi sonucunda müziğin olumsuz etkilerini ortaya koymuştur. İçedönük öğrenciler 6 dakikalık bir aradan sonra nesnelere pop müzik eşliğinde hatırlamışlar, fakat aynı durumdaki dışadönük öğrenciler ve onları sessiz ortamda izleyen içedönük öğrenciler daha iyi performans sergilemişlerdir. Müzik çalınırken okuma parçasını tamamlayan içedönük öğrenciler, diğer iki gruptan daha düşük performans göstermişlerdir.

7. Ev Ödevleri

Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri açısından en önemli materyaller ödevlerdir. Küçükahmet (1987), ödevlere öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının ne ölçüde iyi olduğunun en önemli göstergesi olarak bakmakta, zamanında ve titiz biçimde ödev hazırlayan öğrenci ile baştan savına ya da hiç ödev hazırlamayan öğrencilerin çalışma tutum ve alışkanlıklarının farklı olduğunu ifade etmektedir.

Küçükahmet (1987)'in araştırmasında öğrencilerin dörtte biri (%29) ev ödevlerini genellikle zamanında tamamlamadıklarını, üçte biri (%31) öğretmenlerin

öğrencilere okul dışında çok fazla ödev yüklediğini, dörtte biri (%25) ödevleri kopya etmelerinin nedeninin öğretmenlerin verdiği saçma ödevler olduğunu ifade etmişlerdir.

Akın (1998), ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı, ödevin öğrenci başarısına etkisini saptamayı amaçlayan araştırmasında; öğretmenlerin konuyu pekiştirmek, işlenecek konuya hazırlık, işlenen konuların eksiklerini tamamlama amacıyla ödev verdikleri öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Ödevin zor oluşu, ödevi yapmama nedeni olarak ifade edilirken ödevin öğrenci başarısını artırdığı görüşü üzerinde fikir birliğine varmışlardır. İyi düzenlenmiş ödevler, hangi yetenek düzeyinde olursa olsun öğrencilerin başarısını artırır, çünkü sınıf etkinliklerini evde taşımaktan yanı sıra sorumluluk ve özdisiplini de öğretir (Martin ve Greenwood, 2000; 203).

8. Kütüphaneden Faydalanma

Jiao ve Onwuegbuzie (2001), kütüphanelerin öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının önemli bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Öğrenciler kütüphaneyi amaçlarına uygun bir şekilde, zaman kaybetmeden kullanabilmektedir. Oysa Dökmen (1990) araştırması sonucunda lise öğrencilerinin % 71, üniversite öğrencilerinin ise % 48'inin kütüphaneye kullanmayı birbirinden ya da kendine kendine öğrenmeye çalıştıklarını ve üniversite öğrencilerinin % 15'inin kütüphane kullanmayı hiç öğrenemediklerini ortaya koymaktadır. Öğrenciler, kütüphaneden nasıl yararlanacaklarını yeterince bilmemelerinin yanında, kütüphanelerdeki çeşitli kaynakları kullanmak yerine, kendi ders notlarını çalışmayı tercih etmekte, yani kütüphaneyi "okuma salonu" olarak kullanmaktadır.

Alar (1997), üniversite son sınıf öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıklarını etkileyen bazı değişkenleri incelemiş ve farklı değişkenleri değerlendirmiştir. Gençler olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin % 42,98'i sınav zamanı ders çalışmak için, % 32,89'u ödev yapmak ve ders çalışmak için, % 12,28'i de boş zamanını değerlendirmek için kütüphaneye gitmektedir. Araştırmada öğrencilerin % 30'u kütüphane kullanmayı bilmediklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin

kütüphaneyi kullanmama sebepleri; kütüphane kullanımı konusunda bilgisizlik, eğitim programlarındaki yanlışlık ve kütüphane-çocuk programları arasındaki kopukluk başlıkları altında toplanmıştır. Araştırma bulgularından önceden kütüphaneden faydalanma alışkanlığı geliştirilmeyen öğrencilerin bu alışkanlığı üniversite öğrenimlerinde de sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Bu bağlamda öğrencilere kitap okuma, kütüphaneyi kullanma gibi alışkanlıkların çok küçük yaşlardan itibaren kazandırılmalı ve ilköğretimden itibaren ezberciliğin, not tutturmanın yer almadığı yeni öğretim yöntemlerine ağırlık verilmelidir. İyi çalışma alışkanlığına sahip olan bir öğrenci kütüphanelerden faydalanabilmeli ve kendini bu konuda geliştirmelidir.

9. Okuma, Yazma ve Dinleme

Snavlarda zaman yetiştirememek, sınavlarda soruları anlamakta güçlük çekmek, ders çalışırken ve kitap okurken okuduğunu anlamakta güçlük çekmek, okurken çabuk sıkılmak ve dikkat dağınıması, anafiksi bulmakta güçlük çekmek, mevcut zamanın ders çalışmaya yetmemesi gibi çoğu insanı karşılaştığı ve öğrenciliği neredeyse çekilmez hale getiren sorunların en büyük sebebi okuma hızının düşük olmasıdır (<http://www.odev sitesi.com/duzenli calisma.asp> 26.01.2004). Dokmen (1990)'in yaptığı araştırmada lise ve üniversite öğrencilerinin okuma hızları düşük bulunmuş, kendilerine verilen bir metni hem yavaş okudukları hem de bir okuyuşta yeterince anlayamadıkları tespit edilmiş ve okuma becerisine, öğrencilerin yeterince sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul yaşamında öğrenilecek gereçler çoğunlukla yazılı metinlerden oluştuğundan okuma yeteneği düşük olan öğrencilerin derslerinde başarılı olmaları çok zordur (Uluğ, 2000; 31). Çocuklar bir paragraf okuduğunda ve okuduğunu anlamadığında problemin farkında olmaz. Diğer paragrafa geçer okur ve onu da anlamaz. Onlar bu sırada çalıştıklarını düşünürler çünkü gözleri kelimelerin üzerinde dolmaktadır ve sonra sınıfta başarısız olduklarında iyi çalışmamış olduklarına inanırlar (Vockeli, 1993; 201). Abbas (2002), bilgilere rahat ulaşmak için okuma becerisi geliştirilmenin çalışma becerilerini de geliştireceğini vurgulanmaktadır.

Cusimano (1999), etkili okuma stratejilerinin çalışmayı çok daha verimli hale getireceğini belirtmektedir.

Öğrenci çalışma becerilerinin hayatı boyunca kendisine gerekli olacağını bilincinde olmalı, kendisine en uygun çalışma ortamında ders çalışmalıdır. Bir konuyu iyi anlamak için okurken ya da dinlerken kendine sorular sormalıdır. İyi dinleme becerisi hayatın önemli bir parçasıdır. Eğer dersler iyi dinlenirse konuşma, yazma ve çalışma becerisi de gelişebilir (http://www.stjohns-chs.org/jrote/textbook/U3C7214_.txt.pdf 15.04.2004).

10. İlgi ve İstek

Bir potansiyeliniz olduğuna inanmazsanız ona ulaşmaya asla çalışmazsınız. Ve potansiyelinize ulaşma doğrultusunda çalışma isteğiniz olmazsa asla başarıyı alamazsınız (Maxwell, 1997:15).

Sınıfta öğrenme sosyal bir ortamda bir rehber ile olmasına rağmen çalışma yüksek oranda kişisel bir etkinliktir. Bu kişisel etkinlik sürecinde çalışma için istek önemli bir boyutu oluşturur (Gettinger, Seibert, 2002). İlgi ve istek başarının en koşullarındandır. Bununla beraber Zeyrek ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan araştırmada ders çalışma isteği konusunda öğrencilerin vasat olduğu saptanmıştır.

Öğrenmeye karşı istekli ve öğrenme için gerekli yeteneklere sahip olma, öğrenmede başarıyı etkileyen en önemli etmenlerdir. Verimli ders çalışma ve etkin öğrenmenin en temel koşulu, bu konuda istekli ve kararlı olmaktır. İsteklilik ve kararlılık, çalışma davranışlarınızı olumlu olarak etkileyerek verimli ders çalışmayı ve etkin öğrenmeyi sağlar. Verimli ders çalışma yollarını öğrenmek isteyen öğrencinin, önce bu yönde olumlu alışkanlıklar kazanmaya kararlı ve niyetli olması gerekir (http://egitimci.port5.com/new_page_1.htm 06.04.2004). İstek, azim ve çalışma metodu Özakpınar (2002:10) tarafından duygu, irade ve akıl karşılığı olarak değerlendirilmiştir. Verimli ders çalışmanın ve dersleri başarmanın sırrı olarak da duygu, irade ve akıl etkenlerini bir araya getirme ifade edilmiştir. Öğrenci önce başarısızlık önyargısını üzerinden atmalıdır. Weiner (1974; Akt: Köse,1998:37), kişi

başarısızlık ön yargısı taşıyorsa başarılı olması için çaba harcarsa bile başarısızlık inancını koruyacağını belirtmektedir. Bu durumdaki kişi önce başarı beklentisini, arkasından da başarıya ulaşmak için harcaması gereken çaba ve çalışmasının düzeyini düşürür. Çaba ve çalışmanın düzeyinin düşmesi kişinin başarılı olma olasılığını daha da azaltacaktır. Bu yüzden başaracağına inanmak önemlidir. İstek ve azmi dışarıdan pompalamanın faydasız olacağını söyleyen Özakpınar (2002:11) bunların öğrenme girişiminde bulunan zihnin, öğrenilecek içerikle ilişkisinden kendiliğinden doğması gerektiğini, yani kişiye bağlı olduğunu ifade etmektedir. Bu unsurlar ışığında öğrenci kendisinin farkında olmalı, kendine inancılı, istek ve azme sahip olmalıdır.

Başarılı ders çalışmada gerekli ve doğru ustalık, davranış, tavır ve alışkanlıklar ne kadar erken yıllarda kazanılırsa eğitim ve öğretiminde o denli kolay ve zevkli geçeceği düşünülmektedir (Tan, 1992; 19). Harris ve Resan (1972) özellikle etkili, verimli çalışma alışkanlığının ilkökul 1. sınıfta kazanılmaya başladığını ve daha sonraki dönemlerle de etkili olarak devam ettiğini ifade ederken, Wang (1995) 3. sınıfa kadar düzgün çalışma alışkanlıkları edinmeyen öğrencilerin üst sınıflarda birçok sorunla karşılaşmalarının muhtemel olduğunu ifade etmektedir. Başaran (2000; 236), tutumun yerleşik ve örgütlü bir eğilim olduğunu, insanın ilk yaşlarından başlayarak yaşantılarıyla örüntülendiğini, yerleşikliği ve örgütlülüğü arttıkça değişmesini zorlaşacağını söylemektedir. Tüm bu bilgilerin ışığında, olumlu çalışma alışkanlık ve tutumları ne kadar erken kazanılırsa öğrenci için o kadar faydalı olacağı söylenebilir.

Öğrencilerin ders çalışma alışkanlık ve tutumlarına yönelik sorunların çözülebilmesi için, öncelikle temel eğitimden başlayan problemler ortaya çıkarılmalı ve öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumları inceleyerek öğrencilere yardımcı olmaya çalışılmalıdır. İlköğretim ilk sınıflarında öğrencilerin ders çalışmaya yönelik alışkanlık ve tutumları henüz tam olarak kazanılmadığından, oluşabilecek sorunlu çalışma davranışlarını düzeltmek daha kolay olacaktır. Bu nedenle müdahale ne kadar erken gelirse öğrencinin olumlu çalışma alışkanlık ve tutumları geliştirmesi de o kadar çabuk ve erken olacak, olumlu tutum ve alışkanlıklar da onu başarıya

götüreceklerdir. Başarısızlık oranlarının çok yüksek olduğu günümüzde temel eğitimden başlanarak sorunların çözülmeye çalışılması üst sınıflarda öğrencilerin daha rahat etmesine imkan sağlayacaktır. Bu araştırma ilköğretim düzeyinde öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını belirlemeye yöneliktir. Öğrencilerin erken yaşlarda çalışma alışkanlıklarının ve tutumlarının belirlenip, nelerden etkilendiği öğrenildiğinde daha başarılı bir öğrenim hayatı geçireceği düşünülmektedir.

D. YÖNTEM

Öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarının incelenmesini konu alan bu araştırmanın yöntem bölümünde araştırmanın amaçları, evren ve örneklem, tanımlar, kullanılan bilgi toplama araçları, uygulama ve bilginin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemlerle ilgili açıklamalar yapılmıştır.

I. Araştırmanın Amaçları

Bu araştırmanın genel amacı, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin varolan çalışma alışkanlık ve tutumlarına ilişkin bilgi edinmektir ve alt amaçlar aşağıda belirtilen şekilde saptanmıştır:

- a) Cinsiyetlerine,
- b) Sosyo-ekonomik durumlarına,
- c) Cinsiyet ve sosyo-ekonomik durum dağılımına,
- d) Başarı durumlarına,
- e) Cinsiyet ve başarı durumu dağılımına,
- f) Sosyo-ekonomik durum ve başarı dağılımına,
- g) Ders çalışma ortamına sahip olup olmama durumuna,
- h) Cinsiyet ve ders çalışma ortamı dağılımına,
- i) Sosyo-ekonomik durumu ve ders çalışma ortamı dağılımına,
- j) Başarı ve ders çalışma ortamı dağılımına,

- k) Annelerinin eğitim durumuna,
- l) Cinsiyet ve anne eğitim durumu dağılımına,
- m) Babalarının eğitim durumuna,
- n) Cinsiyet ve baba eğitim durumu dağılımına,
- o) Anne eğitim durumu ve başarı dağılımına,
- p) Baba eğitim durumu ve başarı dağılımına,
- r) Annelerinin çalışma durumuna,

s) Cinsiyet ve anne çalışma durumu dağılımına göre öğrencilerin çalışma alışkanlıkları (gecikmeleri önleme+çalışma yöntemleri), çalışma tutumları (öğretmeni onaylama+eğitimi kabullenme) ve bu alt boyutları toplamından elde edilen çalışma oryantasyonu puanlarında farklılıklar olup olmadığını tespit etmek ve aralarındaki ilişkileri incelemek.

2. Evren ve Örneklem

Tarama modelindeki bu araştırmanın çalışma evrenini 2004-2005 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle) bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kamu ilköğretim okullarında beşinci sınıfa devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin kendi kendine çalışma, öğrenme ve araştırma gücü daha kuvvetli olduğundan, okuduğunu anlama, dikkat sürelerinin uzunluğu ve sınıf öğretmeni dışında değerlendirebileceği birany öğretmenlerine sahip olmaları gibi nedenlerden dolayı anket uygulaması için ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri seçilmiştir. Araştırmanın örnekleminin tanımlanması için önce Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik biriminden (2004) merkez ilçelerdeki ilköğretim okulları ve öğrenci sayıları alınarak listelenmiştir. Ankara ili merkez ilçelerinde 502 ilköğretim okulunda 29385'i erkek, 28196'sı kız olmak üzere toplam 57581 beşinci sınıf öğrencisi bulunmaktadır. Bu dağılım "Tablo 1" de görülmektedir.

Tablo 1
Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim 5. Sınıf Öğrenci Sayıları

İlçe	Okul Sayısı	Erkek	Kız	Toplam
Altındağ	65	3815	3746	7561
Çankaya	103	5226	5067	10293
İstimesgut	29	1817	1694	3511
Gölbaşı	22	655	630	1285
Keçiören	82	6510	6133	12643
Mamak	86	3917	3705	7622
Sincan	35	3276	3219	6495
Yenimahalle	80	4171	4002	8173
Toplam	502	29385	28196	57581

Örneklemin seçiminde Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'ndan (2004) alınan bilgilerden yararlanılmıştır. 2005-2006 öğretim yılı itibariyle tüm okullarda yeni öğretim programları uygulanacağından ve pilot okulların seçiminde uzmanlar tarafından Ankara'da bulunan tüm ilköğretim okullarını temsil edebilecek seçimler yapıldığından bu okullar araştırmamızın örneklemini oluşturmakta kullanılmıştır. Pilot uygulama yapılan okullar sosyo-ekonomik durumları, şehir, ilçe ve köy merkezli oluşları, tekli ve ikili öğretim yapıları, normal, birleştirilmiş, taşınmaz, yatılı bölge ilköğretim okulu, pansiyonlu ilköğretim okulu, öğrenci merkezli Müfredat Laboratuvar Okulu olarak sınıflandırılarak random seçim yapılmıştır. Pilot uygulama yapılan okulların tümü ve beşinci sınıf öğrenci sayıları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2
Ankara Pilot Uygulama Okulları ve 5. Sınıf Öğrenci Sayıları

Sıra no	İlçe	Okul Adı	5.sınıf öğrenci sayısı
1	Çankaya	Turhan Feyzioğlu İ.Ö.O.	21
2	Çankaya	Nerak Kemal İ.Ö.O.	128
3	Yenimahalle	Emir Sağaner İ.Ö.O.	70
4	Yenimahalle	Kent Koop. İ.Ö.O.	192
5	Keçiören	H.Mustafa Tarmak İ.Ö.O.	396
6	Manişak	Çiğlipe İ.Ö.O. (subay)	121
7	Altındağ	Altıbay İ.Ö.O.	91
8	Sincan	Cumhuriyet İ.Ö.O.	466
9	Etimesgut	Şeyh Sami İ.Ö.O.	95
10	Göbbaşı	Baldadık İ.Ö.O.	125
11	Şereflikoğuşor	Karadere İ.Ö.O.	1
12	Çubuk	Esenboğa Sabiha Şaşmaz İ.Ö.O.	33
13	Haymana	12 Eylül İ.Ö.O.	83
14	Kızılcahanııı	Çağatay İ.Ö.O.	102
15	Beypazarı	Nerak Kemal İ.Ö.O.	80
16	Akyurt	Kozayağı İ.Ö.O.	12
17	Elmadag	Kayadibi İ.Ö.O.	8
18	Ayaş	Bönyamin İ.Ö.O.	53
19	Çamlıdere	Merkez Atatürk İ.Ö.O.	70
20	Bala	Tunaztepe İ.Ö.O.	43
21	Bala	Karaali YİBO	37
22	Kızıl	İbrahim Bilik İ.Ö.O.	49
23	Kalecik	Çiftlik İ.Ö.O.	14
24	Nallıhan	Çamalan İ.Ö.O.	19
25	Polatlı	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.	32
Toplam			2522

Seçilen okullar ulaşım güçlüğü ve öğrenci sayılarının azlığı gibi nedenlerden dolayı merkez ilçelerde olanlar ile sınırlandırılmıştır. Merkez ilçelerde pilot uygulama yapılan okul sayısı 10, öğrenci sayısı ise 1895'tir. Merkez ilçelerden Etimesgut ve Altındağ örnekleme dahil edilen diğer ilçelerdeki okullar ile benzer sosyo-ekonomik özellikler sergilediğinden çalışma grubuna alınmamıştır. Ayrıca Çankaya ve Yenimahalle'de ikişer okulda uygulama mevcuttur, bu okullarda birer tanesi tesadüflü olarak seçilmiştir. Örnekleme büyüklüğünün belirlenmesinde evrenin büyüklüğü, temsil yeteneği, maliyet, zaman ve 52 maddeden oluşan anketin veri analizi şartları da dikkate alınmıştır. Örnekleme olarak seçilen okullar, 5. sınıf öğrenci sayıları ve yapılan uygulamalar ile ilgili bilgiler "Tablo 3" de görülmektedir.

Tablo 3
Örneklemeye Alınan Okullar ve Yapılan Uygulamalar

İlçe	Okul (İ.Ö.O)	Toplam Öğretel	Değerlendirilen Anket Sayısı	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anketler	Toplam Uygulama
Çankaya	Turhan Feyzioğlu	211	80	9	89
Koşuören	H. Mustafa Tamran	396	94	11	105
Yerimahalle	Kent Koop.	192	91	5	96
Mamak	Çiğiltepe	121	97	6	103
Sincan	Cumhuriyet	466	95	4	99
Çobanbaşı	Baldudak	125	101	23	124
	Toplam	1511	558	58	616

“Tablo 3”de görüldüğü gibi 616 öğrenciye anket uygulanmış, 58 anket eksik bilgilerinden dolayı değerlendirilme dışı bırakılmış ve sonuç olarak 558 öğrencinin ankete verdiği cevaplar değerlendirilmiştir.

3. Tanımlar

Tanımlar Brown ve Holtzman’ın (1984) araştırmalarında kullandığı biçimde ifade edilmiştir:

Gecikmeleri Önleme: Öğrencilerin akademik çalışmalarında dakik olmaları, gecikmelerden kaçınmaları (GÖ).

Çalışma Yöntemleri: Öğrencilerin akademik çalışmalarını yürütmedeki yeterlilikleri ve nasıl çalışacakları konusundaki bilgileri (ÇY).

Çalışma Alışkanlıkları: Öğrencilerin akademik davranışlarının tümü, gecikmeleri önleme ile çalışma yöntemlerinin toplamı (ÇA).

Öğretmeni Onaylama: Öğrencilerin öğretmenleri hakkında ve onun sınıfsal davranış ve yöntemleri konusundaki düşünceleri (ÖO).

Eğitimi Kabullenme: Öğrencilerin eğitimin amaçlarını, uygulama ve gerekliliklerini benimsemeleri (EK).

Çalışma Tutumları: Öğrencilerin eğitsel inanışlarının tümü, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenmenin toplamı (ÇT).

Çalışma Oryantasyonu: Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumlarının toplamı (ÇO).

4. Kullanılan Bilgi Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı ölçme aracı kullanılmaktadır. Bu araçlardan ilki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemek için kullanılırken, çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının ölçümü için Brown-Holtzman'ın geliştirdiği "Survey of Study Habits and Attitudes" (SSHA) kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin başarı durumunun tespiti için 4. ve 5. sınıf karne notları alınmıştır (Bu konudaki ayrıntılı bilgiler "Uygulama ve Bulguların Analizi" başlığı altında verilmektedir).

a) Sosyo-Ekonomik Durum Belirleme Ölçeği

Uygulama öncesinde, pilot uygulama okulları içerisindeki okullar Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görev yapan uzmanlara görüşlerine başvurularak alt, orta ve üst olmak üzere üç sosyo-ekonomik duruma göre sınıflandırılmış, konu ile ilgili okul müdürlerinin de görüşleri alınarak okulların bulunduğu çevrenin ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları belirlenmiştir. Alt, orta ve üst olmak üzere her sosyo-ekonomik durumdan ikişer okul seçilerek örneklem oluşturulmuştur. Okullarda anket uygulanacak öğrenciler random seçilmiş ve sosyo-ekonomik durumlarını belirlemede aynı bir ölçek kullanılmıştır.

Sosyoekonomik durum tek bir değişken ile ölçülemeyecek kadar karmaşık bir kavram olup, çoğu araştırmada öğrenim durumu, aylık gelir, meslek, ailede yaşayan kişi sayısı, konut koşulları gibi çok sayıda faktör kullanılarak ölçülmeye çalışılmaktadır. Bu araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemede tüm bu değişkenleri içeren, Bacanlı (1997;106)'nın hazırladığı

"Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği"nden faydalanılmış, ölçek uygulanmadan önce gerekli izin sözlü olarak alınmıştır.

Sosyo-ekonomik durum kriterleri olarak öğrencilerden aşağıdaki bilgiler toplanmıştır:

- Babanın eğitim durumu,
- Annenin eğitim durumu,
- Ailedeki birey sayısı,
- Oturdıkları evin durumu,
- Evlerindeki oda sayısı,
- Evlerinin ısıtma düzeni,
- Ailenin ortalama aylık geliri,
- Baba mesleği,
- Anne mesleği,
- Ailenin sahip olduğu eşyalar: Ev, araba, yazlık ev, bilgisayar, cep telefonu.

12 olan soru sayısı, "okuduğu lise" ve "ortaöğrenim boyunca tutasraflarının nasıl karşılandığı" soruları ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygun olmadığı için değerlendirme dışı bırakılarak 10'a indirilmiştir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemeye yarayan maddelerin ilk 9'unda işaretlenen seçeneğin puanı bulunmakta, son soruda ise kaç eşya varsa o kadar puan verilmektedir.

Maddeler alt sosyo-ekonomik düzeyin özelliği kabul edilenden üst sosyo-ekonomik düzeye doğru alınabilecek cevaplar sıralanmış ve puanlandırılmıştır. Örneğin babanın ve annenin eğitim durumunu içeren 1. ve 2. soru "hiçbir okul mezunu değil", "ilkokul mezunu", "ortaokul-lise mezunu", "üniversite mezunu" ve "lisansüstü öğrenim görmüş" olarak sıralanmış ve bu ifadelere sırası ile 1, 2, 3, 4 ve

5 puan verilmiştir. Uygulama sonunda her maddenin puanları toplanmış ve toplam puan elde edilmiştir. Öğrenciler en fazla 40 (10. sonda birer eşya varsayılarak), en düşük 8 puan almaktadır.

Araştırmada grup içi değerlendirme yapılmış ve elde edilen puanlardan üst yüzde 33.3'lük dilime giren öğrenciler üst sosyo-ekonomik durum, orta yüzde 33.3'lük dilime giren öğrenciler orta sosyo-ekonomik durum, alt yüzde 33.3'lük dilime giren öğrenciler ise alt sosyo-ekonomik durum olarak değerlendirilmiştir. Ailenin ortalama aylık geliri ile anne ve babanın mesleği açık uçlu sorulmuş ve toplanan bilgiler Bacanlı (1997;106)'nın çalışması doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Aylık gelir bilgileri güncelleştirilmiş, 2005 yılına ait net asgari ücret bilgileri göz önünde bulundurularak 5'li sınıflandırma yapılmıştır. Ailenin sahip olduğu eşyalar sayı olarak ele alınmış ve bu eşyalara daha fazla miktarda sahip olan ailelerin üst sosyo-ekonomik duruma dahi olma ihtimallerinin oldukça yüksek olacağı kabul edilmiştir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını daha net görebilmek için evlerinin bulunduğu semt, arabalarının markası, bilgisayarlarında internet olup olmadığı da sorulmuş, telefon yerine cep telefonu maddesi konulmuştur.

b) Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Ölçeği (SSHA)

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ve tutumlarını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada yeni bir araç geliştirilmemiş, literatürde var olan Brown-Holtzman'ın geliştirdiği "Survey of Study Habits and Attitudes, Form C" (SSHA) kullanılmıştır, çalışma alışkanlıklarını geliştirme konusunda öğrencilere bireysel rehberlik yapma imkanı veren sayılı araçlardan biridir.

100 maddeden oluşan bu araç dört alt boyutta toplanmaktadır. Bu dört alt boyut; gecikmeleri önleme (delay avoidance), çalışma yöntemleri (work methods), öğretmeni onaylama (teacher approval) ve eğitimi kabullenmedir (education acceptance). Gecikmeleri önleme, öğrencilerin akademik çalışmalarında dakik olmaları ve gecikmelerden kaçınmaları anlamına gelmektedir. Düzenli ve sistemli ders çalışmayı ölçen bir alt boyuttur. Çalışma yöntemleri, öğrencilerin akademik

çalışmaları yürütmadaki yeterlilikleri ve nasıl çalışacakları konusundaki bilgileridir. Öğretmeni onaylama, öğrencilerin öğretmenleri hakkında ve onun sınıftaki davranış ve yöntemleri konusundaki düşüncelerini ifade etmektedir. Öğrencilerin, öğretmenleri ile ilgili çeşitli kriterleri değerlendirdiği, tutumlarına yönelik bir alt boyuttur. Tutuma yönelik bir diğer alt boyut ise eğitimi kabullenmedir. Bu alt boyut ile öğrencilerin eğitimin amaçlarını, uygulama ve gereklerini benimsenmeleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Anketin orijinalinde her alt boyutta 25 madde yer almaktadır. Cevap kağıtlarının değerlendirilmesinde her boyut için ayrı bir ölçek kullanılmaktadır. Geçilmeleri önleme ve çalışma yöntemleri alt başlıklarından toplanan bilgiler çalışma alışkanlıklarının (öğrencilerin akademik davranışlarının tümü), öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt başlıklarından toplananlar ise çalışma tutumlarının (öğrencilerin eğitsel inanışlarının tümü) ölçülmesinde kullanılmakta, çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının toplamı ise çalışma oryantasyonu (study orientation) puanını, yani genel toplamı vortaktadır.

SSHA'nın tavsiye edilen dört kullanım alanı bulunmaktadır. Bunlardan ilki "arama aracı" olma özelliğidir. Bireysel ya da grup uygulamaları sonucunda her öğrenciden toplanan bilgiler ile öğrencilere rehberlik yapmak mümkün olur ve acil dikkate ihtiyacı olan öğrencilere hemen yardım edilebilir. İkinci kullanım alanı "teşhis aracı" olmasıdır. Bu araç öğrencinin okul çalışmalarıyla ilgili duygularını ve yaptıklarını belirten standartlaşmış ve sistemli bir yol sağlar. Özel bir teşhis profili öğrencinin SSHA sonuçlarını yorumlamayı kolaylaştırır. Akademik güçlük çeken öğrencilere yardım etmede rehber olacak kişi SSHA'yı sadece öğrencinin puanlarını ve teşhis profilinde belirtilen yüzdellik oranlarını yorumlayarak değil, aynı zamanda her alt boyuta verilen cevapları değerlendirerek öğrenci için faydalı olabilir. SSHA aynı zamanda derslerde akademik başarıdaki motivasyon faktörlerinin önemli rolünü ve bazı etkili çalışma prensiplerini öğrenciye veren bir araç olma özelliğini de taşımaktadır. Son olarak araştırma aracı olarak SSHA'nın önemi vurgulanmaktadır. SSHA'nın geçerlik ve güvenirliğini sahitleyen yeterli çalışma yapılmıştır. Akademik

başarıyı tahmin etmek için kullanıldığı yerlerde elde edilen ilişkiler tekrar tekrar anlamlı çıkmıştır (Brown, Holtzman, 1967).

SSHA Form C çok sayıda araştırmacı tarafından farklı amaçlarla ve farklı gruplara uygulanmıştır (Lahu, 1971; Wen, Liu, 1976; Mallery ve diğerleri, 1983; Schultz, 1989; Hurlburt, Kroeker, Gada, 1991; Polansky, Horna, Hanish, 1991; Gurlon, 1997; Carter, 1999; Beatty, 2003). Straman (1979) araştırmasında SSHA Form H'yi kullanmıştır. Ahmanna (1957), SSHA'nın üniversite okuma programlarında kullanışlı olup olmadığını incelemiştir, Shepps (1971), SSHA puanları ile matematik ve okuma başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bu ölçeği kullanmıştır. Ülkemizde Küçüköğretmen (1987) tarafından ilk kez kullanılan bu ölçek daha sonra Aydın (1989), Atılgan (1998), Tulun (2001), Arslantaş (2001) ve Koşar (2004) tarafından üniversite öğrencileri için kullanılmıştır.

i) Aracın Geliştirilmesi

SSHA'nın 1953'te geliştirilen ilk modeli yoğun bir literatür taramasından ve başarılı ve zayıf öğrenciler arasındaki motivasyonel farklar düşünülerek üniversite 1. sınıf öğrencileriyle tartışarak yapılandırılmaya başlanmıştır. Grup görüşmeleri, çalışma alışkanlıkları üzerine varolan envanterler, gözleme dayalı ve görüşme tekniği ile yapılan çalışmalar ve öğrenme alanında yapılan deney raporları birleştirilerek 234 madde oluşturulmuştur. Bu anketteki maddeler çalışma durumları ve tutumla ilgili olarak iki başlık altında toplanmıştır. Anketten bazı maddeler çıkarılarak 188 maddeye indirilmiş, daha sonra yapılan çalışmalarla üzerinden tekrar geçilen 102 madde 285 erkek 209 kız üniversite birinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Maddelere verilen cevaplar bir dönemlik not ortalaması esas alınarak hesaplanmıştır. Anket geliştirilmeye devam edilmiştir.

1953 yılında oluşturulan ilk araçta kız ve erkek öğrencilerin ayrı puanlaması vardı ve araç 75 maddeden oluşmaktadır. 3560 birinci sınıf öğrencisi üzerinde uygulama yapılmış ve sonuçlar doğrultusunda araç tekrar gözden geçirilmiştir. Aracın 1953 basımında bazı problemler ortaya çıkmıştır:

- Kız ve erkek öğrenciler için iki farklı puanlama anahtarı kullanılması hem istatistiksel analizlerde hemde birbirleriyle karşılaştırmada gereksiz bir karmaşaya yol açmaktadır.

- Erkekler için 36, kızlar için 29 maddeden oluşan araçta 22 ortak madde bulunmaktadır, 75 maddenin sadece 43'ü puanlanmaktadır. Puanlanmayan maddeler öncelikli bir eksiklik olarak görülmüştür.

- Araç sonunda öğrencilere tek puan vermektedir. Danışmanlar öğrencilere yardımcı olmak amacıyla maddeleri gruplamaya çalışmışlardır.

Bu sorunları gidermek amacıyla üç aşamalı bir çalışma yapılmıştır.

- *Yeni maddeler geliştirilmiştir:* 1956 yılında kullanıma hazır hale getirilen ölçekteki 1953'de 75 olan madde sayısı 100'e çıkarılmış, kızlar ve erkekler için ayrı ölçek kullanıma sunulmuştur.

- *Alt boyutlar geliştirilmiştir:* Öncelikle alt boyutların yapılandırılması için SSHA'nın maddeleri psikologlar tarafından incelenmiş ve dokuz alt boyut oluşturularak bu boyutlara isimler verilmiştir. Daha sonra 15 psikolog 100 maddeyi bu boyutlara dağıtmıştır. Çalışmalar sonucunda dokuz alt boyut sayısı önce aklıya, yapılan analizler sonucu alt boyut sayısı dörde indirilmiştir.

- *Alt boyutlar değerlendirilmiştir:* Yaklaşık 6680 öğrenciye uygulama yapılarak aracın alt boyutları değerlendirilmiştir.

Carson McGuire'nin yönetiminde test tekniği uzmanları üniversite düzeyinde olan SSHA Form C'yi ortaokul düzeyine uygun hale getirmeye çalışmışlardır, Form H için 1957'de Teksas Üniversitesi İnsan Davranışları Laboratuvarı tarafından araştırma başlatılmıştır. Bu deneysel SSHA 772 erkek, 698 kız yedinci sınıf orta düzey Teksas topluluklarına (Corsicana, Port Lavaco, Sherman ve Victoria) uygulanmıştır. Toplam populasyon için SSHA skorları arasındaki korelasyon ve

sosyal alanlar, matematik ve dil notları sırasıyla .41, .36 ve .39 olarak belirlenmiş, bir yıllık not ortalamaları kriter olarak alındığında geçerlilik katsayısı erkekler için .41, kızlar için .45 bulunmuştur. SSHA skorları ve toplam IQ arasındaki korelasyon California Zihinse? Olgunluk Testi'nde sadece 1470 yedinci sınıf öğrencisi içerisinde .26 olarak çıkmıştır. Bu yüzden SSHA okul yeteneğinden bağımsız olarak akademik başarı ile ilişkili bulunmuştur. 1959'da yedinci ve onikinci sınıflar arası kullanımı için SSHA uygulaması tekrar yapılmıştır. Birbirinden bağımsız çalışan iki öğretmen grubu üniversite düzeyindeki SSHA'yı lise ve ortaokul düzeyindeki öğrenim süreçlerine, akademik ihtiyaçlara ve çalışma durumlarına uygulamak üzere çalışmışlardır. Bir öğrenci komitesi de ortaokul ve lise öğrencilerinin maddelerdeki ifadeleri karıştırmamak için bu ifadeleri ortaokul ve lise düzeyine göre değiştirmişlerdir. Bu üç komitenin çalışması daha sonra sağlamlaştırılmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan SSHA ortaokul ve lisede uygulanmış, öğrencilerin test maddelerini anlama ve cevap vermeye zorluk çekmedikleri bulunmuştur (Brown, Holtzman, 1967; Brown, Holtzman, 1984).

ii) Aracın Uyarlanması

Araştırmamızda Brown ve Holtzman tarafından geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Ölçeği, Form C" ilköğretim öğrencilerine uyarlanarak kullanılmıştır. Öncelikle bu araç ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri için sadeleştirilmiş ve kısaltılmıştır. Her bir alt boyutun (gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme) 25 olan alt madde sayısı 13'e indirilmiştir. Toplam 100 maddeden oluşan anketin soru sayısı 48 madde eleterek 52'ye indirilmiştir. Öğrenciler karmaşık gelebilecek ifadeler olabildiğince basit ve anlaşılır hale getirilmiş, anketin geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

2 şubede toplam 44 öğrenci ile ilk uygulama yapılmış, anlaşılmayan ifadelerin yanına işaret koydurulmuştur. Uygulanma sonrası ifadeler daha da sadeleştirilmiş ya da tamamen anketten çıkarılmıştır, yapılan faktör analizi sonucu 0.30'un altındaki işlevsel olmayan maddelerde değerlendirme dışı bırakılmıştır. Büyüköztürk (2002:118) faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olmasının

seçimi için iyi bir ölçü olduğunu, uygulamada az sayıda madde için bu değer 0.30'a kadar indirilebileceğini belirtmektedir.

Anket ilk uygulamadan sonra tekrar düzenlenmiş, her alt boyutun madde sayısı 15'e indirilmiştir. Baş (2001;185) ön uygulama için, anketin uygulanacağı hedef kitle ile benzer özellikler taşıyan 50-60 kişinin yeterli olacağını bütünlü birlikte ön testten elde edilen veriler, anketin faktör yapısı, güvenilirlik ve geçerliğini belirlemede kullanılacağından mümkün olduğunca fazla kişiye uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Karasar (1995;156), ön deneme için kişi sayısının 50 kişiden az olmaması gerektiğini belirtmektedir. Örneklem genişliği arttıkça ölçümlerin random hatasına azalmasıyla birlikte genellenebilirliği de yüksek olur. Bu konuda çok değişkenli analizle ilgili kaynaklarda her bir değişken için en az 5 ve 10 deneyeğin gerektiği belirtilmiştir. Kass ve Tinsley (1979) araştırmalarında; eğer denek sayısı 300 ve üzeri ise bu tür bir kriterin olmadığını ifade etmişlerdir (Aktı Tan,1999;33). Buna istinaden araştırmada toplam 300 öğrenci ile iki aşamalı bir ön uygulama yapılmış, 180 öğrenciye anket toplu halde,120 öğrenciye de iki aşamalı olarak (iki ders saati; bir ders saati 30 madde, 2. ders saati diğer 30 madde) verilmiştir.

<u>Anketin uygulanış şekli</u>	<u>Öğrenci Sayısı</u>	<u>Madde Sayısı</u>	<u>Alpha</u>
Tek seferde	180	60	,79
İki aşamalı	120	60	,86

Görüldüğü gibi anket uzar olduğundan öğrenciler için cevaplama süreci sıkıntılı olmuş ve güvenilirlik iki aşamalı yapılan uygulamaya göre daha düşük çıkmıştır. Güvenirliği düşüren her alt boyuttan iki madde çıkarıldığında Alpha değeri aşağıdaki şekilde bulunmuş, anket son şeklini almıştır.

<u>Anketin uygulanış şekli</u>	<u>Öğrenci Sayısı</u>	<u>Madde Sayısı</u>	<u>Alpha</u>
Tek seferde	180	52	,85
İki aşamalı	120	52	,90

Alfa katsayısı (Cronbach'a alpha), ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Alfa katsayısı ile anket maddelerinin türdeş bir yapıyı açıklamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarının sorgulanması konusunda bilgi elde edilir. Anketin güvenilirliği oldukça yüksek çıkmıştır. Ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa "bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yeklayan maddelerden oluştuğu ya da tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı" yorumu yapılır (Alpar, 2001;284) Cebeci (1997;63), anketin güvenilir olup olmadığının tespitinin güç olduğunu, ön uygulama yapmanın gerekli olduğunu ve anketin uzunluğunun güvenilirliği etkileyeceğini vurgulamaktadır. Yıldırım (1999), geçerlik ve güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir minimum değerleri için kesin bir ölçü koymamanın zor olduğunu belirtmekte, Alpar (2001;284) geliştirilen ölçeğin alfa katsayısı 0.80-1.00 arasında ise ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ifade etmekte, Cebeci (1997) güvenilirlik derecesinin mümkün olduğunca yüksek olmasının gerekliliğinden söz etmektedir. Tekin (1996)'de testin güvenilirliğinin çıkarılabilecek en üst sınırı çıkarılması gerektiğini ve rakam olarak ifade edildiğinde en az .50 olmasının isteneceğini belirtmektedir.

Alt boyutların güvenilirlik istatistikleri aşağıdaki görülmektedir. Alt boyutlar açısından da anket oldukça güvenilirdir.

	<u>Maddeler elenmeden (Alpha)</u>	<u>Maddeler elendikten sonra (Alpha)</u>
GÖ	,54	,69
ÇY	,75	,78
ÖO	,69	,73
EK	,48	,68

Bir anketin geçerli sayılabilmesi için en az şu özellikleri taşıması gerekir (Cebeci, 1997;62):

1. Her soru incelenmekte olan konu ile ilgili olmalıdır.
2. Anket hazırlanış amacına dair konunun bütününe kapsmalıdır.

3. Sorular açık ve anlaşılır olmalı, deneklerin kavrayış ve bilgi düzeylerine uygun olmalıdır.

Açıklanan varyans oranı tek faktörlü ölçeklerde % 30 ve daha fazla ise yeterli görülebilirken çok faktörlü ölçeklerde daha fazla olması beklenir. Açıklanan varyansın yüksek olması, ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanır (Büyüköztürk, 2002;119). Ön uygulama verileriyle yapılan faktör analizi sonucu açıklanan varyans % 44,9 bulunmuştur. 0.30-0.40 arası değerleri maddelerin iyi olduğu anlamına gelmektedir (Turgut, 1995;270). Ölçeğin yapı geçerliğinin incelemek amacıyla faktör analizi kullanılabilirliğinden (Büyüköztürk, 2002;120) ölçeğin yapı geçerliğinin mevcut olduğu söylenebilir. Son şekli verilen anketin yapı geçerliği için uzman görüşüne de başvurulmuştur.

iii) Aracın Kullanılışı ve Değerlendirilmesi

SSHA öğrenciler tarafından yaklaşık olarak 40 dakikada doldurulmaktadır. Uygulama sırasında öğrencilere zaman sınırlaması konulmamış, tüm maddeleri cevapladıklarında anket toplanmıştır. Anket araştırmacı tarafından uygulanmış, her sınıfta önce araştırmacının amacı ve bilgi toplama aracı ile ilgili açıklamalara yer aldığı aşağıdaki yönerge okunmuş ve anlaşılmayan yerler öğrencilere açıklanmıştır.

“Bu anket ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Anket sorularının doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Samimi bir şekilde cevaplamanız araştırma sonuçlarının daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Öğretmenle ilgili maddelerde genel olarak derslerinize giren tüm öğretmenler ile ilgili yorumlarınız beklenmektedir. Araştırma sonucunda derslerinizde ve hayatta daha başarılı olmanızı sağlayacak öneriler verilmesi açısından lütfen içtenlikle ve gerçekleri yansıtacak şekilde işaretleme yapınız. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacaktır.”

Anketin her sayfasına beşli ölçek üzerinden nasıl değerlendirme yapılacağına dair her bir rakamın ifade ettiği anlam yüzdelik olarak aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

I. Nadiren	zaman olarak	% 0-15	ölçüsünde
II. Bazen	zaman olarak	% 16-35	ölçüsünde
III. Sık Sık	zaman olarak	% 36-65	ölçüsünde
IV. Genel Olarak	zaman olarak	% 66-85	ölçüsünde
V. Daima	zaman olarak	% 86-100	ölçüsünde

Araştırmada kullanılan ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan SSHA'daki 52 madde 4 alt boyutta toplanmaktadır. Bu dört alt boyut, gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenmedir. Her alt boyutta 13 madde yer almaktadır. Cevap kağıtlarının değerlendirilmesinde her boyut için aynı bir ölçek kullanılmaktadır. Her iki ölçek bir üst boyutun toplamını (gecikmeleri önleme-çalışma yöntemleri-çalışma alışkanlıkları; öğretmeni onaylama + eğitimi kabullenme-çalışma tutumları), iki üst boyutun toplamı da (çalışma alışkanlıkları+çalışma tutumları=çalışma oryantasyonu) öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanı denilen genel toplamı vermektedir. Toplam yedi boyutun puanları "Tablo 4" de görülmektedir:

Table 4
Çalışma Oryantasyonu Puanları

Alt Boyutlar	Kod	No	En Yüksek Puan
Gecikmeleri Önleme	GÖ	1	26
Çalışma Yöntemleri	ÇY	2	26
Çalışma Alışkanlıkları	ÇA	3(1+2)	52
Öğretmeni Onaylama	ÖO	4	26
Eğitimi Kabullenme	EK	5	26
Çalışma Tutumları	ÇT	6(4+5)	52
Çalışma Oryantasyonu	ÇO	7(3+6)	104

Görüldüğü gibi alt boyutların her birinin toplamı puanları (GÖ, ÇY, ÖO, EK) 26, bu alt boyutların toplamından oluşan bir üst boyutlar (GÖ+ÇY=ÇA ve ÖO+EK=ÇT) olan çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları 52'şer puandır. Genel toplam olan (ÇA+ÇT=ÇO) çalışma oryantasyonu puanı ise 104 puandır. Buradan da anlaşılacağı gibi her alt boyutta yer alan 13 maddeden her birinin en yüksek değeri "2"dir. Öğrenci beklenen sıklığı işaretlediği her madde için "2" puanı, beklenene en

yakın sıklığı işaretlediği her madde için "1" puan almaktadır. Her bir anket formunun üzerinde alt boyutların ve toplamlarının oluşturduğu 7 ayrı puan vardır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları (gecikmeleri önleme+çalışma yöntemleri) ve çalışma tutumları (öğreneni onaylama + eğitimi kabullenme) puanları toplam çalışma oryantasyonu puanlarına ulaşılmaktadır. Bu puanlar bilgisayara aktarılmış ve istatistiksel işlemler için bu yedi puan kullanılmıştır.

5. Uygulama ve Bilgilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin uygulanması 2004-2005 öğretim yılı bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Uygulamalara geçmeden önce örnekleme giren okul yöneticilerine izin belgeleri teslim edilmişti: (Ek 1).

Araştırmada küme tipi anket uygulanmıştır. Küme tipi anket, soru kağıdının bir küme olarak bir arada bulunan kimselere verilerek cevapların aynı zamanda ve topluca alınması anlamına gelir. Bu tip bir ankete başvurulabilme için araştırma evreninin ya yapısı gereği ya da herhangi bir nedenle küme durumuna gelebilmesi gerekir (Sencer, İrmak, 1984;128,129). Anket uygulamaları sınıf bazında yapıldığından, kümeler doğal olarak önceden oluşturulmuştur. Toplanan formlardaki bilgiler istatistik programına aktarılmadan önce kontrol edilip cevaplanmamış ifadelerin olduğu ya da birden fazla ifadenin işaretlendiği formlar değerlerdime dışı bırakılmıştır (58 anket). Aracı doğru olarak 558 öğrenci doldurmuştur ve toplanan cevap kağıtları üzerinde aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

a) Kişisel bilgiler: Öğrencilerin kişisel (cinsiyet, sosyo-ekonomik durumu, başarı durumu, ders ortamı, anne ve baba eğitim durumu, anne çalışma durumu) bilgilerinin frekans ve yüzde dağılımı tabloları yapılmıştır. Sosyo-ekonomik durumun belirlenmesi için toplanan veriler değerlendirilmiş ve üç sosyo-ekonomik duruma göre öğrenciler sınıflandırılmıştır. Başarı durumlarının tespiti için okul yönetiminden alınan bilgiler değerlendirilmiştir. İlköğretim kurumlarında her sınıf için gösterilen derslerde öğrencilerin başarıları dört ayrı notla, başarısızlıkları ise tek

.. “Büyük gruplar üzerinden toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul edilebilir ve buna göre parametrik istatistikler seçilebilir. Dağılımın normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şekilde bir varsayımı ileri sürmek için öngörülen örneklem büyüklüğü genellikle 30 ve daha büyük olarak gösterilmektedir. Ancak sosyal bilimlerde pek çok araştırmalar, özellikle de deneysel olanlar, küçük gruplar üzerinde yapılmaktadır. Literatürde, alt grupların her birinin büyüklüklerinin 15 ve daha yüksek olması durumunda parametrik bir istatistiğin kullanılmasının, analizde hesaplanacak p anlamlılık düzeyinde önemli bir sapmaya yol açmadığına ilişkin incelemelere rastlanmaktadır” demektedir.

Bu bilgilerin ışığında farklılıkların ortaya çıkarılmasında, alt grupların 15 ve daha büyük olduğu durumlarda parametrik (t-test, tek yönlü varyans analizi), daha küçük sayılarda olan her birini için parametrik olmayan istatistik (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H) istatistik teknikleri kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda ortaya çıkan farklılığı kaynağını belirlemek amacıyla hassas ölçüm yapar Scheffe testi, çok küçük gözenciklerden oluşan bölümlerin istatistiklerinde farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Dunnett C kullanılmıştır.

Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları arasındaki ilişki ve her birinin alt boyutları için korelasyon hesaplanmıştır. Çalışma oryantasyonları ile cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, başarı durumu, ders ortamı durumu, anne ve babaların eğitim durumları, annelerin çalışma durumlarındaki ilişkilere de bakılmıştır. Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna kadar tüm ilişkiler için Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılırken, çok küçük sayıda öğrenciden oluşan “babaları hiçbir okuldan mezun olmayan ve master-doktora mezunu olan” öğrenciler için ilişkinin incelenmesinde Spearman Korelasyon Katsayısından faydalanılmıştır.

c) *Her bir maddenin tablolştırılması:* Yukarıdaki işlemler ile öğrencilerin her maddeye verdikleri cevaplar anlaşılacaktır. Bu nedenle cevap kağıtlarında yer alan her madde bilgisayarda tekrar kodlanmış, frekans ve yüzde tabloları yapılmıştır.

II. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; ilköğretim okulları beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarına yönelik araştırmadan elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölüm iki ana başlıktan oluşmaktadır: Birinci bölümde öğrencilere ait kişisel bilgiler, ikinci bölümde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Envanteri'nin (SSHA) uygulanmasından elde edilen bulgular yer almaktadır.

A. ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde örnekleme süreci ve aracı cevaplayan öğrencilerin cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, başarı, ders çalışma ortamı, anne ve baba eğitim durumlarına ilişkin bilgileri yer almaktadır.

1. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum

Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarını konu alan bu araştırmada aracı cevaplayan 558 öğrencinin cinsiyetlerine göre sosyo-ekonomik durum dağılımları "Tablo 5"de yer almaktadır.

Tablo 5
Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum

SED \ Cinsiyet	Alt		Orta		Üst		Toplam		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	52	20,0	159	61,2	49	18,8	260	100,0	260	46,6
Erkek	71	23,8	156	52,3	71	23,8	298	100,0	298	53,4
Toplam	123	22,0	315	56,5	120	21,5	558	100,0	558	100,0

Araçımıza cevap veren öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, yaklaşık yarısının erkek (% 53), yarısının kız olduğu (% 47) görülmektedir. Sosyo-ekonomik duruma göre dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin yaklaşık beşte

üçünün (% 56) orta, geri kalan beşte ikisinin ise altı ve üst sosyo-ekonomik kesimde (% 22, % 22) olduğu görülmektedir.

Tablonun ayrıntılarına bakıldığında, kız öğrenciler için, genel sosyo-ekonomik durum dağılımına benzer bir dağılım görülmektedir. Kız öğrencilerin beşte üçü (% 61) orta sosyo-ekonomik durumda toplanırken, geri kalan beşte ikisi eşit şekilde (% 20, % 19) altı ve üst sosyo-ekonomik kesimde yer almaktadır. Erkek öğrencilerin dağılımının ise genel ortalamadan biraz farklı olduğu gözle çarpılmaktadır. Erkek öğrencilerin yaklaşık yarısı (% 52) orta sosyo-ekonomik durumda iken, dörtte biri altı (% 24), diğer dörtte biri üst (% 24) sosyo-ekonomik durumda olmak üzere, eşit dağılım göstermektedir.

2. Cinsiyet ve Başarı Durumu

“Tablo 6” öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı durumu dağılımını vermektedir.

Tablo 6
Cinsiyet ve Başarı Durumu

Cinsiyet	Başarı		Geçer		Orta		Başarılı		Çok Başarılı		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	9	3,5	22	8,5	57	21,9	89	34,2	83	31,9	260	100,0
Erkek	25	8,4	50	16,8	67	22,5	88	29,5	68	22,8	298	100,0
Toplam	34	6,1	72	12,9	124	22,2	177	31,7	151	27,1	558	100,0

Öğrencilerin başarı durumuna göre dağılımları incelendiğinde, beşte üçünün (% 59) başarı durumunun yüksekken, başarısız öğrencilerin oranının onda birden az olduğu (% 6) olduğu görülmektedir. Geçer grubundaki öğrencilerin oranı ise yaklaşık onda bir (% 13) civarındadır.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı durumlarına bakıldığında, kız öğrencilerin yüksek oranda (% 66) başarılı ve çok başarılı olduğu, erkek öğrencilerde bu oranı biraz düşüğü görülmektedir. Erkeklerin aşağı yukarı yarısı (% 52) başarılı ve çok başarılıdır. Erkek öğrenciler başarısız ve geçer gruplarında kız öğrencilere

göre daha yüksek oranlardadır. Orta başarı grubunda ise erkek (% 23) ve kız öğrencilerin (% 22) dağılımı benzerlik göstermektedir.

3. Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Durumu

İlköğretim öğrencileri ile yapılan bu araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları ile başarıları arasında bir ilişki olup olmadığı da incelenecektir. Tablo 7'de öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı durumu dağılımı yer almaktadır.

Tablo 7
Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Durumu

Başarı \ SED	Başarısız		Geçer		Orta		Başarılı		Çok Başarılı		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Alt	20	16,3	32	26,8	37	30,1	21	17,1	13	10,6	123	100,0
Orta	14	4,4	12	10,2	72	23,2	118	37,5	78	24,8	215	100,0
Üst	-	-	8	6,7	14	11,7	38	31,7	60	50,0	120	100,0
Toplam	34	6,1	72	12,9	124	22,2	177	31,7	151	27,1	558	100,0

Tabloya bakıldığında, alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünü (% 72) orta ve altındaki başarı durumlarında toplandığı, başarılı ve çok başarılı gruplardaki oranlarının ise çok düşük olduğu görülmektedir (% 28). Orta sosyo-ekonomik gruptaki öğrencilerin beşte üçü (% 62) başarılı ve çok başarılı, kalan beşte ikisi ise orta ve altında başarı göstermektedir. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin ise yarısı çok başarılı, üçte biri (% 32) başarılı iken yalnızca yaklaşık beşte birinin orta ve altında başarılı olduğu görülmektedir.

Başarılı ve çok başarılı öğrencilerin orta sosyo-ekonomik durumda ağırlıklı olarak toplandığı, başarı durumu yükseldikçe alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin oranları düşerken, üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenci oranlarının ise yükseldiği görülmektedir.

4. Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı

Araştırmada cinsiyetlerine göre öğrencilerin ders çalışma ortamlarının farklı olup olmadığı hususu da araştırılmıştır. "Tablo 8" bu konuda bu konuda bize bilgi vermektedir.

Tablo 8
Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı

Ders ort	Evet		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	249	95,8	11	4,2	-	-	260	100,0
Erkek	257	85,9	39	13,1	2	0,7	298	100,0
Toplam	506	90,7	50	9,0	2	0,4	558	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin hemen hemen hepsi (% 91) ders çalışma ortamına sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ders çalışma ortamına bakıldığında, kız öğrencilerin tamamına yakınının (% 96) ders çalışma ortamına sahip oldukları, erkek öğrencilerde bu oranın kız öğrencilere göre biraz düşük olduğu (% 86) görülmektedir.

5. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumuna göre ders çalışma ortamı dağılımı "Tablo 9"da görülmektedir.

Tablo 9
Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı

Ders ort	Evet		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Alt	88	71,5	34	27,6	1	0,8	123	100,0
Orta	299	94,9	16	5,1	-	-	315	100,0
Üst	119	99,2	-	-	1	0,8	120	100,0
Toplam	506	90,7	50	9,0	2	0,4	558	100,0

Araştırmaya katılan orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin hemen hepsi çalışma ortamına sahip olduğunu söylerken, alt sosyo-ekonomik

durumda olan öğrencilerin yaklaşık üçte biri (% 28) çalışma ortamına sahip olmadığını belirtmiştir.

6. Başarı Durumu ve Ders Çalışma Ortamı

Öğrencilerin başarı durumuna göre ders çalışma ortamı dağılımı "Tablo 10"da görülmektedir.

Tablo 10
Başarı Durumu ve Ders Çalışma Ortamı

Başarı Durumu \ Ders Ort.	Evet		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Başarısız	21	61,8	12	35,3	1	2,9	34	100,0
Geçer	58	86,6	14	19,4	-	-	72	100,0
Orta	114	91,9	10	8,1	-	-	124	100,0
Başarılı	165	93,2	11	6,2	1	0,6	177	100,0
Çok Başarılı	148	98,0	3	2,0	-	-	151	100,0
Toplam	506	90,7	50	9,0	2	0,4	558	100,0

Tablonun ayrıntılarına bakıldığında, başarı durumu yükseldikçe ders çalışma ortamına sahip olma oranının da arttığı görülmektedir. Başarısız öğrencilerin yaklaşık beşte üçü (% 62) ders çalışma ortamına sahip olduğunu ifade ederken aşağı yukarı üçte birinin (% 35) ders çalışma ortamına sahip olmadığını görülmektedir. Çok başarılı öğrencilerin ise hemen hemen tamamı ders çalışma ortamına sahiptir.

7. Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumu

Cinsiyetlerine göre öğrencilerin annelerinin eğitim durumu dağılımı "Tablo 11"de verilmektedir.

Tablo 11
Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumu

Cinsiyet \ Öğrenim	Mezun Değil		İlkokul		Orta-Lise		Üniversite		Master-doktora		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	9	3,5	105	40,4	161	38,8	57	14,2	-	-	8	3,1	260	100,0
Erkek	16	5,4	127	42,6	98	32,9	48	16,1	-	-	9	3,0	298	100,0
Toplam	25	4,5	232	41,6	199	35,7	85	15,2	-	-	17	3,0	558	100,0

Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu incelendiğinde yaklaşık beşte ikisinin (% 42) ilkokul mezunu, beşte ikisinin de (% 36) ortaokul-lise mezunu olduğu görülmektedir. Tablodan her yedi öğrenciden birinin (% 15) annesinin üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Cinsiyete göre öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu dağılımı incelendiğinde, gerek kızların gerekse erkeklerin genel dağılıma benzer bir dağılım gösterdikleri dikkati çekmektedir. Aralarında önemli bir fark olmamakla birlikte, herhangi bir eğitim kurumuna devam etmemiş anne oranı ile üniversite mezunu anne oranının erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha fazla olması ilginç bir bulgu gibi görülmektedir.

8. Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu

Cinsiyetlerine göre öğrencilerin babalarının eğitim durumu dağılımı "Tablo 12"de verilmiştir.

Tablo 12
Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu

Cinsiyet \ Öğrenim	Mezun Değil		İlkokul		Orta-Lise		Üniversite		Master-doktora		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	2	0,8	52	20,0	124	47,7	75	28,8	3	1,2	4	1,5	260	100,0
Erkek	5	1,7	78	26,2	120	40,3	86	28,9	2	0,7	7	2,3	298	100,0
Toplam	7	1,3	130	23,3	244	43,7	161	28,9	5	0,9	11	2,0	558	100,0

Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının öğrenim durumunun annelerinin öğrenim durumundan daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yedide birinin (% 15) annesi üniversite mezunuyken bu oran babalarında yaklaşık üçte birine çıkmaktadır (% 29). Çok az bir orantı da olsa (% 1) babası master ya da doktora yapmış öğrencilerin olması dikkati çekmektedir.

Babalarının öğrenim durumunun öğrencilerin cinsiyetine göre bir farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında, kız öğrencilerin babalarının öğrenim durumunun erkek öğrencilere göre biraz daha yüksek olduğu görülmüştür. Kız

öğrencilerin babalarının beşte biri (% 20), erkek öğrencilerin babalarının ise dörtte biri (% 26) ilkokul mezunu, kız öğrencilerin babalarının aşağı yukarı yarısı (% 48), erkek öğrencilerin babalarını ise beşte ikisi (% 40) ortaokul-lise mezundur.

9. Başarı ve Anne Eğitim Durumu

Öğrencilerin başarı durumlarına göre annelerinin eğitim durumu dağılımı şüphulan "Tablo 13" de yer almaktadır.

Tablo 13
Başarı ve Anne Eğitim Durumu

Başarı	Mezun		Değil		İlkokul		Orta-Lise		Üniversite		Çevresiz		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Başarısız	4	11,8	22	64,7	5	14,7	-	-	3	8,8	34	100,0		
Geçer	5	6,9	45	62,5	14	19,4	4	5,6	4	5,6	72	100,0		
Orta	6	4,8	64	51,6	43	34,7	8	6,5	3	2,4	124	100,0		
Başarılı	6	3,4	68	38,4	76	42,9	25	14,1	2	1,1	177	100,0		
Çok Başarılı	4	2,6	33	21,9	61	40,4	48	31,8	5	3,3	151	100,0		
Toplam	25	4,5	232	41,6	199	35,7	85	15,2	17	3,0	558	100,0		

Başarı durumlarına göre öğrencilerin annelerinin öğrencinin durumu dağılımı incelendiğinde, çok başarılı öğrencilerin beşte ikisini (% 40) anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler oluşturduğu, yaklaşık üçte birini (% 32) anneleri üniversite mezunu olan ve yaklaşık dörtte birini (% 22) ise anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Başarılı öğrencilerde de anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin oranı (% 43) göze çarpmaktadır, anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler ise yaklaşık olarak tüm öğrencilerin beşte ikisini (% 38) oluşturmaktadır. Başarısız, geçer ve orta başarı durumlarında anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin en yüksek oranlarda olduğu dikkati çekmektedir.

10. Başarı ve Baba Eğitim Durumu

Öğrencilerin başarı durumlarına göre annelerinin eğitim durumu dağılımı bulguları "Tablo 14" de yer almaktadır.

Tablo 14
Başarı ve Baba Eğitim Durumu

Başarı \ Öğrenim	Mezun Değil		İlkokul		Orta-Lise		Üniversite		Master-doktora		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Başarısız	2	5,9	13	38,2	15	44,1	2	5,9	-	-	2	5,9	34	100,0
Geçer	1	1,4	33	45,8	27	37,5	11	15,3	-	-	-	-	72	100,0
Orta	1	0,8	41	33,1	57	46,0	19	15,3	-	-	6	4,8	124	100,0
Başarılı	2	1,1	32	18,1	86	48,6	55	31,1	-	-	2	1,1	177	100,0
Çok Başarılı	1	0,7	11	7,3	59	39,1	74	49,0	5	3,3	1	0,7	151	100,0
Toplam	7	1,3	130	23,3	244	43,7	161	28,9	5	0,9	11	2,0	558	100,0

Babaların öğrenim durumu ile öğrencilerin başarıları karşılaştırıldığında, annelerin öğrenim durumu ve başarı karşılaştırmasından çok farklı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Babaların öğrenim durumu yükseldikçe öğrencilerin başarı durumlarının da yükseldiği gözle çarpmaktadır. Çok başarılı öğrencilerin yaklaşık olarak yarısı (% 49) babaları üniversite mezunu olan öğrenciler, hepsi ikisi ise (% 39) babaları ilkökul mezunu olan öğrencilerdir. Babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin yalnızca çok başarılı grubunda yer aldığı görülmektedir. Başarılı öğrenci grubunda, çok başarılı öğrencilerden farklı olarak, öğrencilerin yaklaşık olarak yarısını (% 49) babaları ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin, üçte birini ise (% 31) babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin oluşturduğu gözle çarpmaktadır. Orta ve altındaki başarı durumundaki öğrencilerin babalarının ağırlıklı olarak ilkökul, ortaokul ve lise mezunu oldukları görülmektedir.

11. Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu

"Tablo 15" de öğrencilerin annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 15
Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu

Cinsiyet \ Anne	Çalışıyor		Çalışmıyor		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kız	60	23,1	200	76,9	260	100,0
Erkek	65	21,8	233	78,2	298	100,0
Toplam	125	22,4	433	77,6	558	100,0

Tabloya genel olarak bakıldığında, öğrencilerin yaklaşık beşte birinin (% 22) annesinin çalıştığı, yaklaşık beşte dördünün (% 78) ise evhanımı olduğu görülmektedir.

Annelerinin çalışma oranı incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler için benzer bir dağılım göze çarpmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya 558 öğrenci katılmıştır ve bu öğrencilerin yaklaşık yarısı erkek, yarısı kızdır.
- Öğrencilerin yaklaşık beşte üçü orta, geri kalan beşte ikisi ise alt ve üst sosyo-ekonomik durumdadır.
- Kız öğrencilerin beşte üçü orta sosyo-ekonomik, beşte bir alt, geri kalan beşte biri de üst sosyo-ekonomik durumdadır. Erkek öğrencilerin yaklaşık yarısı orta sosyo-ekonomik durumda, dörtte biri alt, diğer dörtte biri üst sosyo-ekonomik durumdadır.

- Öğrencilerin beşte üçünün başarı durumu yüksekken, başarısız öğrencilerin oranı onda birden azdır. Geçer grubundaki öğrencilerin oranı ise yaklaşık onda bir civarındadır.

- Kız öğrenciler yüksek oranda başarılı ve çok başarılıdır. Erkek öğrencilerin yaklaşık yarısı başarılı ve çok başarılıdır. Başarısız erkek öğrencilerin oranı kız öğrencilere göre daha yüksektir. Orta başarı grubunda ise erkek ve kız öğrencilerin dağılımı benzerdir.

- Başarılı ve çok başarılı öğrenciler orta sosyo-ekonomik durumda ağırlıklı olarak toplanmakta, başarı durumu yükseldikçe alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin oranları düşerken, üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenci oranları yükselmektedir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızca onda birinin ders çalışma ortamına yoktur.

- Alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrencilerin yaklaşık üçte birinin ders çalışma ortamı yoktur. Orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin hemen hepsinin ders çalışma ortamı vardır.

- Başarı durumu yükseldikçe ders çalışma ortamına sahip olma oranı artmaktadır. Başarısız öğrencilerin yaklaşık üçte biri ders çalışma ortamına sahip değilken çok başarılı öğrencilerin tamamına yakını ders çalışma ortamına sahiptir.

- Öğrencilerin annelerinin yaklaşık beşte ikisi ilkokul mezunu, beşte ikisi ortaokul-lise mezunudur. Araştırmaya katılan yedi öğrenciden sadece birinin annesi üniversite mezunudur.

- Öğrencilerin babalarının yaklaşık üçte biri üniversite mezunudur. Kız öğrencilerin babalarının beşte biri, erkek öğrencilerin babalarının ise dörtte biri

ilkokul mezunu, kız öğrencilerin babalarının aşağı yukarı yarısı, erkek öğrencilerin babalarının ise beşte ikisi ortaokul-lise mezunudur.

- Başarılı ve çok başarılı öğrencilerin anneleri yüksek oranda ortaokul-lise mezunudur. Başarısız, geçici ve orta başarı durumlarında anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler daha fazladır.

- Babaların öğrenim durumu yükseldikçe öğrencilerin başarı durumları da yükselmektedir. Çok başarılı öğrencilerin yaklaşık olarak yarısının babası üniversite mezunudur. Babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler yalnızca çok başarılı grubunda yer almaktadır. Başarılı öğrenci grubunun yaklaşık olarak yarısını, babaları ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır. Orta ve altındaki başarı durumundaki öğrencilerin babaları ağırlıklı olarak ilkokul, ortaokul ve lise mezunudur.

- Öğrencilerin yaklaşık beşte dördünün annesi ise evhanımıdır.

II. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIK VE TUTUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını belirlemek üzere 558 ilköğretim okulu beşinci sınıf öğrencisinden elde edilen bulgular bu bölümde değişik boyutlarda ele alınmıştır.

Cinsiyet, sosyo-ekonomik durumu, başarı durumu, ders ortansı durumu, anne ve baba öğrenim durumu gibi değişkenlerle karşılaştırılan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalaması 67,2'dir.

Tablo 16

Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Aritmetik Ortalamaları (Genel)													
GÖ		ÇY		ÇA		ÖÖ		EK		ÇT		ÇO	
$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	X	S	X	S	$\bar{X}$	S	X	S
15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,4	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5

“Tablo 16”daki bilgiler doğrultusunda, çalışma oryantasyonunun iki alt boyutuna göre aritmetik ortalamalar incelendiğinde, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında aldıkları puanların (33,0), çalışma tutumlarından (34,2) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum aslında öğrencilerin çalışma performanslarının daha iyi olduğu fakat bunu gösteremedikleri anlamına gelmektedir. Çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumlarının alt boyutlarında, öğrenciler en yüksek aritmetik ortalamaya öğretmeni onaylama (17,4), en düşük ortalamaya ise gecikmeleri önlemede (15,9) sahiptir. Bu durumdan, öğrencilerin günü gününe ders çalışma alışkanlıklarının olmamasının çalışma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Küçükahmet (1987)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmasında ise bu çalışmanın tersine, öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları çalışma tutumlarından daha yüksek çıkmıştır. Alt boyutlara bakıldığında öğrencilerin en yüksek aritmetik ortalamayı çalışma yöntemlerinde, en düşük ortalamayı da araştırmamızda olduğu gibi, gecikmeleri önlemede aldıkları görülmektedir. Tulun (2001)'un yüksekokul öğrencileriyle yaptığı araştırmasının sonuçları Küçükahmet (1987)'in araştırmasını destekler niteliktedir. Bu çalışmada öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları, çalışma tutumları puanlarından daha yüksek çıkmıştır. Envanterin alt boyutlarında en yüksek puan çalışma yöntemlerinde alınırken, en düşük puan öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme boyutlarında alınmıştır. Özer (1993)'de araştırması sonucunda üniversite öğrencilerinin çalışma tutumlarını düşük bulmuştur. İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma tutumlarının yüksek oluşu üniversite öğrencilerinden ayrıldıkları en önemli noktadır. Bu öğrenciler, en yüksek ortalamaya çalışma tutumlarının öğretmeni onaylama alt boyutunda sahipken, üniversite öğrencilerinin bu alt boyuttan aldıkları puanları oldukça düşüktür.

1. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre çalışma oryantasyonlarında farklılık bulunup bulunmadığı araştırmanın ortaya çıkarmak istediği önemli bir konudur. Çalışma oryantasyonlarının tüm alt boyutlarında (gecikmeleri önleme+çalışma yöntemleri= çalışma alışkanlıkları, öğretmeni onaylama+eğitimi kabullenme=çalışma tutumları,

çalışma alışkanlıkları (çalışma tutumları=çalışma oryantasyonu) kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları "Tablo 17"de görülmektedir.

Tablo 17
Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	17,0	5,3	556	4,53	,000
Erkek	298	14,9	5,5			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	17,8	5,1	556	2,87	,004
Erkek	298	16,3	4,9			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	34,8	9,4	556	4,13	,000
Erkek	298	31,5	9,3			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	18,2	5,1	556	3,17	,002
Erkek	298	16,7	5,4			
EĞİTİMİ KABULLENME	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	18,0	4,9	556	5,06	,000
Erkek	298	15,8	5,5			
ÇALIŞMA TUTUMLARI	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000
Erkek	298	32,5	10,0			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000
Erkek	298	62,9	17,3			

Öğrencilerin çalışma oryantasyonları ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan t testi sonucunda, tüm alt boyutlarda, $p < 0,05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre çalışma oryantasyonunun alt boyutlarından elde edilen bulgular karşılaştırıldığında şu hususlar dikkati çekmektedir:

- Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları (70,9) ile erkek öğrencilerin (63,9) puanları arasında, kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık [$t_{(355)}=4,76$, $p<0,05$] vardır.
- Kız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları (34,8), erkek öğrencilerden (31,5) anlamlı şekilde daha yüksektir [$t_{(355)}=4,15$; $p<0,05$].
- Çalışma alışkanlıklarının her iki alt boyutunda da (gecikmeleri önleme [$t_{(355)}=4,53$; $p<0,05$], çalışma yöntemleri [$t_{(355)}=2,87$; $p<0,05$]) kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir.
- Çalışma tutumları puanlarına bakıldığında, kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerden daha iyi olduğu görülmektedir [$t_{(355)}=4,49$; $p<0,05$].
- Çalışma tutumlarının alt boyutlarında da (öğretmeni onaylama [$t_{(355)}=3,17$; $p<0,05$], eğitimi kabullenme [$t_{(355)}=5,00$; $p<0,05$]) kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Erkek öğrencilerin 7 boyutta da kız öğrencilerden daha düşük ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Her iki cinsiyet için de, çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıklarından daha yüksektir.

Kız öğrenciler, daha çok ders çalışmaları, okulu daha çok ciddiye almaları gibi nedenlerden dolayı akademik olarak erkek öğrencilerden daha başarılıdır (Hong, Lee, 2000; Finklin, 2003; Grabill ve diğer, 2005). Bununla birlikte kızların erkeklere oranla ergenlik dönemine daha erken girmeleri, erken bir zihinsel ve bedensel gelişimi de beraberinde getirmektedir.

Bu araştırmada kız öğrencilerin lehine olan çalışma oryantasyonu puanları Gadzella ve Fournet (1976, akt. Aydın, 1989;12), Brown-Holtzman (1984), Kütükcakmet (1987), Özer (1993), Mullen (1995), Arslantaş (2001), Houtte (2004)'nin çalışmalarını desteklemektedir.

2.Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

"Tablo 18"de sosyo-ekonomik durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları hakkındaki bulgular yer almaktadır.

Tablo 18
Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

SED	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖÖ		EK		ÇT		ÇD	
		$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s
All	123	14,1	5,6	15,9	5,4	30,0	9,8	17,5	5,3	16,3	5,0	33,8	9,3	63,8	17,1
Orta	315	16,4	5,5	17,3	4,9	33,7	9,4	17,7	5,2	17,1	5,3	34,8	9,6	68,5	17,5
İst	120	16,3	5,1	17,9	4,8	34,3	8,9	16,6	5,6	16,4	5,7	33,0	10,4	67,2	17,5
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,4	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5

Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanlarının aritmetik ortalamaları arasında sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular "Tablo 19" da görülmektedir.

Tablo 19
Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Orantısızlıklarındaki Farklılıklar

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Ölçme	Gruplar arası	494,060	2	247,030	8,383	,000	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	16553,906	555	29,466			
	Toplam	16847,966	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	278,761	2	139,380	5,583	,004	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	13856,641	555	24,966			
	Toplam	14134,762	557				
Çalışma Atışkanlıkları	Gruplar arası	1441,433	2	720,717	8,174	,000	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	48936,502	555	88,174			
	Toplam	50377,935	557				
Öğreneni Onaylama	Gruplar arası	107,038	2	53,519	1,884	,153	-
	Gruplar içi	15765,573	555	28,406			
	Toplam	15872,611	557				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	82,409	2	41,204	1,459	,233	-
	Gruplar içi	15670,917	555	28,226			
	Toplam	15753,326	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	305,792	2	152,896	1,627	,197	-
	Gruplar içi	52145,034	555	93,955			
	Toplam	52450,826	557				
Çalışma Orantısızlığı	Gruplar arası	1910,366	2	955,183	3,145	,044	Alt-Orta SED
	Gruplar içi	168572,353	555	303,734			
	Toplam	170482,719	557				

.. "Tablo 19"un ayrıntılarına bakıldığında, çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenirken, çalışma tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

"Tablo 18" ve "Tablo 19" doğrultusunda öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin en yüksek (68,5) çalışma oryantasyonuna sahip oldukları görülmektedir. Onları üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (67,2) izlemekte ve son sırayı alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (63,8) almaktadır. Varyans analizi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçlarına göre, alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(2,555)}=3,15; p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarında, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (34,3) ilk sırada yer almakta, onu küçük bir farkla orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (33,7) izlemekte ve yine en düşük aritmetik ortalama ile son sırayı alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (30,0) almaktadır. Çalışma alışkanlıkları açısından alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler ile alt ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık [$F_{(2,555)}=8,17; p<0,05$] olduğu görülmektedir.

- Gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri alt boyutlarında orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin aritmetik ortalamaları birbirine çok yakındır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında da (gecikmeleri önleme [$F_{(2,555)}=8,38; p<0,05$], çalışma yöntemleri [$F_{(2,555)}=5,58; p<0,05$]) alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler ile alt ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler arasında anlamlı farklılık gözle çarpmaktadır.

- Çalışma tutumları açısından üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler en düşük aritmetik ortalamayı (33,0) alırken, onları alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (33,8) izlemekte ve en yüksek aritmetik ortalamasını (34,8) orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler tarafından alındığı görülmektedir. Çalışma tutumları açısından alt, orta ve üst sosyo-ekonomik durumlardaki öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$F_{(2-555)}=1,63$; $p<0,05$].

- Alt ve orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler öğretmeni onaylama alt boyutunda birbirine yakın puanlar alırken, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler bu boyutta diğerlerine göre daha düşük aritmetik ortalama ile son sıraya almışlardır. Eğitimi kabullenme alt boyutunda ise, alt ve üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler benzer ortalamalar ile orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrencilerin gerisinde kalmışlardır. Bununla birlikte çalışma tutumlarının alt boyutlarında da (öğretmeni onaylama [$F_{(2-555)}=1,88$; $p<0,05$], eğitimi kabullenme [$F_{(2-555)}=1,46$; $p<0,05$]) öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

- Tüm sosyo-ekonomik durumlarda en düşük aritmetik ortalamaları çalışma alışkanlıklarının gecikmeleri önleme alt boyutunda aldığı görülmektedir. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler en yüksek aritmetik ortalamalarını öğretmeni onaylama alt boyutunda alırken, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler çalışma yöntemleri alt boyutunda almışlardır.

Tinklin (2003)'de araştırmasında ekonomik durumu kötü olan ailelerin çocuklarının daha düşük başarılı olacağı sonucuna ulaşmıştır. Alt sosyo ekonomik durumdaki öğrencilerin düşük çalışma alışkanlığı puanlarına sahip olmasının sebepleri arasında, bu ailelerde eğitime verilen önemin düşük olması, ailelerin çocuklarının ders çalışmasına çok fazla önem vermemesi ve çocuklarını takip etmemeleri sayılabilir.

3. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

*Tablo 20'de sosyo-ekonomik durumlarına göre kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonları ve alt boyutlarından aldıkları puanlar hakkında elde edilen bulgular şöyle özetlenmiştir:

Tablo 20
Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	15,5	5,7	121	2,290	,024
	Erkek	71	13,2	5,3			
Orta SED	Kız	159	17,3	5,2	313	2,950	,003
	Erkek	156	15,5	5,6			
Üst SED	Kız	49	17,6	4,9	118	2,403	,018
	Erkek	71	15,4	5,1			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	16,7	5,7	121	1,407	,163
	Erkek	71	15,3	5,2			
Orta SED	Kız	159	17,7	4,9	313	1,679	,096
	Erkek	156	16,8	4,9			
Üst SED	Kız	49	19,0	4,7	118	2,076	,040
	Erkek	71	17,2	4,7			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	32,1	10,5	121	2,079	,040
	Erkek	71	28,5	9,0			
Orta SED	Kız	159	35,1	9,2	313	2,594	,010
	Erkek	156	32,3	9,5			
Üst SED	Kız	49	36,7	8,6	118	2,515	,013
	Erkek	71	32,6	8,7			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	18,9	4,7	121	2,545	,012
	Erkek	71	16,2	5,1			
Orta SED	Kız	159	17,9	5,2	313	,990	,323
	Erkek	156	17,4	5,2			
Üst SED	Kız	49	18,0	5,2	118	2,415	,017
	Erkek	71	15,5	5,6			

EĞİTİM KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	17,1	5,0	121	1,494	,138
	Erkek	71	15,7	4,9			
Orta SED	Kız	159	18,1	4,9	313	3,209	,001
	Erkek	156	16,2	5,5			
Üst SED	Kız	49	18,6	4,7	118	3,730	,000
	Erkek	71	14,9	5,8			
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	33,6	8,3	121	2,258	,026
	Erkek	71	32,2	9,6			
Orta SED	Kız	159	36,3	9,2	313	2,299	,022
	Erkek	156	23,5	9,5			
Üst SED	Kız	49	35,6	9,0	118	3,362	,001
	Erkek	71	30,4	10,5			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Kız	52	68,1	17,5	121	2,425	,017
	Erkek	71	60,7	16,4			
Orta SED	Kız	159	71,1	17,1	313	2,655	,009
	Erkek	156	65,9	17,6			
Üst SED	Kız	49	73,3	15,8	118	3,292	,001
	Erkek	71	63,0	17,4			

• Üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna (73,3) sahipken, onu orta (71,1) ve alt (68,1) sosyo-ekonomik durumlardaki kız öğrenciler izlemektedir. Erkek öğrencilerde ise, orta sosyo-ekonomik durumda olanlar en yüksek çalışma oryantasyonu puanını (65,9) almış, en düşük çalışma oryantasyonuna (60,7) sahip olan grup ise alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler olmuştur. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda, kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında (alt [$t_{(121)}=2,43$], orta [$t_{(313)}=2,66$], üst [$t_{(118)}=3,29$]; $p<0,05$) kız öğrencilerin lehine manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna sebep olarak ilköğretimde ergenlik dönemlerine kadar kız öğrencilerin erkeklere göre daha planlı ve eğitime karşı daha istekli olmaları gösterilebilir. Öğrencilerin toplam puanlarını ifade eden çalışma oryantasyonları gözetilerek ortalama puanları açısından değerlendirildiğinde (Ek 3), alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler (60,7) ile orta (71,1) ve üst (73,3)

sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır [$F_{(3;552)}=5,97$; $p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarında tüm sosyo-ekonomik durumlarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. En yüksek çalışma alışkanlıkları puanına sahip olan (36,7) üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerdir, ikinci sırada yine orta sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler (35,1) yer almaktadır. Çalışma alışkanlıklarının en düşük puanını (28,5) alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler almışlardır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanları ise orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin puanlarına yakındır. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda (alt [$t_{(121)}=2,08$], orta [$t_{(113)}=2,59$], üst [$t_{(118)}=2,52$]; $p<0,05$), kız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Çalışma alışkanlıklarında gözenek ortalama puanlarına ilişkin Scheffe Testi sonucunda (Ek 3), alt boyutlarına benzer şekilde alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler (28,5) ile orta (35,1) ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin (36,7) puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$F_{(3;552)}=6,76$; $p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarından gecikmeleri örneğinde en yüksek puana (17,6) sahip olan üst sosyo-ekonomik gruptaki kız öğrencilerdir, orta sosyo-ekonomik durumda olan kız öğrencilerin puanı da (17,3) buna yakındır. En düşük gecikmeleri örneği puanını (13,2) alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler alırken, alt sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanlarının orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin puanlarıyla aynı olduğu görülmektedir. Gecikmeleri örneği puanı aynı zamanda alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları içerisinde aldıkları en düşük puandır. Bu alt boyutta tüm sosyo-ekonomik durumlarda (alt [$t_{(121)}=2,29$], orta [$t_{(113)}=2,95$], üst [$t_{(118)}=2,40$]; $p<0,05$) kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Gözenekler arası çoklu karşılaştırma yapıldığında (Ek 3), alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler ($X=13,2$) ile orta ($X=17,3$)

ve üst ($X=17,6$) sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin gecikmeleri önleme puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$F_{(3-552)}=7,36; p<0,05$]. Orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler derslerini günü gününe çalışma, ödevlerini zamanında tamamlama gibi değişkenleri içeren gecikmeleri önleme alt boyutunda daha iyi puanlar alırken, alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin bu konuda sıkıntılı oldukları görülmektedir.

• Çalışma alışkanlıklarının ikinci alt boyutu olan çalışma yöntemlerinde en yüksek puanı (19,0) üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin aldığı, orta sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin (17,7) onları takip ettiği görülmektedir. Erkek öğrenciler içinde ise en yüksek puanı (17,2) üst sosyo-ekonomik durumdakiler alırken, orta sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler (16,8) ikinci sırayı almışlardır. Bu boyutta en düşük puanı (15,3) alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler almışlardır. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler dışında [$t_{(313)}=2,08; p<0,05$] çalışma yöntemleri puanları açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Çalışma yöntemlerinde gözlenen ortalamaya puanlarına ilişkin Scheffe Testi sonucunda (Ek 3), gecikmeleri önlemede olduğu gibi alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler (15,3) ile orta (17,7) ve üst (19,0) sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$F_{(3-552)}=4,04; p<0,05$].

• Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri puanları karşılaştırıldığında her iki cinsiyetinde çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu artış (tüm sosyo-ekonomik gruplarda) erkek öğrencilerde daha belirgin olarak gözle yapılmaktadır.

• Alt sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler, en yüksek puanlarını çalışma tutumlarının öğretmeni onaylama alt boyutunda almışlardır. En yüksek öğretmeni onaylama puanını (18,9) alt sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler almış, onu üst ve orta sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler izlemiştir. En düşük puanı (15,5) üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler almıştır. Orta sosyo-

ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık çıkmamışken [t₍₃₁₃₎=,99; p<0,05], alt [t₍₁₂₁₎=2,55; p<0,05] ve üst [t₍₁₁₈₎=2,42; p<0,05] sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Gözenek ortalama puanlarına ilişkin Scheffe Testi sonucunda ise (Ek 3), alt sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler (18,9) ile üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin (15,5) puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [F₍₃₋₅₅₂₎=2,47; p<0,05].

- Üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler çalışma tutumlarının diğer alt boyutu olan eğitimi kabullenmede tüm puanları içindeki en düşük puanlarını (14,9) almışlardır. Eğitimi kabullenme boyutunda üst ve orta sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler en iyi puanları almışlardır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık çıkmamışken [t₍₁₂₁₎=1,49], orta [t₍₁₁₇₎=3,21] ve üst [t₍₁₁₈₎=3,73] sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrenciler arasında p<0,05 düzeyinde kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitimi kabullenme alt boyutunda gözenek ortalama puanlarına ilişkin Scheffe Testi sonucunda (Ek 3), orta (18,1) ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler (18,6) ile üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin (14,9) puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [F₍₃₋₅₅₂₎=6,08; p<0,05].

- Çalışma tutumlarında, orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler hemen hemen aynı olan en yüksek puanı almışlardır. Çalışma alışkanlıklarından farklı olarak çalışma tutumlarında en düşük puanı (30,4) üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler alırken, erkek öğrenci grubunda en yüksek puanı orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almışlardır. Yine kız öğrencilerin puanlarının tüm sosyo-ekonomik durumlarda erkek öğrencilere oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma tutumlarında da tüm sosyo-ekonomik durumlarda (alt [t₍₁₂₁₎=2,26], orta [t₍₃₁₃₎=2,30], üst [t₍₁₁₈₎=3,36]; p<0,05), kız öğrencilerin puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine manidar bir farklılık bulunmaktadır. Çalışma tutumlarında gözenek ortalama puanlarına ilişkin Scheffe Testi sonucunda (Ek 3), çalışma alışkanlıklarından farklı bir durum ortaya

çıkmaktadır. Çalışma alışkanlıkları boyutunda alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler ile orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuşken çalışma tutumlarında üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler (30,4) ile orta (36,0) ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin (36,6) puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$F(1,552) = 5,13; p < 0,05$].

• Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarından aldıkları puanlar açısından değerlendirildiğinde, alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarına göre daha yüksek bulunmuşken, üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanlarının her ikisinde de hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber, diğer sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrencilerden farklı olarak, üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarından daha düşük çıkmıştır.

4. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin başarı durumlarına göre çalışma oryantasyonları puanlarında bir farklılaşma olup olmadığı araştırmanın önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. "Tablo 21" öğrencilerin başarı durumlarına göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalamaları hakkında bulgulara vermektedir.

Tablo 21
Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Başarı Durumu	N	GÖ		ÇY		CA		ÖÖ		EK		ÇT		ÇO	
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
Başarısız	34	9,6	4,4	11,9	5,0	21,5	8,0	14,9	5,4	17,5	5,6	27,4	9,9	48,9	15,7
Geçer	72	12,6	4,9	14,5	4,8	27,1	8,3	15,0	6,0	14,7	5,5	29,7	10,4	56,8	16,3
Orta	124	15,0	5,5	16,3	4,6	31,3	8,8	17,5	5,0	16,2	4,9	33,7	8,8	65,0	15,6
Başarılı	177	16,6	5,0	17,3	4,7	34,0	8,6	17,2	5,4	17,1	5,1	34,3	9,6	68,2	16,4
Çok Başarılı	151	18,9	4,3	19,8	4,1	38,7	7,6	19,2	4,5	19,0	4,7	38,1	8,3	76,9	14,7
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,3	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5

"Tablo 22"de görüldüğü gibi, çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında, öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar olduğu gözle çarpmaktadır.

Tablo 22
Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Önlene	Gruplar arası	3657,171	4	914,293	38,330	,000	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 2-3, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	13190,795	553	23,853			
	Toplam	16847,966	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	2618,860	4	654,715	31,440	,000	1-3, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	11515,902	553	20,824			
	Toplam	14134,762	557				
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	12427,403	4	3106,851	45,272	,000	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 2-3, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	37950,533	553	68,627			
	Toplam	50377,935	557				
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	1108,514	4	277,129	10,380	,000	1-5, 2-3, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	14764,097	553	26,698			
	Toplam	15872,611	557				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	1716,334	4	429,084	16,904	,000	1-1, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	14036,992	553	25,385			
	Toplam	15753,326	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	5402,364	4	1350,591	15,875	,000	1-3, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	47048,462	553	85,079			
	Toplam	52450,826	557				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	34000,332	4	8500,083	34,441	,000	1-3, 1-4, 1-5, 2-3, 2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Gruplar içi	136482,387	553	246,804			
	Toplam	170482,719	557				

(1=Başarısız 2=Çeşer 3=Orta 4=Başarılı 5=Çok Başarılı)

“Tablo 21” ve “Tablo 22” birlikte yorumlandığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- Çalışma oryantasyonu puanlarının, çok başarılı öğrenciden başarısız öğrenciye doğru azaldığı görülmektedir. Çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında başarısız-geçer ve orta-başarılı durumlardaki öğrencilerin birbirlerine çok yakın puanlar aldıkları ve başarı durumunun başarısız, orta başarılı ve çok başarılı şeklinde üç grup halinde sınıflandırılabileceği dikkat çekmektedir. Başarısız öğrenciler ile orta başarılı, başarılı ve çok başarılı; başarı durumu geçer olan öğrenciler ile orta başarılı, başarılı ve çok başarılı; orta başarılı öğrenciler ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrencilerin puanları arasında farklılıkların anlamlı olduğu görülmektedir [$F_{(4,553)}=34,44$; $p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde de aynı şey dikkate en yüksek puanın en başarılı öğrenciler tarafından alındığı gözlenmektedir. Başarısız öğrenciler ile geçer, orta, başarılı ve çok başarılı; başarı durumu geçer olan öğrenciler ile orta başarılı, başarılı ve çok başarılı; orta başarılı ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(4,553)}=45,27$; $p<0,05$]. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında da aynı durum söz konusudur. Gecikmeleri önleme [$F_{(4,553)}=38,33$] ve çalışma yöntemlerinde [$F_{(4,553)}=31,44$] başarı durumlarına göre öğrenciler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

- Çalışma tutumlarına bakıldığında, başarı arttıkça öğrencilerin tutumlarının da yükseldiği, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında bu düzenli yükselişin devam ettiği görülmektedir. Çalışma tutumları puanları açısından değerlendirildiğinde; başarısız öğrenciler ile orta başarılı, başarılı ve çok başarılı; başarı durumu geçer olan öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı; orta başarılı ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrencilerin puanları arasında başarı durumu daha yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir [$F_{(4,553)}=15,88$; $p<0,05$]. Eğitimi kabullenme alt boyutunda çalışma tutumlarındakine benzer bir

farklılaşma mevcuttur [$F_{(4-553)}=16,90$; $p<0,05$]. Öğretmeni onaylamada daha az sayıda farklılaşma vardır. Bunlar: başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler (çok başarılı öğrencilerin lehine), başarı durumu geçer olan öğrenciler ile orta (orta öğrencilerin lehine) ve çok başarılı (çok başarılı öğrencilerin lehine) öğrenciler, orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı (çok başarılı öğrencilerin lehine), başarılı öğrenciler ile çok başarılı (çok başarılı öğrencilerin lehine) öğrencilerdir [$F_{(4-553)}=10,38$; $p<0,05$].

- Başarısız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki fark çalışma tutumları lehine daha yüksektir. Başarı durumu yükseldikçe bu fark azalmakta hatta çok başarılı öğrencilerin çalışma tutumları puanlarının çalışma alışkanlıklarından daha düşük olduğu dikkati çekmektedir.

Lammers ve diğerleri (2001) üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında, çalışma becerileri ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki bulmuşlardır. Uygun çalışma becerilerine ve alışkanlıklarına sahip öğrencilerin aynı zamanda akademik olarak da başarılı olduğu pek çok araştırma (Ulug, 1981; Schultz, 1989; Elliot ve diğerleri, 1990; Slate ve diğerleri, 1990; Jones ve diğerleri, 1993; Agnew ve diğerleri, 1993; Lawler-Prince ve diğerleri, 1993; Kleijn, 1994; Gordon, 1997; Sünbül, 1998; Carter, 1999; Arslantaş, 2001) tarafından ortaya konmuştur.

5. Cinsiyet ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Başarı durumlarına göre kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının inceleneceği bu başlık altında ilk olarak öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları hakkında bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 23
Başarı Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Başarı Durumu	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖD		EK		ÇT		ÇO		
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
Başarısız	Kız	9	9,2	3,7	11,0	3,7	20,2	6,6	16,2	4,4	12,3	4,5	28,5	6,6	48,8	11,5
	Erkek	25	9,8	4,7	12,2	5,5	22,0	8,4	14,5	5,7	12,5	6,0	27,0	11,0	49,0	17,1
Geçer	Kız	22	12,9	4,8	15,8	4,6	28,7	7,7	15,1	6,5	14,9	5,2	30,0	10,8	58,7	16,6
	Erkek	50	12,4	5,0	13,9	4,9	26,4	8,5	15,0	5,8	14,6	5,7	29,5	10,3	55,9	16,2
Orta	Kız	57	15,8	5,6	16,2	5,0	32,0	9,7	17,8	5,3	17,2	5,0	35,0	8,9	67,0	17,5
	Erkek	67	14,2	5,3	16,5	4,2	30,8	8,0	17,2	4,8	15,3	4,7	32,5	8,6	63,3	13,6
Başarılı	Kız	89	17,4	5,0	17,8	4,5	35,2	8,4	17,8	5,1	17,9	4,7	35,6	8,8	70,8	15,0
	Erkek	88	16,0	4,8	17,0	4,9	32,7	8,6	16,7	5,6	16,3	5,5	33,0	10,0	65,7	17,4
Çok Başarılı	Kız	83	19,4	3,9	20,0	4,7	39,5	7,7	19,8	4,2	20,1	3,9	39,9	7,2	79,3	14,0
	Erkek	68	18,2	4,7	19,6	3,3	37,8	7,3	18,4	4,7	17,6	5,2	36,0	9,0	73,8	15,1

Öğrencilerin cinsiyet ve başarı durumu dağılımına ilişkin gözenekler arası çoklu karşılaştırma bilgileri "Tablo 24"de yer almaktadır. Elde edilen veriler analiz edildiğinde özellenildiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 24
Başarı Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Ölçme	Gruplar arası	3898,555	9	433,173	18,311	,000	11-41,11-51,11-52,12-31,12-41,12-42,12-51,12-52,21-51,21-52,22-41,22-51,22-52,31-51,32-51,32-52,41-42,42-51.
	Gruplar içi	12949,411	548	23,630			
	Toplam	16847,966	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	2728,389	9	303,154	14,565	,000	11-41,11-51,11-52,12-41,12-42,12-51,12-52,22-41,22-51,22-52,31-51,32-51,32-52,42-51.
	Gruplar içi	11406,373	548	20,815			
	Toplam	14134,762	557				
Çalışma Alanları	Gruplar arası	12943,172	9	1438,130	21,052	,000	11-41,11-42,11-51,11-52,12-31,12-32,12-41,12-42,12-51,12-52,21-51,21-52,22-41,22-42,22-51,22-52,31-51,32-51,41-51.
	Gruplar içi	37434,761	548	68,312			
	Toplam	50377,935	557				
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	1262,787	9	140,310	5,263	,000	12-51,22-51.
	Gruplar içi	14609,824	548	26,660			
	Toplam	15872,611	557				
Eğitimi Kabul Etme	Gruplar arası	2167,466	9	240,830	9,714	,000	11-51,12-41,12-51,12-52,21-51,22-51,31-32,32-51,41-42,42-51,51-52.
	Gruplar içi	13585,861	548	24,792			
	Toplam	15753,326	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	6479,140	9	719,904	8,582	,000	12-41,12-51,12-52,21-51,22-51,32-51,42-51,51-52.
	Gruplar içi	45971,686	548	83,890			
	Toplam	52450,826	557				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	36835,913	9	4092,879	16,782	,000	11-51,11-52,12-31,12-41,12-42,12-51,12-52,21-51,22-41,22-51,22-52,31-51,32-51,41-42,42-51,51-52.
	Gruplar içi	113646,806	548	243,881			
	Toplam	170482,719	557				

(11-Başarısız Kız, 12-Başarısız Erkek, 21=Geçer Kız, 22=Geçer Erkek, 31=Orta Kız, 32=Orta Erkek, 41-Başarılı Kız, 42-Başarılı Erkek, 51=Çok Başarılı Kız, 52=Çok Başarılı Erkek)

• Çalışma oryantasyonlarına bakıldığında öğrencilerin başarı durumu arttıkça kız ve erkek öğrenciler arasındaki puan farkının da arttığı görülmektedir. Başarısız grupta kız ve erkek öğrencilerin puanları hemen hemen aynı iken, çok başarılı grupta aralarında puan farkının kız öğrencilerin lehine çok açıldığı göze çarpmaktadır. Orta ve altındaki başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık yokken, başarılı ve çok başarılı kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve puan farkının $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Gözenciler arası farklılıklara bakıldığında, başarısız kız öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar varken başarısız erkek öğrenciler ile orta başarılı, başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıklar anlamlıdır. Başarı durumu geçer olan kız öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasındaki ve geçer durumundaki erkek öğrenciler ile başarılı kız ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, orta başarılı kız ve erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında, başarılı erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$F_{(9-548)} = 16,78$]. Özellikle çok başarılı kız ve erkek öğrencilerin puanlarının orta ve altındaki başarı gösteren öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir.

• Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelendiğinde, başarısız gruptaki öğrenciler dışında yine kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Başarı durumu yükseldikçe düzenli puan artışı burada da göze çarpmaktadır. Fakat tüm başarı durumlarında, kız ve erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gözenciler arası farklılıklara bakıldığında, başarısız kız öğrencilerin puanları başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrencilerin puanlarına oranla anlamlı derecede daha düşükken, başarısız erkek öğrencilerin puanları aynı zamanda orta başarılı kız ve erkek öğrencilerin puanlarından da anlamlı derecede düşük çıkmıştır. Geçer durumundaki kız öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, erkek öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur. Orta başarılı kız ve erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında, başarılı kız öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında

başarı durumu yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir [$F_{(9-549)} = 21,05; p < 0,05$].

- En yüksek gecikmeleri önleme puanına (19,4) çok başarılı gruptaki kız öğrenciler sahipken, en düşük puanı (9,2) alan başarısız kız öğrenciler olmuştur. Gecikmeleri önleme puanları, tüm başarı durumlarındaki her iki cinsiyet içinde çalışma oryantasyonlarının ait boyutları içerisinde aldıkları en düşük puanlardır. Başarısız öğrenciler dışındaki tüm başarı gruplarında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin arasında tek anlamlı farklılık başarılı öğrencilerin puanları arasındadır. Gözenekler arası farklılıklara bakıldığında, başarısız kız ve erkek öğrencilerin puanlarının başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha düşük olduğu göze çarpmaktadır. Geçer ve orta başarılı erkek öğrencilerin puanları da başarı durumu yüksek olan kız ve erkek öğrencilere nazaran çok daha düşüktür [$F_{(9-548)} = 18,33; p < 0,05$].

- Çalışma yöntemleri puanları açısından değerlendirildiğinde, en düşük puanı (11,0) başarısız kız öğrencilerin, en yüksek puanı (20,0) ise çok başarılı kız öğrencilerin aldığı görülmektedir. Bu alt boyutta tüm başarı durumlarında kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gözenekler arası anlamlı farklılıklar incelendiğinde, başarısız kız öğrenciler ile başarılı kız ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, başarısız erkek öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında başarı durumu yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar mevcuttur. Geçer durumundaki kız öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, geçer durumundaki erkek öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, orta başarılı kız öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, orta başarılı erkek öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, başarılı erkek öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında başarı durumu daha yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır [$F_{(9-548)} = 14,57; p < 0,05$].

- Genel olarak değerlendirildiğinde, tüm başarı durumlarında her iki cinsiyetinde çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu artış orta ve altında başarı gösteren öğrencilerde daha belirgin olarak göze çarpmakta, artışın başarılı ve çok başarılı öğrenci gruplarında daha küçük olduğu dikkati çekmektedir.

- Çalışma tutumları boyutunda, tüm başarı durumlarında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu fark sadece çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlıdır. Gözencikler arasındaki anlamlı farklılıklar incelendiğinde özellikle başarısız erkek öğrencilerin puanları ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıklar dikkati çekmektedir. [$F_{(9-544)}= 8,58; p<0,05$]. Kız öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki anlamlı farklılıkların erkek öğrencilere göre daha az olduğu görülmektedir.

- Başarısız kız ve erkek öğrenciler, en yüksek puanlarını çalışma tutumlarının öğretmeni onaylama alt boyutunda almışlardır. En düşük öğretmeni onaylama puanını (14,5) başarısız erkek öğrenciler alırken, onu geçen grubundaki kız ve erkek öğrenciler izlemiştir. En yüksek puanı alan (19,8) çok başarılı kız öğrenciler olmuştur. Tüm başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin birbirine yakın puanlar aldıkları görülmektedir. Gözencikler arası anlamlı farklılıklara bakıldığında, başarısız erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında, geçer durumundaki erkek öğrenciler ile çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında, orta başarılı ve başarılı erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$F_{(9-546)}= 5,26; p<0,05$].

- Başarılı ve çok başarılı kız öğrenciler eğitimi kabullenme alt boyutunda tüm puanları içindeki en yüksek puanlarını almışlardır. Sadece bu alt boyutta üç başarı durumunda da (orta, başarılı ve çok başarılı) kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Gözencikler arasında ise, başarısız kız öğrencilerin sadece çok başarılı kız öğrenciler ile arasında anlamlı farklılığın olduğu, başarısız erkek öğrencilerin başarılı ve çok başarılı kız

öğrenciler ve çok başarılı erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha düşük puanlar aldığı göze çarpmaktadır. Geçer durumundaki kız ve erkek öğrenciler ile çok başarılı kız öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır. Orta başarılı ve başarılı erkek öğrencilerde çok başarılı kız öğrencilerden daha düşük puanlar almışlardır [$F(5-548) = 9,71; p < 0,05$].

• Çalışma oryantasyonunun alt boyutları olan çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları açısından değerlendirildiğinde; orta başarılı, geçer ve başarısız gruplarında çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıklarına göre çok daha yüksekken, başarılı ve çok başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanlarının birbirine yakın olduğu göze çarpmaktadır. Çalışma tutumu puanları çalışma alışkanlıklarına göre tek düşük olan grup çok başarılı erkek öğrenciler olmuştur.

6. Sosyo-Ekonomik Durum ve Başarı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarının farklılık oluşturup oluşturmadığı ve bunun çalışma oryantasyonu puanlarına yansımaları araştırmamız açısından önemli görülmektedir.

a) Gecikmeleri Önlene

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarında gecikmeleri önleme puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 25"de yer almaktadır.

Tablo 25
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Gecikmeleri Ölçme Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	8,7	4,6	28,53	4	31,730	,000	1-2,1-3,1-4,1-5 2-5,3-5
	Geçer	32	13,7	4,4	57,42				
	Orta	37	14,9	5,8	66,85				
	Başarılı	21	15,5	4,7	71,86				
	Çok Başarılı	13	19,2	3,4	95,04				
Orta SED	Başarısız	14	11,0	3,9	69,36	4	72,670	,000	1-3,1-4,1-5,2-4 2-5,3-5,4-5
	Geçer	32	12,4	5,2	93,19				
	Orta	73	14,7	5,4	129,34				
	Başarılı	118	16,8	5,0	163,31				
	Çok Başarılı	78	20,0	3,9	219,29				
Üst SED	Geçer	8	8,9	4,0	15,36	3	15,282	,002	2-3,2-4,2-5
	Orta	14	16,1	5,0	57,11				
	Başarılı	38	16,5	5,1	62,11				
	Çok Başarılı	60	17,3	4,6	66,27				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

"Tablo 25" ayrıntılı olarak incelendiğinde, alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler içerisinde, başarısız öğrenciler en düşük gecikmeleri ölçme puanını alırken (8,7) en yüksek puana çok başarılı öğrencilerin sahip olduğu (19,2) görülmektedir. Orta ve üst sosyo-ekonomik durumlarda da başarısızdan çok başarılı öğrencilere doğru düzenli puan artışı göze çarpmaktadır. En yüksek gecikmeleri ölçme puanına (20,0) sahip olan orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerdir, onları alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler izlemekte (19,2) ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler aralarındaki en düşük gecikmeleri ölçme puanını alarak (17,3) son sırada yer almaktadır.

Tüm sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile gecikmeleri ölçme puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler (8,7) ile geçer, orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer ve orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2(4) = 31,73; p < 0,05$]. Orta sosyo-ekonomik

durumdaki başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır [$\chi^2_{(4)}= 72,67$; $p<0,05$]. Üst sosyo-ekonomik durumdaki başarı durumu geçer olan öğrencilerin orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler ile aralarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$\chi^2_{(3)}= 15,28$; $p<0,05$].

b) Çalışma Yöntemleri

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağıtımlarında çalışma yöntemleri puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 26" da yer almaktadır.

Tablo 26
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Yöntemleri Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd.	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	10,9	5,2	31,50	4	33,990	,000	1-3,1-4,1-5,2-5 3-5
	Geçer	32	14,5	4,6	52,02				
	Orta	37	16,8	4,9	66,66				
	Başarılı	21	17,9	3,7	76,19				
	Çok Başarılı	15	21,2	4,1	97,31				
Orta SED	Başarısız	14	13,4	4,6	87,36	4	60,038	,000	1-5,2-4,2-5,2-5 4-5
	Geçer	32	14,4	5,2	109,47				
	Orta	73	15,8	4,5	126,48				
	Başarılı	118	17,4	4,6	159,58				
	Çok Başarılı	78	20,3	4,0	217,69				
Üst SED	Geçer	8	14,6	4,5	35,50	3	7,557	,056	-
	Orta	14	18,4	3,7	60,68				
	Başarılı	38	16,9	5,6	54,78				
	Çok Başarılı	60	19,0	4,2	67,42				

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

"Tablo 26"ya bakıldığında alt ve orta sosyo-ekonomik durumlarda başarısızdan çok başarılı öğrencilere doğru çalışma yöntemleri puanlarının arttığı,

yalnızca üst sosyo-ekonomik durumdaki orta ve başarılı öğrenciler arasında tersi bir durumun olduğu görülmektedir. En yüksek çalışma yöntemleri puanına (21,2) sahip olan alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerdir, onları orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler izlemekte (20,3) ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler aralarındaki en düşük gecikmeleri önleme puanını alarak (19,0) son sırada yer almaktadır.

Alt ve orta sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile çalışma yöntemleri puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer ve orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2(4) = 33,99; p < 0,05$]. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$\chi^2(4) = 60,04; p < 0,05$]. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin puanları arasında başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$\chi^2(3) = 7,56; p < 0,05$].

c) Çalışma Alışkanlıkları

Öğrencilerin gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri puanlarının toplamından elde edilen çalışma alışkanlıkları puanlarının, sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 27"de yer almaktadır.

Tablo 27
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	19,6	7,8	25,23	4	41,237	,000	1-2,1-3,1-4,1-5 2-5,3-5
	Geçer	32	28,2	7,4	53,98				
	Orta	37	31,7	9,3	68,23				
	Başarılı	21	33,4	7,5	75,16				
	Çok Başarılı	13	40,4	7,0	99,42				
Orta SED	Başarısız	14	24,4	7,6	71,39	4	80,459	,000	1-4,1-5,2-4,2-5 3-4,3-5
	Geçer	32	26,8	9,3	94,92				
	Orta	73	30,5	8,6	124,50				
	Başarılı	118	34,3	8,5	161,79				
	Çok Başarılı	78	40,3	7,1	225,04				
Üst SED	Geçer	8	23,5	7,8	21,88	3	17,985	,005	2-3,2-5
	Orta	14	34,5	7,8	59,04				
	Başarılı	38	33,3	9,6	57,38				
	Çok Başarılı	60	36,2	7,7	67,97				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

Alt ve orta sosyo-ekonomik durumlarda çalışma alışkanlıkları puanlarının başarısızdan çok başarılı öğrencilere doğru arttığı, sadece üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde, orta başarılı öğrencilerin başarılı öğrencilerden daha yüksek puan aldığı görülmektedir. En yüksek çalışma alışkanlıkları puanına (40,4) alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler sahiptir, orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerin puanları da (40,3) hemen hemen aynıdır. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler aralarındaki en düşük çalışma alışkanlıkları puanını (36,2) almışlardır.

Alt, orta ve üst sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile çalışma alışkanlıkları puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile geçer, orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer ve orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2 (4) = 41,24; p < 0,05$]. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız, geçer ve orta başarılı öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı

öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$\chi^2_{(4)} = 80,46$; $p < 0,05$]. Üst sosyo-ekonomik durumdaki başarı durumu geçer olan öğrenciler ile orta ve çok başarılı öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$\chi^2_{(2)} = 12,99$; $p < 0,05$].

d) Öğretmeni Onaylama

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarında öğretmeni onaylama puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 28" de verilmektedir.

Tablo 28
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Öğretmeni Onaylama Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	15,6	5,5	46,93	4	14,481	,006	-
	Geçer	32	15,7	5,9	49,97				
	Orta	37	18,4	4,9	68,97				
	Başarılı	21	18,8	3,6	68,69				
	Çok Başarılı	13	20,5	4,5	84,15				
Orta SED	Başarısız	14	14,0	5,2	95,68	4	29,512	,000	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	Geçer	32	14,7	6,1	113,89				
	Orta	73	17,1	5,2	146,04				
	Başarılı	118	17,8	5,2	159,19				
	Çok Başarılı	78	19,9	3,9	196,67				
Üst SED	Geçer	8	13,6	6,1	43,25	4	8,342	,039	4-5
	Orta	14	17,3	4,4	61,82				
	Başarılı	38	14,6	6,2	50,72				
	Çok Başarılı	60	18,0	5,0	68,68				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

"Tablo 28" ayrıntılı incelendiğinde, tüm başarı durumlarında en düşük öğretmeni onaylama puanlarını üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin aldığı görülmektedir. En yüksek öğretmeni onaylama puanına (20,5) sahip olan alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerdir, onları orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler izlemektedir (19,9). Üst sosyo-ekonomik durumdaki orta başarılı ve başarılı öğrencilerin dışında tüm sosyo-ekonomik

durumlarda başarı durumu yükseldikçe öğrencilerin öğretmeni onaylama puanlarının da arttığı gözle çarpmaktadır. Bununla birlikte alt ve orta sosyo-ekonomik durumlardaki öğrencilerin puanlarında gruplaşmalar olduğu görülmektedir. Başarısız ve geçer ile orta ve başarılı öğrencilerin puanları grup oluşturulabilecek şekilde yakın dağılım göstermiştir.

Tüm sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile öğretmeni onaylama puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız, geçer, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında farklılık vardır [$\chi^2_{(4)} = 29,51; p < 0,05$]. Üst sosyo-ekonomik durumdaki başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler ile aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur [$\chi^2_{(1)} = 8,34; p < 0,05$].

e) Eğitimi Kabullenme

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarında eğitimi kabullenme puanlarının farklılaşp farklılaşmadığı konusundaki bulgular "Tablo 29"da yer almaktadır.

Tablo 29
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Eğitimi Kabullenme Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	12,3	5,4	35,88	4	27,265	,000	1-3,1-4,1-5, 2-5,3-5
	Geçer	32	15,5	5,0	54,77				
	Orta	37	16,5	4,5	63,05				
	Başarılı	21	18,2	3,2	71,40				
	Çok Başarılı	13	20,8	2,6	96,96				
Orta SED	Başarısız	14	12,8	6,0	91,04	4	45,718	,000	1-5,2-5,3-5, 4-5
	Geçer	32	14,1	6,9	111,27				
	Orta	73	15,9	4,8	131,99				
	Başarılı	118	17,4	5,0	161,74				
	Çok Başarılı	78	19,9	4,1	207,88				
Üst SED	Geçer	8	11,6	6,1	44,61	3	4,674	,197	-
	Orta	14	17,3	4,4	63,54				
	Başarılı	38	15,4	6,0	53,95				
	Çok Başarılı	60	17,3	5,3	66,06				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

“Tablo 29”ün ayrıntılarına bakıldığında, en yüksek öğretmeni onaylama puanına (20,8) alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerin sahip olduğu, onları orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerin (19,9) izlediği görülmektedir. Üst sosyo-ekonomik durumdaki orta başarılı ve başarılı öğrencilerin dışında tüm sosyo-ekonomik durumlarda başarı durumu yükseldikçe öğrencilerin eğitimi kabullenme puanlarının da arttığı gözle çarpılmaktadır.

Alt ve orta sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile öğretmeni onaylama puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer ve orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2_{(4)}= 27,27; p<0,05$]. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız, geçer, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrencilerin arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$\chi^2_{(4)}= 45,72; p<0,05$].

f) Çalışma Tutumları

Öğrencilerin öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme puanlarının toplamından elde edilen çalışma tutumları puanlarının, sosyo-ekonomik durumlarına göre başarı dağılımlarında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 30"da yer almaktadır.

Tablo 30
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Tutumları Puanları

	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark	
Alt SED	Başarısız	20	27,9	9,6	37,45	4	25,879	,000	1-4,1-5,2-5
	Geçer	32	31,2	10,2	51,28				
	Orta	37	34,9	8,1	66,30				
	Başarılı	21	37,0	6,0	74,43				
	Çok Başarılı	13	41,3	6,7	93,85				
Orta SED	Başarısız	14	26,8	10,7	86,86	4	44,704	,000	1-5,2-4, 2-5, 3-5, 4-5
	Geçer	32	28,7	10,9	107,81				
	Orta	73	32,0	9,2	137,91				
	Başarılı	118	35,2	9,1	159,94				
	Çok Başarılı	78	39,8	6,8	207,22				
Üst SED	Geçer	8	27,5	9,6	38,69	3	8,326	,040	-
	Orta	14	34,0	8,2	62,21				
	Başarılı	38	30,0	11,6	52,22				
	Çok Başarılı	60	35,3	9,5	68,25				

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

Öğrencilerin çalışma tutumları puanları alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde başarısızdan çok başarılıya doğru artmakta, üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde orta başarılı öğrencilerin başarılı öğrencilerden daha yüksek puan aldığı görülmektedir. En yüksek çalışma tutumları puanına (41,3) alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler sahiptir, orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler (39,8) ikinci sırada yer almaktadır. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler aralarındaki en düşük çalışma tutumları puanını (35,3) almışlardır.

Alt, orta ve üst sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile çalışma tutumları puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2_{(4)} = 25,88$; $p < 0,05$]. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, geçer, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$\chi^2_{(4)} = 44,70$; $p < 0,05$].

g) Çalışma Oryantasyonu

Öğrencilerin tüm alt boyutlardan aldıkları puanların genel değerlendirilmesini yapmaya olanak sağlayan çalışma oryantasyonu puanlarının sosyo-ekonomik durum ve başarı dağılımlarına yönelik farklılıklar oluşturup oluşturmadığı "Tablo 31" de yer almaktadır.

Tablo 31
Sosyo-Ekonomik ve Başarı Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Alt SED	Başarısız	20	47,4	15,8	29,73	4	37,452	,000	1-3,1-4, 1-5, 2-4, 2-5,3-5
	Geçer	32	59,4	15,2	51,47				
	Orta	37	66,6	15,0	67,72				
	Başarılı	21	70,3	10,5	75,67				
	Çok Başarılı	13	81,7	13,2	99,23				
Orta SED	Başarısız	14	51,1	15,8	72,82	4	71,947	,000	1-4,1-5, 2-4, 2-5, 3-5,4-5
	Geçer	32	55,6	17,6	95,14				
	Orta	73	63,5	16,1	129,23				
	Başarılı	118	69,4	16,2	161,50				
	Çok Başarılı	78	80,1	12,7	220,71				
Üst SED	Geçer	8	51,0	14,8	26,81	3	12,408	,006	2-5
	Orta	14	68,5	14,1	60,29				
	Başarılı	38	62,4	18,9	54,16				
	Çok Başarılı	60	71,5	16,0	69,06				

(1-Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4-Başarılı, 5=Çok Başarılı)

Buna göre, öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarının alt ve orta sosyo-ekonomik durumlarda başarısızdan çok başarılı öğrenciye doğru artmakta olduğu, bununla birlikte üst sosyo-ekonomik durumdaki orta başarılı öğrencilerin başarılı öğrencilerden daha yüksek çalışma oryantasyonuna sahip olduğu görülmektedir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanına (81,7) alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler sahiptir, orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler (80,1) onları izlemektedir. Üst sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrenciler çalışma oryantasyonu puanları açısından (71,5) üçüncül sırada yer almaktadır. En düşük çalışma oryantasyonu puanını alan ise alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler olmuştur.

Alt, orta ve üst sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile çalışma oryantasyonu puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$\chi^2_{(4)}= 37,43$; $p<0,05$]. Orta sosyo-ekonomik durumdaki başarısız öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir [$\chi^2_{(4)}= 71,95$; $p<0,05$]. Üst sosyo-ekonomik durumda ise, geçer durumundaki öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$\chi^2_{(3)}= 12,41$; $p<0,05$].

7. Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olup olmamasına göre çalışma oryantasyonları puanlarında farklılık olup oluşmadığına ilişkin bulgular "Tablo 32" de yer almaktadır.

Tablo 32
Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	16,2	5,4	554	4,504	,000
	Hayır	51	12,7	5,3			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	17,4	4,9	554	3,798	,000
	Hayır	51	14,6	5,3			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	33,6	9,3	554	4,632	,000
	Hayır	51	27,2	9,3			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	17,6	5,3	554	2,703	,007
	Hayır	51	15,5	5,6			
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	17,0	5,3	554	2,828	,005
	Hayır	51	14,8	5,6			
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	34,6	9,6	554	3,040	,002
	Hayır	51	30,2	10,1			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı	Evet	505	68,2	17,2	554	4,206	,000
	Hayır	51	57,3	17,3			

Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olup olmama durumuna göre çalışma oryantasyonunun alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamalar ve aralarındaki farklılıklar karşılaştırıldığında şu hususlar dikkati çekmektedir:

- Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları, ders çalışma ortamı olmayanlara oranla daha yüksektir ve aralarında ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık vardır [$t_{(559)}= 4,21$; $p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları ile alt boyutların tümünden çalışma ortamına sahip olanlara daha yüksek puan aldıkları ve tüm alt boyutlarda $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Arslandaş (2001) araştırması sonucunda, ayrı çalışma odasına sahip olma ve çalışma alışkanlıkları arasında anlamlı ilişki olduğu ifade etmiştir.

8. Cinsiyet ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Ders çalışma ortamına sahip olan ve olmayan öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları arasındaki farklılaşmalar iki tablo halinde verilmiştir. "Tablo 33" ders çalışma ortamına sahip olan kız ve erkek öğrencilerin, çalışma oryantasyonu alt boyutlarından aldıkları puanların aralarında farklılık olup olmadığı konusunda bilgi verirken "Tablo 34" ders çalışma ortamına sahip olmayan kız ve erkek öğrencilerin hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 33
Ders Çalışma Ortamı Olan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	17,2	5,3	503	3,788	,000
	Erkek	256	15,4	5,4			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	17,9	5,0	503	2,187	,029
	Erkek	256	17,0	4,9			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	35,0	9,3	503	3,354	,001
	Erkek	256	32,3	9,2			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	18,1	5,2	503	2,110	,035
	Erkek	256	17,7	5,4			
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	18,0	4,8	503	4,475	,000
	Erkek	256	16,0	5,5			
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	36,1	9,0	503	3,606	,000
	Erkek	256	33,1	10,0			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Ders Ortamı Var	Kız	249	71,1	16,8	503	3,832	,000
	Erkek	256	65,3	17,2			

Tablo 34
Ders Çalışma Ortamı Olmayan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELEKİRİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	13,8	5,6	29,59	325,50	180,5	,365
	Erkek	40	12,4	5,3	25,01	1600,50		
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	15,3	6,5	27,82	306,00	200,0	,646
	Erkek	40	14,4	5,0	25,50	1020,00		
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	29,1	11,5	29,18	321,00	185,0	,422
	Erkek	40	26,8	8,7	25,13	1005,00		
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	19,6	4,2	36,45	401,00	105,0	,008
	Erkek	40	14,3	5,4	23,13	925,00		
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	16,5	5,8	31,09	342,00	164,0	,198
	Erkek	40	14,3	5,2	24,60	984,00		
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	36,2	9,7	34,50	379,50	126,5	,032
	Erkek	40	28,6	9,7	23,66	946,50		
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ders Ortamı Yok	Kız	11	65,3	29,3	32,45	357,00	149,0	,104
	Erkek	40	55,4	15,9	24,23	969,00		

"Tablo 33" ve "Tablo 34" ayrıntılı incelendiğinde, aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- En yüksek çalışma oryantasyonu puanını (71,1) ders çalışma ortamına sahip olan kız öğrencilerin aldığı görülmektedir. Ders çalışma ortamına sahip olmayan kız öğrenciler ile ders çalışma ortamı olan erkek öğrenciler aynı çalışma oryantasyonu puanına (65,3) sahiptir. Ders çalışma ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark varken ($t_{(503)} = 3,83$; $p < 0,05$), ders

çalışma ortamına sahip olmayan kız ve erkek öğrenciler arasında bir farklılık olmadığı görülmektedir [$U= 149,0$; $p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarına bakıldığında en yüksek puanı (35,0) yine ders çalışma ortamı olan kız öğrencilerin aldığı, onları ders çalışma ortamı olan erkek öğrencilerin takip ettiği, en düşük puanın ise (12,4) ders çalışma ortamı olmayan erkek öğrenciler tarafından alındığı görülmektedir. Çalışma alışkanlıkları boyutunda ders çalışma ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık varken [$t_{(593)}= 3,35$; $p<0,05$], ders çalışma ortamına sahip olmayan kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık olmaması dikkat çekicidir [$U= 185,0$; $p<0,05$]

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemlerinde ders çalışma ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık mevcutken, ders çalışma ortamı olmayan kız ve erkek öğrenciler arasında bir farklılığa rastlanmamaktadır.

- En yüksek çalışma tutumları puanlarını ders çalışma ortamına sahip olan ve olmayan kız öğrenciler almışlardır. En düşük çalışma tutumları puanına (28,6) sahip olanlar ise yine ders çalışma ortamı olmayan erkek öğrencilerdir. Çalışma tutumları boyutunda ders ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler [$t_{(593)}= 3,61$] ile ders ortamına sahip olmayan kız ve erkek öğrenciler arasında [$U= 126,5$] anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$).

- Çalışma tutumlarının alt boyutlarından öğretmeni onaylamada ders ortamına sahip olan [$t_{(593)}= 2,11$] ve olmayan [$U= 105,0$] kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). En yüksek puanı alan ise ders çalışma ortamı olmayan kız öğrenciler olmuştur. Eğitimi kabullenmede ise ders ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık görülürken [$t_{(593)}= 4,48$], ders ortamına sahip olmayan kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır [$U= 164,0$; $p<0,05$].

9. Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre ders çalışma ortamını sahip olup olmamaları ve buna yönelik çalışma oryantasyonları "Tablo 35" de yer almaktadır.

Tablo 35
Sosyo-Ekonomik Durum ve Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELEKİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	14,9	5,5	120	2,186	,031
	Ders ortamı yok	34	13,4	5,6			
Orta SED	Ders ortamı var	299	16,6	5,5	313	2,503	,013
	Ders ortamı yok	16	13,1	5,1			
Üst SED	Ders ortamı var	119	16,3	5,1	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	16,8	5,0	120	2,762	,007
	Ders ortamı yok	34	13,8	5,8			
Orta SED	Ders ortamı var	299	17,3	4,9	313	,793	,428
	Ders ortamı yok	16	16,3	4,1			
Üst SED	Ders ortamı var	119	18,0	4,7	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	31,6	9,3	120	2,786	,006
	Ders ortamı yok	34	26,3	9,9			
Orta SED	Ders ortamı var	299	33,9	9,4	313	1,867	,063
	Ders ortamı yok	16	29,4	7,9			
Üst SED	Ders ortamı var	119	34,3	8,9	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			
ÖĞRETİM ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	18,3	5,0	120	2,722	,007
	Ders ortamı yok	34	15,5	5,5			
Orta SED	Ders ortamı var	299	17,8	5,2	313	1,743	,082
	Ders ortamı yok	16	13,4	6,1			
Üst SED	Ders ortamı var	119	16,6	5,6	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			

EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	17,0	4,7	120	2,287	,004
	Ders ortamı yok	34	14,7	5,4			
Orta SED	Ders ortamı var	299	17,2	5,2	313	1,748	,081
	Ders ortamı yok	16	14,9	6,2			
Üst SED	Ders ortamı var	119	16,4	5,7	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	15,3	8,8	120	2,800	,006
	Ders ortamı yok	34	30,1	9,6			
Orta SED	Ders ortamı var	299	35,0	9,4	313	1,917	,056
	Ders ortamı yok	16	30,3	11,7			
Üst SED	Ders ortamı var	119	32,9	10,4	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Alt SED	Ders ortamı var	88	66,9	16,2	120	3,137	,002
	Ders ortamı yok	34	35,4	17,3			
Orta SED	Ders ortamı var	299	68,9	17,4	313	2,053	,041
	Ders ortamı yok	16	59,8	18,1			
Üst SED	Ders ortamı var	119	67,2	17,5	-	-	-
	Ders ortamı yok	-	-	-			

"Tablo 35" de yer alan bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- En yüksek çalışma oryantasyonuna (68,9) orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamı olan öğrenciler sahiptir. Bununla birlikte en düşük çalışma oryantasyonuna (56,4) sahip olanlar ise alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamı olmayan öğrencilerdir. Alt [$t_{(120)} = 3,14$] ve orta [$t_{(313)} = 2,05$] sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$).

- Çalışma alışkanlıklarında, en yüksek puanı (34,3) üst sosyo-ekonomik durumda ders ortamına sahip olan öğrencilerin alırken, en düşük puanı (26,3) ders ortamı olmayan alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almıştır. Çalışma

alışkanlıklarında yalnızca alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamı olan ve olmayan öğrenciler arasında anlamlı farklılık görülmektedir [$t_{(120)}=2,79; p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarından gecikmeleri öleme puanları incelendiğinde, en yüksek puana sahip olanların orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan öğrencilerin olduğu (16,6), en düşük puanı ise (12,4) ders ortamı olmayan alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin aldığı görülmektedir. Gecikmeleri öleme puanları açısından alt [$t_{(120)}=2,19$] ve orta [$t_{(120)}=2,50$] sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Çalışma yöntemlerinde en yüksek puanı alan (18,0) üst sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan öğrenciler olurken, en düşük puanı alan (13,8) alt sosyo-ekonomik durumda ders ortamına sahip olmayan öğrenciler olmuştur. Çalışma yöntemlerinde alt sosyo-ekonomik durumda ders ortamı olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t_{(120)}=2,76; p<0,05$].

- En yüksek çalışma tutumları puanına (35,3) sahip olanlar alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan öğrencilerdir. En düşük çalışma tutumları puanına (30,1) sahip olanlar ise alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olmayan öğrenciler olmuştur, orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olmayan öğrencilerde buna benzer bir puan almışlardır (30,3). Çalışma tutumları puanları açısından alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$t_{(120)}=2,80; p<0,05$].

- Çalışma tutumlarının alt boyutlarından öğretmeni onaylamada yine en yüksek puanı (18,3) alan alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan öğrenciler olmuştur, en düşük puanı ise (15,4) orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olmayan öğrenciler almışlardır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olmayan öğrencilerde benzer bir puan (15,5) almışlardır. Öğretmeni onaylama puanları açısından, alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve

olmayan öğrenciler arasında ders ortanı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$t_{(120)} = 2,72$; $p < 0,05$]. Eğitimi kabullenme alt boyutunda en yüksek puanı alanlar orta ve alt sosyo-ekonomik durumlardaki ders ortamına sahip olan öğrenciler olmuştur. Bu boyutta da alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrenciler ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$t_{(120)} = 2,29$; $p < 0,05$].

10. Başarı ve Ders Çalışma Ortamı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Ders çalışma ortamına sahip olan ve olmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının başarı durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 36
Ders Çalışma Ortamına Sahip Olan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma Oryantasyonları

Başarı Durumu	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖÖ		EK		ÇT		ÇO	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Başarısız	21	9,3	4,4	12,9	4,7	21,3	8,1	15,4	5,4	13,4	5,3	28,8	9,8	50,1	16,3
Geçer	58	12,8	5,1	15,9	5,0	27,8	8,7	15,3	6,2	14,7	5,9	30,0	10,9	57,8	17,4
Orta	114	15,3	5,4	16,5	4,5	31,9	8,6	17,7	4,9	16,3	4,8	34,1	8,6	65,9	15,3
Başarılı	165	16,6	4,9	17,3	4,7	33,9	8,6	17,2	5,4	17,0	5,2	34,2	9,7	68,1	16,4
Çok Başarılı	148	18,9	4,3	19,8	4,2	38,6	7,6	19,1	4,5	18,9	4,7	38,0	8,3	76,6	14,7
Toplam	506	16,2	5,4	17,4	4,9	33,6	9,3	17,6	5,3	17,0	5,3	34,6	9,6	68,2	17,2

Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları (gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri) ve çalışma tutumları (öğretmeni oraylama, eğitimi kabullenme) puanlarının aritmetik ortalamaları arasında başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular "Tablo 37" de yer almaktadır. Tablonun ayrıntılarına bakıldığında, ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının tüm alt boyutlarında başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 37
Ders Çalışma Ortamına Sahip Olan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma
Oryantasyonlarındaki Farklılıklar

	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gerekleri Ölleme	Gruplar arası	2786,732	4	696,683	29,114	,000	1-3,1-4,1-5, 2-3,2-4,2-5, 3-5,4-5
	Gruplar içi	11988,809	501	23,930			
	Toplam	14775,542	505				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	1874,944	4	468,736	22,551	,000	1-5,1-4,1-5, 2-4,2-5,3-5, 4-5
	Gruplar içi	10413,712	501	20,786			
	Toplam	12288,656	505				
Çalışma Alanları	Gruplar arası	9182,043	4	2295,511	33,070	,000	1-3,1-4,1-5, 2-4,2-5,3-5, 4-5
	Gruplar içi	34776,036	501	69,413			
	Toplam	43958,079	505				
Öğretmen Onaylama	Gruplar arası	785,145	4	196,286	7,375	,000	1-5,2-5,4-5
	Gruplar içi	13334,195	501	26,615			
	Toplam	14119,338	505				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	1170,403	4	292,601	11,490	,000	1-4,1-5,2-5, 3-5,4-5
	Gruplar içi	12758,436	501	25,466			
	Toplam	13928,840	505				
Çalışma Türümleri	Gruplar arası	3749,955	4	937,489	10,996	,000	1-5,2-5,3-5, 4-5
	Gruplar içi	42714,646	501	85,259			
	Toplam	46464,601	505				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	24288,352	4	6072,088	24,193	,000	1-3,1-4,1-5, 2-3,2-4,2-5, 3-5,4-5
	Gruplar içi	125742,344	501	250,983			
	Toplam	150030,696	505				

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

"Tablo 38'de ders çalışma ortamı olmayan öğrencilerin arasında başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 38
Ders Çalışma Ortamı Olmayan Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	12,2	4,7	19,83	4	15,511	,004	-
	Geçer	14	11,5	3,9	22,39				
	Orta	10	10,4	4,6	19,15				
	Başarılı	11	16,6	5,2	36,18				
	Çok Başarılı	3	20,3	4,0	44,67				
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	11,9	5,9	19,38	4	15,335	,004	1-5,2-4,2-5
	Geçer	14	12,5	3,1	19,39				
	Orta	10	14,6	5,4	24,80				
	Başarılı	11	18,1	4,2	34,95				
	Çok Başarılı	3	22,7	1,5	46,17				
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	22,3	8,2	18,96	4	17,235	,002	1-4,1-5,2-4, 2-5,3-5
	Geçer	14	24,0	5,4	20,25				
	Orta	10	25,0	8,1	22,35				
	Başarılı	11	34,7	8,7	36,41				
	Çok Başarılı	3	43,0	2,6	46,67				
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	13,9	5,6	21,92	4	10,243	,037	-
	Geçer	14	13,7	4,8	19,75				
	Orta	10	15,8	5,5	21,70				
	Başarılı	11	18,0	5,7	32,45				
	Çok Başarılı	3	22,0	3,5	42,83				
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	10,8	6,2	16,54	4	12,753	,013	1-5
	Geçer	14	14,8	4,0	21,86				
	Orta	10	14,1	5,3	23,40				
	Başarılı	11	17,6	4,9	32,77				
	Çok Başarılı	3	21,7	1,5	44,67				

ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	24,8	10,3	18,08	4	14,284	,006	-
	Geçer	14	28,5	8,2	21,95				
	Orta	10	29,1	9,6	22,55				
	Başarılı	11	35,6	9,3	34,09				
	Çok Başarılı	3	43,7	4,7	46,67				
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Ders Ortamı Yok	Başarısız	12	47,0	15,7	15,88	4	18,286	,001	1-1,1-2-2-3-3
	Geçer	14	52,5	9,7	21,57				
	Orta	10	54,1	14,5	22,91				
	Başarılı	11	70,4	16,8	36,36				
	Çok Başarılı	3	86,7	5,5	47,17				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

"Tablo 37" ve "Tablo 38"deki bulgular doğrultusunda ders çalışma ortamına sahip olan ve olmayan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları ve farklılıkları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- Aritmetik ortalamaları incelendiğinde başarılı ve çok başarılı öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olmamaktan olumsuz etkilenmediği, bununla birlikte ders ortamı olmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. En yüksek (86,7) çalışma oryantasyonuna ders ortamı olmayan çok başarılı öğrenciler sahipken, ikinci sırada ders çalışma ortamına sahip olan çok başarılı öğrenciler (76,6) yer almaktadır. En düşük çalışma oryantasyonuna (47,0) sahip olanlar ise ders ortamı olmayan başarısız öğrencilerdir. Orta ve altındaki başarı durumlarında ders çalışma ortamı olan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları daha yüksek çıkmıştır. Başarısız ve geçer durumundaki öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ders çalışma ortamı olanların lehine küçük farklarla daha yüksekken, orta başarılı öğrencilerde ders ortamı olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamına sahip olanlar lehine diğerlerinden farklı olarak çok daha büyük bir fark göze çarpmaktadır. Varyans analizi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygulanan Scheffé testi sonuçlarına göre, ders ortamına sahip olan başarısız ve geçer durumundaki öğrenciler ile yine ders ortamına

sahip olan orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, ders ortamına sahip orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(4,30)}=24,19$; $p<0,05$]. Ders ortamına sahip olmayan öğrencilerde ise başarısız öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı, geçer ve orta öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında başarı durumu yüksek olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar mevcuttur [$\chi^2_{(4)}=18,29$; $p<0,05$].

- En yüksek çalışma alışkanlıkları puanını (43,0) alan ders ortamına sahip olmayan çok başarılı öğrencilerdir ve onları ders ortamı olmayan başarılı öğrenciler izlemektedir. Tüm puanlar değerlendirildiğinde ders çalışma ortamına sahip olmayan geçer ve orta başarılı öğrencilerin puanlarını olumlu etkilediği görülürken özellikle başarılı ve çok başarılı öğrencilerde çalışma alışkanlıkları puanları açısından çok önemli olmadığı göze çarpmaktadır. Çalışma alışkanlıklarında, ders ortamı olan ve olmayan öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar sergilediği görülmektedir. Ders ortamına sahip olan öğrencilere bakıldığında, başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır [$F_{(4,30)}=33,07$; $p<0,05$]. Ders ortamına sahip olmayan başarısız ve geçer durumundaki öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur [$\chi^2_{(4)}=17,24$; $p<0,05$]. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri puanlarında da öğrencilerin ders ortamına sahip olup olmama durumlarına göre başarı durumlarında farklılaşmalar mevcuttur ($p<0,05$).

- Çalışma tutumları puanları incelendiğinde ders ortamına sahip olan başarısız, geçer ve orta başarılı öğrencilerin puanlarının ders ortamı olmayanlara göre daha yüksek olduğu, başarılı ve çok başarılı öğrenciler için ise bunun tam tersinin söz konusu olduğu göze çarpmaktadır. Çalışma tutumlarında, ders ortamı olan [$F_{(4,30)}=11,00$] ve olmayan [$\chi^2_{(4)}=14,28$] öğrencilerin başarı durumlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Çalışma tutumlarının alt boyutları olan

öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenmede de ders ortamı olan ve olmayan öğrencilerin başarı durumlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p < 0,05$).

11. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, çalışma alışkanlık ve tutumları hakkında bilgilerinin de incelendiği bu araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

"Table 39" da annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları yer almaktadır.

Table 39
Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Anne Eğitim	N	GÖ			ÇY			ÇA		ÖO		EK		CT		ÇO	
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
Mezun Değil	25	14,8	5,8	16,3	5,6	31,1	10,6	16,4	5,4	15,6	5,8	32,0	10,5	63,1	19,4		
İlk Mezun	232	15,2	5,7	16,1	5,2	31,2	9,8	17,3	5,2	16,5	4,9	33,8	9,1	65,0	17,1		
Orta-Lise Mez.	199	17,0	5,3	18,1	4,5	35,1	8,8	18,1	5,2	17,4	5,4	35,5	9,5	70,6	16,6		
Üniversite Mez.	85	16,1	5,2	18,0	5,1	34,0	9,5	16,5	5,8	16,6	6,1	33,1	11,2	67,2	19,2		
Diğer	17	14,1	4,7	16,7	4,3	30,8	7,8	16,0	5,9	16,4	5,5	32,4	10,5	63,2	15,8		
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,3	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5		

"Table 40" öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre çalışma oryantasyonu puanları arasındaki farklılıklar hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 40

Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarındaki Farklılıklar

Varyansın Kaynağı		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklık Fark
Çevikmeleri Ölçme	Gruplar arası	442,003	4	110,501	3,725	,005	2-3
	Gruplar içi	16405,963	553	29,667			
	Toplam	16847,966	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	538,870	4	134,718	5,480	,000	2-3
	Gruplar içi	10595,892	553	24,586			
	Toplam	14134,762	557				
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	1853,998	4	463,499	5,282	,000	2-3
	Gruplar içi	48523,938	553	87,747			
	Toplam	50377,935	557				
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	234,484	4	58,621	2,073	,083	-
	Gruplar içi	15638,127	553	28,279			
	Toplam	15872,611	557				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	121,209	4	30,302	1,072	,370	-
	Gruplar içi	15632,117	553	28,268			
	Toplam	15753,326	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	645,531	4	161,383	1,723	,143	-
	Gruplar içi	51805,295	553	93,680			
	Toplam	52450,826	557				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	4080,376	4	1020,094	3,390	,009	2-3
	Gruplar içi	166402,343	553	300,908			
	Toplam	170482,719	557				

(1=Mezun Değil, 2=İlkokul Mezunu, 3=Ortaokul-Lise Mezunu, 4=Üniversite Mezunu)

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre çalışma alışkanlık ve tutumları incelendiğinde;

- Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin en yüksek (70,6) çalışma oryantasyonuna sahip oldukları görülmektedir, onları anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler (67,2) izlemekte ve en son sırayı annesi hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler (63,1) almaktadır. Annelerinin öğrenim durumuna göre, anneleri ilkökul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$F_{(4-553)}=3,39; p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde de aynı şey dikkati çekmekte, en yüksek puanın (17,0) anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler tarafından alındığı gözlenmektedir. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile anneleri ilkökul mezunu olan öğrenciler hemen hemen aynı puanları almışlardır. Çalışma alışkanlıkları puanları açısından da, anneleri ilkökul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(4-553)}=5,28; p<0,05$]. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında gecikmeleri ölemede çalışma alışkanlıkları ile aynı dağılım söz konusu iken, çalışma yöntemlerinde anneleri orta-lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler benzer puanlarla ön sırada yer almakta, anneleri hiçbir okula devam etmemiş ve anneleri ilkökul mezunu olan öğrenciler yine benzer puanlar ile onları takip etmektedir. Tüm eğitim durumlarında öğrencilerin çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri öleme puanlarından daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Gecikmeleri öleme ve çalışma yöntemleri alt boyutlarında anneleri ilkökul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasında $p<0,05$ düzeyinde üst öğrenim durumundaki anneler lehine, anlamlı bir fark görülmektedir.

- Çalışma tutumlarında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin en yüksek puanı aldığı (35,5), en düşük puanları ise anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin aldığı görülmektedir. Bu dağılım öğretmeni onaylama alt boyutunda aynı kalırken, eğitimi kabullenme alt boyutunda en düşük puanı anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun

olmayan öğrenciler altmışlardı (15,6). Anne eğitim durumu ile öğrencilerin çalışma tutumları ve alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

- Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları puanları arasındaki farkın, anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler dışında, çalışma tutumları lehine daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

12. Cinsiyet ve Anne Eğitimi Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmamış olan kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonlarında farklılıklar olup olmadığına ilişkin bulgular "Tablo 41" de görülmektedir.

Tablo 41
Anneleri Bir Eğitim Kurumundan Mezun Olmayan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	15,7	5,5	14,17	127,50	61,5	,551
	Erkek	16	14,3	6,1	12,34	197,50		
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	17,2	4,5	14,00	126,00	63,0	,609
	Erkek	16	15,8	6,2	12,44	199,00		
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	32,9	9,2	14,06	126,50	62,5	,590
	Erkek	16	30,1	11,2	12,41	198,50		
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	18,6	5,0	16,11	145,00	44,9	,110
	Erkek	16	15,2	5,5	11,25	180,00		
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	19,1	4,2	17,61	158,50	30,5	,018
	Erkek	16	13,7	5,7	10,41	166,50		
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	37,7	8,2	17,61	158,50	30,5	,019
	Erkek	16	28,9	10,6	10,41	166,50		
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Anne Mezun Değil	Kız	9	70,6	16,4	15,83	142,50	46,5	,148
	Erkek	16	39,0	20,2	11,41	182,50		

"Tablo 42" anneleri ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonları hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 42
Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECIKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunu	Kız	105	16,4	5,8	230	3,024	,003
	Erkek	127	14,2	5,4			
Orta-Lise Mezunu	Kız	101	17,8	5,1	197	2,333	,021
	Erkek	98	16,1	5,4			
Üniversite Mezunu	Kız	37	17,1	4,5	83	1,617	,110
	Erkek	48	15,3	5,5			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunu	Kız	105	16,7	5,6	230	1,824	,069
	Erkek	127	15,4	4,8			
Orta-Lise Mezunu	Kız	101	18,5	4,2	197	1,723	,087
	Erkek	98	17,5	4,8			
Üniversite Mezunu	Kız	37	18,5	5,4	83	,930	,358
	Erkek	48	17,5	4,9			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunu	Kız	105	32,1	10,5	230	2,732	,007
	Erkek	127	29,7	9,1			
Orta-Lise Mezunu	Kız	101	36,3	8,4	197	2,297	,023
	Erkek	98	33,6	9,0			
Üniversite Mezunu	Kız	37	35,6	9,3	83	1,387	,169
	Erkek	48	32,8	9,5			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunu	Kız	105	17,5	5,4	230	,644	,520
	Erkek	127	17,1	5,0			
Orta-Lise Mezunu	Kız	101	19,3	4,5	197	2,411	,013
	Erkek	98	17,2	5,7			
Üniversite Mezunu	Kız	37	17,8	5,1	83	1,844	,069
	Erkek	48	15,5	5,9			
BÇTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunu	Kız	105	17,0	5,1	230	1,536	,126
	Erkek	127	16,1	4,6			
Orta-Lise Mezunu	Kız	101	18,7	4,2	197	3,726	,000
	Erkek	98	16,0	6,0			
Üniversite Mezunu	Kız	37	18,5	5,6	83	2,557	,012
	Erkek	48	15,1	6,1			

ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunları	Kız	105	34,6	9,4	230	1,195	,233
	Erkek	127	33,1	8,7			
Orta-Lise Mezunları	Kız	101	37,8	7,6	197	1,197	,001
	Erkek	98	33,2	10,6			
Üniversite Mezunları	Kız	37	36,3	10,4	83	2,344	,021
	Erkek	48	30,7	11,2			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkokul Mezunları	Kız	105	67,7	18,1	230	2,151	,029
	Erkek	127	62,8	15,9			
Orta-Lise Mezunları	Kız	101	74,2	14,6	197	3,214	,002
	Erkek	98	66,8	17,8			
Üniversite Mezunları	Kız	37	72,0	18,2	83	2,050	,043
	Erkek	48	63,5	19,3			

Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ve cinsiyet dağılımına ilişkin şu bulgulara ulaşılmaktadır:

- Çalışma oryantasyonlarına bakıldığında, annelerin tüm eğitim durumlarında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanını anneleri ortaokul-lise mezunu olan kız öğrenciler (74,2) alırken, kız öğrencilerin en düşük puanını bile (67,7) erkek öğrencilerin en yüksek puanından (66,8) daha fazla olduğu görülmektedir. En düşük çalışma oryantasyonu puanını (59,0), anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan erkek öğrenciler almışlardır. Anneleri ilkökul, ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

- Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelendiğinde, annelerinin tüm eğitim durumlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puanlarının daha yüksek olduğu, anneleri ilkökul ve ortaokul-lise mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, tüm eğitim durumlarında her iki cinsiyetinde çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan kız ve erkek öğrenciler, kendi cinsiyetleri içinde, en yüksek gecikmeleri önleme puanlarını almışlardır. Kız öğrencilerde en düşük puanı anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan öğrenciler alırken (15,7), erkek öğrencilerde anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan ve anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler benzer ve en düşük puanları almışlardır. Gecikmeleri önleme alt boyutunda anneleri ilkokul ve ortaokul-lise mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışma yöntemleri puanları açısından değerlendirildiğinde, en yüksek puanı (18,6) anneleri orta-lise ve üniversiteden mezun kız öğrencilerin aldığı, onları ise anneleri orta-lise ve üniversiteden mezun erkek öğrencilerin izlediği ($\bar{X}=17,5$) görülmektedir.

- Çalışma tutumları boyutunda da kız öğrencilerin lehine olan durum devam etmektedir. En yüksek çalışma tutumları puanını anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan ve anneleri ortaokul-lise mezunu olan kız öğrenciler alırken, en düşük puanı (28,9) anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan erkek öğrenciler almışlardır. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan ile ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında çalışma tutumları puanları açısından $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

- Çalışma tutumlarının alt boyutlarına bakıldığında anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan ve anneleri üniversite mezunu olan kız öğrenciler dışında tüm öğrencilerin öğretmeni onaylama puanları, eğitimi kabullenme puanlarından daha yüksektir. Öğretmeni onaylamada anneleri orta-lise mezunu olan kız ve erkek öğrenciler arasında, eğitimi kabullenme alt boyutunda ise anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan, ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında çalışma tutumları puanları açısından $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

- Tüm anne eğitim durumlarında, kız öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarına göre daha yüksek çıkmışken, erkek öğrencilerde anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler dışında tüm eğitim durumlarında çalışma alışkanlıkları puanları çalışma tutumları puanlarına göre daha yüksektir.

- Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre aldıkları puanlar ayrıntılı incelendiğinde, anneleri hiçbir okuldan mezun olmayan kız öğrencilerin en yüksek puanını (19,1) eğitimi kabullenme alt boyutunda alırken, en düşük puanını (15,7) gecikmeleri önleme alt boyutunda aldığı, erkek öğrencilerin en yüksek puanını (15,8) çalışma yöntemleri, en düşük puanını ise (13,7) eğitimi kabullenme alt boyutlarından aldıkları görülmektedir. Anneleri ilkokul mezunu olan kız öğrenciler en yüksek puanını (17,5) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (16,4) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrenciler aynı şekilde en yüksek puanını (17,1) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (14,2) gecikmeleri önleme alt boyutlarından almışlardır. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan kız öğrenciler en yüksek puanını (19,0) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (17,8) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrenciler ise en yüksek puanını (17,5) çalışma yöntemleri, en düşük puanını (16,0) eğitimi kabullenme alt boyutlarından almışlardır. Son olarak anneleri üniversite mezunu olan öğrencilere bakıldığında kız öğrenciler en yüksek puanını (18,6) çalışma yöntemleri, en düşük puanını (17,1) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrenciler ise en yüksek puanını (17,5) çalışma yöntemleri, en düşük puanını (15,1) eğitimi kabullenme alt boyutlarından aldıkları görülmektedir.

13. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre çalışma oryantasyonu puanlarının arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular "Tablo 43" de yer almaktadır.

Tablo 43
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Mezun Değil	7	14,7	8,7	266,93	4	13,2	,010	-
	İlk Mezunu	130	14,7	5,5	236,20				
	Orta-Lise Mez	244	16,3	5,5	279,18				
	Üniversite Mez	161	16,6	5,4	293,13				
	Master-Doktora	5	20,0	2,7	398,00				
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Mezun Değil	7	15,6	9,4	263,71	4	19,5	,001	2-3, 2-4
	İlk Mezunu	130	15,7	5,2	228,10				
	Orta-Lise Mez	244	17,3	4,8	276,65				
	Üniversite Mez	161	18,1	4,8	303,98				
	Master-Doktora	5	20,1	4,0	386,70				
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Mezun Değil	7	30,3	17,6	273,57	4	20,7	,000	2-3, 2-4
	İlk Mezunu	130	30,3	9,5	235,84				
	Orta-Lise Mez	244	33,3	9,1	278,60				
	Üniversite Mez	161	34,6	9,3	301,89				
	Master-Doktora	5	40,8	5,4	404,00				
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Mezun Değil	7	15,0	8,0	234,79	4	4,4	,354	-
	İlk Mezunu	130	16,7	5,7	258,44				
	Orta-Lise Mez	244	17,8	4,9	281,61				
	Üniversite Mez	161	17,3	5,5	273,53				
	Master-Doktora	5	20,6	4,0	377,20				

EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitimi Durumu	Mezun Değil	7	14,6	7,5	229,43	4	11,4	,022	-
	İlk Mezun	130	16,0	5,1	246,25				
	Orta-Lise Mez	244	17,0	5,1	277,50				
	Üniversite Mez	161	17,1	5,7	287,93				
	Master-Doktora	5	22,0	3,7	438,80				
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitimi Durumu	Mezun Değil	7	29,6	15,2	235,36	4	9,2	,057	-
	İlk Mezun	130	32,7	9,5	248,12				
	Orta-Lise Mez	244	34,7	9,1	278,94				
	Üniversite Mez	161	34,4	10,4	284,54				
	Master-Doktora	5	42,6	7,5	420,60				
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Mezun Değil	7	59,9	31,9	259,57	4	16,8	,002	2-4
	İlk Mezun	130	63,0	17,0	252,45				
	Orta-Lise Mez	244	68,0	16,5	279,46				
	Üniversite Mez	161	69,0	18,1	295,21				
	Master-Doktora	5	83,4	11,8	425,10				

(1=Mezun Değil, 2=İlkokul Mezun, 3=Ortaokul-Lise Mezun, 4=Üniversite Mezun, 5=Master-Doktora Mezun)

Babalarının eğitim durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutlarındaki farklılıklar hakkında bilgi veren "Tablo 43" ayrıntılı olarak incelendiğinde;

• Çalışma oryantasyonu puanlarına bakıldığında, anne eğitim durumundan farklı olarak, babalarının eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarında düzenli bir artış olduğu görülmektedir. En yüksek puanı (83,4) babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler alırken, en düşük puanı (59,9) babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler almışlardır. Tinkler (2003) araştırmasının bulguları da araştırmamızı destekler niteliktedir. Babalarının eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin başarı durumunun da daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Başarı durumu yüksek olan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarının da buna paralel olarak yükseldiği araştırmamızın bulguları arasındadır. Çalışma oryantasyonu puanları açısından bakıldığında, babaları ilkököl mezunu olan

öğrenciler ile babaları üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$\chi^2_{(4)}=16,8; p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde, babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile babaları ilkökul mezunu olan öğrenciler aynı puanları aldıkları, eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarının da yükseldiği görülmektedir. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, gecikmeleri önlemede ve çalışma yöntemlerinde, çalışma alışkanlıkları ile aynı dağılım söz konusudur. Tüm eğitim durumlarında öğrencilerin çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu dikkati çekerken, babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin bu alt boyutlardaki puanları hemen hemen aynıdır. Çalışma alışkanlıkları puanlarında, babaları ilkökul mezunu olan öğrenciler ile babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2_{(4)}=20,7; p<0,05$].

- Çalışma tutumları açısından bakıldığında, babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler en yüksek puanı alırken (42,6), en düşük puanı (29,6) babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler almışlardır. Babaların eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin puanlarındaki artış çalışma tutumlarının alt boyutlarında da kendini göstermektedir. Çalışma tutumları ve alt boyutlarında babaları eğitim durumu ile öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$\chi^2_{(4)}=9,2; p<0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları puanları karşılaştırıldığında, babaların tüm eğitim durumlarında öğrencilerin puanları arasında çok belirgin farklılıklar olmadığı göze çarpmaktadır.

Straman (1979) araştırmasında babaların eğitim durumunun düşük oluşunun okula karşı tutumunu da düşürdüğünü ve bundan da erkek çocuklarının olumsuz etkilendiğini belirtmektedir. Babanın öğrenim düzeyinin öğrenci başarısını etkilediği Ergüncü (1988) tarafından da ifade edilmiştir.

14. Cinsiyet ve Baba Eğitim Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ve cinsiyet farklılıklarına yönelik tablolar iki kısım halinde verilmiştir. Bunlardan ilki babaları bir eğitim kurumundan mezun olmayan ve master-doktora mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki farklılık olup olmadığına değinmektedir.

Tablo 44
Babaları Bir Eğitim Kurumundan Mezun Olmayan ve Master-Doktora Mezunu Olan Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GEÇİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Baba Mezun Değil	Kız	2	13,5	3,2	4,00	8,00	3,0	1,000
	Erkek	5	13,2	9,3	4,00	20,00		
Baba Master-Doktora Mez	Kız	3	20,7	3,3	3,33	10,00	2,0	,564
	Erkek	2	19,0	1,4	2,50	5,00		
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Baba Mezun Değil	Kız	2	18,3	11,3	4,75	9,50	3,5	,589
	Erkek	5	14,5	9,9	3,70	18,50		
Baba Master-Doktora Mez	Kız	3	22,7	4,1	3,67	11,00	1,0	,249
	Erkek	2	18,0	1,4	2,00	4,30		
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Baba Mezun Değil	Kız	2	31,5	20,5	4,50	9,00	4,0	,690
	Erkek	5	29,8	19,0	3,80	19,00		
Baba Master-Doktora Mez	Kız	3	43,3	5,9	4,00	12,00	,0	,076
	Erkek	2	37,0	0,0	1,50	3,00		
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Baba Mezun Değil	Kız	2	16,5	10,6	4,50	9,00	4,0	,690
	Erkek	5	14,0	8,2	3,80	19,00		
Baba Master-Doktora Mez	Kız	3	22,3	2,1	3,67	11,00	1,0	,249
	Erkek	2	18,0	5,7	2,00	4,00		
EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Baba Mezun Değil	Kız	2	15,0	4,2	3,50	7,00	4,0	,693
	Erkek	5	14,4	9,0	4,20	21,00		
Baba Master-Doktora Mez	Kız	3	24,0	2,0	3,83	11,50	,5	,139
	Erkek	2	19,0	4,2	1,75	3,50		

ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Haba Mezun Değil	Kız	2	31,5	14,8	4,25	8,50	4,5	,845
	Erkek	5	28,8	17,0	3,50	19,50		
Haba Master-Doktora Mez	Kız	3	46,5	3,2	3,83	11,50	,5	,139
	Erkek	2	37,0	9,9	1,75	3,50		
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Haba Mezun Değil	Kız	2	63,0	15,4	4,00	8,00	3,0	1,000
	Erkek	5	58,6	14,7	4,10	20,00		
Haba Master-Doktora Mez	Kız	3	90,0	9,0	4,00	12,00	,0	,085
	Erkek	2	74,0	9,9	1,50	3,00		

İkinci kısmı oluşturan "Tablo 45" bahaları ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasında farklılıklar olup olmadığı konusunda bilgi vermektedir.

Tablo 45
Babaların Eğitim Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GEÇİMLERİ ÖLÇME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkökul Mezunu	Kız	52	15,3	5,4	128	1,139	,257
	Erkek	78	14,2	5,6			
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,0	5,2	242	3,027	,003
	Erkek	120	15,0	5,5			
Üniversite Mezunu	Kız	75	18,1	5,2	159	1,424	,001
	Erkek	86	15,3	5,2			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
İlkökul Mezunu	Kız	52	16,3	5,2	128	1,056	,275
	Erkek	78	15,3	5,2			
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,7	4,8	242	1,333	,184
	Erkek	120	16,9	4,7			
Üniversite Mezunu	Kız	75	18,5	5,0	159	1,807	,073
	Erkek	86	17,4	4,6			

ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P																																																																																																																																																																																																				
İlkokul Mezunu	Kız	52	31,6	9,2	128	1,258	,311																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	78	29,3	9,6				Orta-Lise Mezunu	Kız	124	34,7	9,0	242	2,494	,013	Erkek	120	31,8	9,0	Üniversite Mezunu	Kız	75	36,9	9,5	159	2,938	,004	Erkek	86	32,7	8,7	ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	17,1	5,8	128	,653	,515	Erkek	78	15,4	5,6	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	18,1	4,9	242	1,849	,066	Erkek	120	17,2	4,9	Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036	Erkek	86	16,5	5,7	EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	34,7	9,0	242	2,494	,013																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	120	31,8	9,0				Üniversite Mezunu	Kız	75	36,9	9,5	159	2,938	,004	Erkek	86	32,7	8,7	ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	17,1	5,8	128	,653	,515	Erkek	78	15,4	5,6	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	18,1	4,9	242	1,849	,066	Erkek	120	17,2	4,9	Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036	Erkek	86	16,5	5,7	EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0								
Üniversite Mezunu	Kız	75	36,9	9,5	159	2,938	,004																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	86	32,7	8,7				ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	17,1	5,8	128	,653	,515	Erkek	78	15,4	5,6	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	18,1	4,9	242	1,849	,066	Erkek	120	17,2	4,9	Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036	Erkek	86	16,5	5,7	EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																				
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P																																																																																																																																																																																																				
İlkokul Mezunu	Kız	52	17,1	5,8	128	,653	,515																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	78	15,4	5,6				Orta-Lise Mezunu	Kız	124	18,1	4,9	242	1,849	,066	Erkek	120	17,2	4,9	Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036	Erkek	86	16,5	5,7	EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																								
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	18,1	4,9	242	1,849	,066																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	120	17,2	4,9				Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036	Erkek	86	16,5	5,7	EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																				
Üniversite Mezunu	Kız	75	18,3	5,0	159	2,112	,036																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	86	16,5	5,7				EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558	Erkek	78	15,8	5,0	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																
EĞİTİMİ KADULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P																																																																																																																																																																																																				
İlkokul Mezunu	Kız	52	16,3	5,1	128	,541	,558																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	78	15,8	5,0				Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004	Erkek	120	16,0	5,3	Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																				
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	17,9	4,7	242	2,913	,004																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	120	16,0	5,3				Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000	Erkek	86	15,3	5,9	ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																
Üniversite Mezunu	Kız	75	19,1	5,7	159	4,435	,000																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	86	15,3	5,9				ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497	Erkek	78	32,2	9,5	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																												
ÇALIŞMA TİTİMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P																																																																																																																																																																																																				
İlkokul Mezunu	Kız	52	33,4	9,5	128	,681	,497																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	78	32,2	9,5				Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009	Erkek	120	33,2	9,4	Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	36,2	8,5	242	2,645	,009																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	120	33,2	9,4				Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001	Erkek	86	31,8	10,9	ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																												
Üniversite Mezunu	Kız	75	37,3	8,9	159	3,511	,001																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	86	31,8	10,9				ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P	İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281	Erkek	78	61,7	16,8	Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																																								
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P																																																																																																																																																																																																				
İlkokul Mezunu	Kız	52	63,0	17,3	128	1,082	,281																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	78	61,7	16,8				Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005	Erkek	120	65,0	16,6	Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																																																												
Orta-Lise Mezunu	Kız	124	71,0	16,0	242	2,834	,005																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	120	65,0	16,6				Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																																																																								
Üniversite Mezunu	Kız	75	74,2	17,0	159	3,514	,001																																																																																																																																																																																																				
	Erkek	86	64,5	18,0																																																																																																																																																																																																							

Öğrencilerin cinsiyetleri ile babalarının eğitim durumu, yapılan istatistiksel işlemler doğrultusunda ayrıntılı olarak incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmaktadır:

- Çalışma oryantasyonlarına bakıldığında, babaların eğitim durumlarında, kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, eğitim durumu yükseldikçe kız öğrencilerin puanlarının da düzenli arttığı, babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin puanlarının hemen hemen aynı olması dışında, aynı artışın bu erkek öğrenciler için de geçerli olduğu görülmektedir. Çalışma oryantasyonu puanlarına bakıldığında, babaları ortaokul-lise [$t_{(242)}=2,83$; $p<0,05$] ve üniversite mezunu olan [$t_{(159)}=3,51$; $p<0,05$] kız ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

- Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelendiğinde, babaların tüm eğitim durumlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puanlarının daha yüksek olduğu, babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan, babaları ilköğretim mezunu olan kız ve babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan, ilköğretim mezunu olan erkek öğrencilerin hemen hemen aynı puanları aldıkları görülmektedir. Babaların eğitim durumu arttıkça kız ve erkek öğrencilerinde puanları yükselmektedir. Çalışma alışkanlıklarında da, babaları ortaokul-lise [$t_{(242)}=2,49$; $p<0,05$] ve üniversite mezunu olan [$t_{(159)}=2,91$; $p<0,05$] kız ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan ve babaları ilköğretim mezunu olan erkek öğrenciler haricinde, tüm eğitim durumlarında her iki cinsiyetinde çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Babaları master-doktora mezunu olan kız öğrenciler, en yüksek gecikmeleri önleme puanını almışlardır. Kız öğrencilerde en düşük puanı babaları hiçbir okuldaki mezun olmayan öğrenciler alırken (13,5), erkek öğrencilerde en düşük puanı (14,2) babaları ilköğretim mezunu olan öğrenciler almışlardır. Çalışma yöntemleri puanları açısından değerlendirildiğinde, en yüksek puanı (22,7) babaları master-doktora mezunu olan kız öğrencilerin aldığı, erkek öğrencilerde en yüksek puanı alan babaları master-

doktora mezunu olan öğrencilerle, babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan kız öğrencilerin puanlarının aynı olduğu (18,0) görülmektedir. Gecikmeleri ösleme alt boyutunda babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunurken, çalışma yöntemlerinde böyle bir farklılığın mevcut olmadığı görülmektedir.

- Babaların eğitim durumunu göre incelenen çalışma tutumları boyutunda da kız öğrencilerin lehine olan durum devam etmektedir. En yüksek çalışma tutumları puanını (46,3) babaları master-doktora mezunu olan kız öğrenciler alırken, en düşük puanı (28,8) babaları hiçbir okuldan mezun olmayan erkek öğrenciler almışlardır. Çalışma tutumlarında da kız ve erkek öğrencilerin puanları, babalarının eğitim durumu ile paralel yükselmektedir. Çalışma tutumları puanlarına göre babaları ortaokul-lise [$t_{242}=-2,65$] ve üniversite mezunu olan [$t_{1,597}=3,51$] kız ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

- Çalışma tutumlarının alt boyutlarına bakıldığında babalarının öğrenim durumu üniversite mezunu ve üstü olan kız öğrenciler dışında, tüm kız öğrencilerin öğretmeni onaylama puanları eğitimi kabullenmeden daha yüksektir. Erkek öğrencilerden ise sadece babaları master-doktora mezunu olanların eğitimi kabullenme puanı öğretmeni onaylama puanından daha yüksektir. Eğitimi kabullenme alt boyutunda babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunurken, öğretmeni onaylamada sadece babaları üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık çıkmıştır.

- Çalışma alışkanlıkları çalışma tutumları puanları ile karşılaştırıldığında, babaları ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarının çalışma tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrenciler açısından değerlendirildiğinde, babaları hiçbir okuldan mezun olmayanlar dışında, tüm öğrencilerin çalışma tutumları puanı çalışma alışkanlıkları puanından yüksektir. Erkek öğrencilerin ise sadece babaları hiçbir okuldan mezun olmayanlar ve babaları üniversite mezunu olanlar çalışma alışkanlıklarından daha

yüksek puan almıştır, babaları master-doktora mezunu olan erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları eşit çıkmıştır.

• Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre aldıkları puanlar ayrıntılı incelendiğinde, babaları hiçbir okuldan mezun olmayan kız öğrencilerin en yüksek puanını (18,0) çalışma yöntemleri alt boyutunda alırken, en düşük puanını (13,5) gecikmeleri önleme alt boyutunda aldığı, erkek öğrencilerin en yüksek puanını (15,2) gecikmeleri önleme, en düşük puanını ise (14,4) çalışma tutumlarını alt boyutlarından aldıkları görülmektedir. Babaları ilkokul mezunu olan kız öğrenciler en yüksek puanını (17,1) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (15,3) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrenciler aynı şekilde en yüksek puanını (16,4) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (14,2) gecikmeleri önleme alt boyutlarından almışlardır. Babaları ortaokul-lise mezunu olan kız öğrenciler en yüksek puanını (18,3) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (17,0) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrencilerde en yüksek puanını (17,2) öğretmeni onaylama, en düşük puanını (15,0) gecikmeleri önleme alt boyutlarından almışlardır. Babaları üniversite mezunu olan öğrencilere bakıldığında kız öğrencilerin en yüksek puanını (19,1) eğitimi kabullenme, en düşük puanını (18,1) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrencilerin ise en yüksek puanını (17,4) çalışma yöntemleri, en düşük puanını (15,3) gecikmeleri önleme alt boyutlarından aldıkları görülmektedir. Son olarak babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin puanlarına bakıldığında, kız öğrencilerin en yüksek puanını (24,0) eğitimi kabullenme, en düşük puanını (20,7) gecikmeleri önleme alt boyutlarından, erkek öğrencilerin ise en yüksek puanını (19,0) gecikmeleri önleme ve eğitimi kabullenme, en düşük puanını (18,0) ise çalışma yöntemleri ve öğretmeni onaylama alt boyutlarından aldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim durumuna göre aldıkları en yüksek ve en düşük puanlar daha net görülebilmesi açısından tablolastırılmıştır.

Tablo 46
Anne ve Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Aldıkları Puanlar

		Mezun Değil		İlkokul Mez		Orta-Lise mez		Üniversite Mez		Master-Doktora Mez	
		Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba
En Yüksek Puan	Kız	EK	ÇY	ÖÖ	ÖÖ	ÖÖ	ÖÖ	ÇY	EK	-	EK
	Erkek	ÇY	GÖ	ÖÖ	ÖÖ	ÇY	ÖÖ	ÇY	ÇY	-	GÖ,EK
En Düşük Puan	Kız	GÖ	GÖ	GÖ	GÖ	GÖ	GÖ	GÖ	GÖ	-	GÖ
	Erkek	EK	ÖÖ,EK	GÖ	GÖ	EK	GÖ	EK	GÖ	-	ÇY,ÖÖ

Anne ve babaları ilkökul, orta ve lise mezunu olan kız öğrencilerin aldıkları en yüksek puanlar çalışma tutumlarının öğretmen onaylama alt boyutunda iken, erkek öğrencilerde daha dağınık bir dağılım göze çarpmaktadır. Kız öğrenciler anne ve babalarının her eğitim basamağında en düşük puanlarını çalışma alışkanlıklarının gecikmeleri önleme alt boyutunda almışlardır, erkek öğrencilerin de çoğunlukla gecikmeleri önleme ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında en düşük puanı aldıkları göze çarpmaktadır.

15. Anne Eğitim Durumu ve Başarı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin annelelerinin eğitim durumuna göre başarı ve çalışma oryantasyonunun alt boyutlarındaki puanlarında farklılaşma olup olmadığı araştırmada önemli görülmüştür.

a) Gecikmeleri Ölleme

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumlarına ve gecikmeleri ölleme puanlarına yönelik bulgular "Tablo 47" de yer almaktadır.

Tablo 47
Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Gecikmeleri Ölleme Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	2	9,8	4,9	6,75	4	7,656	,108	
	Geçer	5	11,4	6,6	8,80				
	Orta	6	15,8	4,4	14,17				
	Başarılı	6	17,3	5,5	16,17				
	Çok Başarılı	4	18,8	4,6	18,00				
Anne İlkokul Mezun	Başarısız	22	9,5	4,5	52,50	4	56,841	,000	1-3,1-4,1-5, 2-4,2-5,3-5
	Geçer	45	12,6	4,8	84,00				
	Orta	64	15,3	5,8	116,68				
	Başarılı	68	16,5	4,6	131,52				
	Çok Başarılı	33	19,7	4,5	172,18				
Anne Orta-Lise Mezun	Başarısız	5	10,6	5,5	38,40	4	34,570	,000	1-5,2-5,3-5,4-5
	Geçer	14	14,8	4,2	71,00				
	Orta	43	14,5	5,2	72,64				
	Başarılı	76	17,0	5,4	101,64				
	Çok Başarılı	61	19,7	3,8	128,95				
Anne Üniversite Mezun	Başarısız	-	-	-	-	3	14,458	,002	2-4,2-5
	Geçer	4	6,8	2,2	6,38				
	Orta	8	13,9	5,4	32,88				
	Başarılı	25	15,4	4,9	39,12				
	Çok Başarılı	48	17,6	4,5	49,76				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

"Tablo 47" de görüldüğü gibi en yüksek gecikmeleri ölleme puanını (19,7) alan anneleri ilkökul ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler olmuştur. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler onları takip etmiş, anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler tüm başarı durumlarında diğer öğrencilerden düşük puanlar almışlardır. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler dışında tüm eğitim durumlarında öğrencilerin başarı durumları ile gecikmeleri ölleme puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$).

Anneleri ilkököl mezunu olan başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrencilerle başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır [$\chi^2_{(4)}=56,84$]. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan başarısız, geçer, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında [$\chi^2_{(4)}=34,57$], anneleri üniversite mezunu olan geçer durumundaki öğrencilerle başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur [$\chi^2_{(3)}=14,46$].

b) Çalışma Yöntemleri

"Tablo 48" öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumlarına ve çalışma yöntemleri puanlarına yönelik bulgular hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 48
Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Yöntemleri Puanları

		N	X	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	8,5	5,8	3,75	4	11,549	,021	1-4,1-5
	Geçer	5	14,4	4,3	9,80				
	Orta	6	17,7	4,5	14,42				
	Başarılı	6	18,8	3,7	16,33				
	Çok Başarılı	4	20,5	3,3	19,13				
Anne İlköğül Mezun	Başarısız	22	12,5	5,1	23,86	4	35,657	,000	1-4,1-5, 2-4,2-5 3-5
	Geçer	45	13,9	4,5	87,04				
	Orta	64	15,8	5,0	111,48				
	Başarılı	68	17,4	4,6	114,12				
	Çok Başarılı	33	19,1	5,2	138,53				
Anne Orta-Lise Mezun	Başarısız	5	10,8	2,3	15,70	4	30,775	,000	1-3,1-4 1-5,3-5, 4-5
	Geçer	14	16,8	5,6	89,07				
	Orta	41	17,1	3,5	82,50				
	Başarılı	76	17,6	4,7	94,70				
	Çok Başarılı	61	20,3	3,7	128,35				
Anne Üniversite Mezun	Başarısız	-	-	-	-	3	13,321	,004	4-5
	Geçer	4	12,8	5,1	20,80				
	Orta	8	16,3	5,9	34,94				
	Başarılı	25	16,0	5,5	33,56				
	Çok Başarılı	48	19,8	4,3	51,18				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

“Tablo 48” de görüldüğü gibi en yüksek çalışma yöntemleri puanlarını anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler almışlardır. En düşük çalışma yöntemleri puanını (8,5) ise anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan başarısız öğrenciler almışlardır. Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin puanlarının bu boyutta da diğer anne eğitim durumlarıyla karşılaştırılınca tüm başarı durumlarında daha düşük olduğu görülmektedir. Annelerin tüm eğitim durumlarında öğrencilerin başarı durumları ile çalışma yöntemleri puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$).

Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmamış başarısız öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ilkökul mezunu olan başarısız ve geçer durumunda öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri üniversite mezunu olan başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

c) Çalışma Alışkanlıkları

"Tablo 49" da öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumlarına, gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri puanlarının toplamından elde edilen çalışma alışkanlıkları puanlarına yönelik bulguları yer almaktadır.

Tablo 49
Annelerin Eğitimi Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Alışkanlıkları

		N	X̄	S	Sıra Ort.	Sd	Z ²	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	18,3	9,8	5,13	4	10,595	,032	1-5
	Geçer	5	25,8	10,3	8,80				
	Orta	6	33,5	7,7	14,00				
	Başarılı	6	36,2	8,5	16,67				
	Çok Başarılı	4	39,3	4,3	19,13				
Anne İlkokul Mezun	Başarısız	22	22,0	8,4	58,07	4	56,071	,000	1-3,1-4, 1-5,2-4, 2-5,3-5
	Geçer	45	26,4	7,8	82,12				
	Orta	64	31,1	9,6	114,63				
	Başarılı	68	33,9	7,9	134,04				
	Çok Başarılı	33	38,8	8,8	169,82				
Anne Orta Lise Mezun	Başarısız	5	21,4	7,3	19,90	4	40,912	,000	1-5,2-5, 3-5,4-5
	Geçer	14	31,5	8,7	75,07				
	Orta	43	31,5	7,1	73,91				
	Başarılı	75	36,7	8,9	98,38				
	Çok Başarılı	61	40,0	6,7	122,70				
Anne Üniversite Mezun	Başarısız	-	-	-	-	3	16,463	,001	2-5,4-5
	Geçer	4	19,5	6,9	9,25				
	Orta	8	30,1	10,3	33,11				
	Başarılı	25	31,3	9,3	35,62				
	Çok Başarılı	48	37,3	7,7	51,20				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarında, alt boyutlarında olduğu gibi, annelerin eğitim durumunun farklı etkilerinin olduğu görülmektedir. Annelerin eğitim durumlarına göre öğrencilerin başarı durumları ile çalışma alışkanlıkları

puanları arasında anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan tüm başarı durumlarındaki öğrenciler anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek puanlar almışlardır. Anneleri ilkökul ve ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin tüm başarı durumlarında benzer puanlar aldıkları görülmektedir. En yüksek çalışma alışkanlıkları puanını alan grup anneleri ortaokul-lise mezunu olan çok başarılı öğrenciler olmuştur.

Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmamış başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ilkökul mezunu olan başarısız öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrencilerle başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan başarısız, geçer, orta ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri üniversite mezunu olan geçer durumundaki ve başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

d) Öğretmeni Onaylama

"Tablo 50" öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumlarına ve öğretmeni onaylama puanlarına yönelik bulgular hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 50
Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Öğretmeni Onaylama Puanları

		N	X	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	9,5	6,9	4,38	4	7,512	,111	-
	Geçer	5	18,2	3,9	14,70				
	Orta	6	16,3	6,9	12,58				
	Başarılı	6	18,0	1,5	15,17				
	Çok Başarılı	4	18,8	1,9	16,88				
Anne İlkokul Mezunu	Başarısız	22	17,0	4,0	108,39	4	16,025	,003	2-5
	Geçer	45	14,8	5,6	86,61				
	Orta	64	17,7	5,1	123,05				
	Başarılı	68	17,5	4,8	118,84				
	Çok Başarılı	33	19,4	5,0	145,15				
Anne Orta-Lise Mezunu	Başarısız	5	10,8	5,5	31,00	4	15,537	,004	1-5
	Geçer	14	15,6	7,2	82,14				
	Orta	43	17,8	4,8	94,17				
	Başarılı	76	17,9	5,2	96,38				
	Çok Başarılı	61	19,9	2,9	118,37				
Anne Üniversite Mezunu	Başarısız	-	-	-	-	3	11,495	,009	4-5
	Geçer	4	11,8	6,3	24,00				
	Orta	8	15,3	3,9	32,19				
	Başarılı	25	14,0	6,8	34,32				
	Çok Başarılı	48	18,5	4,6	50,74				

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, başarı durumu ve öğretmeni onaylama puanları arasındaki farklılaşmalar incelendiğinde, anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler dışında annelerin tüm eğitim durumlarında öğrencilerin öğretmeni onaylama puanlarına başarı durumlarına göre anlamlı farklılaşmalar gösterdiği görülmektedir. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun

olmayan tüm başarı durumlarındaki öğrenciler, anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek öğretmen onaylama puanlarına sahiptir. En yüksek öğretmen onaylama puanını (19,9) alan grup anneleri ortaokul-lise mezunu olan çok başarılı öğrenciler olmuştur, sonraki en yüksek puan (19,4) ise anneleri ilkokul mezunu olan çok başarılı öğrenciler tarafından alınmıştır. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan düşük başarılı öğrencilerin aldıkları yüksek öğretmen onaylama puanları dikkat çekicidir.

Anneleri ilkokul mezunu olan geçer durumundaki öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri üniversite mezunu olan başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

e) Eğitimi Kabullenme

"Tablo 51" öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumu ve eğitimi kabullenme puanlarına yönelik bulgular hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 51
Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Eğitimi Kabulleme Puanları

	N	$\bar{X}$	S	Stn Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark	
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	9,3	6,8	6,25	4	4,156	,385	-
	Geçer	5	16,6	7,1	13,90				
	Orta	6	16,8	5,3	15,08				
	Başarılı	6	16,7	3,8	13,75				
	Çok Başarılı	4	17,5	4,1	14,38				
Anne İlkokul Mezunu	Başarısız	22	14,0	5,2	84,75	4	36,408	,000	1-5,2-4, 2-5,3-5
	Geçer	45	14,0	4,8	82,63				
	Orta	64	16,5	4,2	114,01				
	Başarılı	68	17,3	4,4	127,50				
	Çok Başarılı	33	20,0	4,4	166,02				
Anne Orta-Lise Mezunu	Başarısız	5	9,0	6,4	29,40	4	20,938	,000	3-5
	Geçer	14	16,2	6,9	91,79				
	Orta	43	15,7	5,5	81,69				
	Başarılı	76	17,5	5,0	99,10				
	Çok Başarılı	61	19,3	4,2	121,70				
Anne Üniversite Mezunu	Başarısız	-	-	-	-	3	7,240	,065	-
	Geçer	4	13,0	7,3	30,25				
	Orta	8	13,6	5,8	29,69				
	Başarılı	25	15,0	7,1	37,94				
	Çok Başarılı	48	18,2	5,1	48,92				

(1=Başarısız, 2=Geçer, 3=Orta, 4=Başarılı, 5=Çok Başarılı)

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumu ve eğitimi kabullenme puanları arasındaki farklılaşmalara bakıldığında, anneleri ilkökullü ve ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin öğretmeni onaylama puanlarının başarı durumlarına göre anlamlı farklılaşmalar gösterdiği görülmektedir. En yüksek eğitimi kabullenme puanını (20,0) alan grup anneleri ortaokul-lise mezunu olan çok başarılı

öğrenciler olmuştur, sonraki en yüksek puan (19,3) ise anneleri ilkököl mezunu olan çok başarılı öğrenciler tarafından alınmıştır.

Anneleri ilkököl mezunu olan başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrencilerle başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklıklar bulunmuştur.

5) Çalışma Tutumları

"Tablo 52" öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna göre başarı durumu ve öğretmeni onaylama ile eğitimi kabullenme puanlarının toplamından oluşan çalışma tutumları puanlarına yönelik bulgular hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 52
Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Tutumları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	18,8	12,9	2,88	4	7,477	,113	-
	Geçer	5	34,8	10,9	14,30				
	Orta	6	33,2	11,2	14,58				
	Başarılı	6	34,7	4,4	14,50				
	Çok Başarılı	4	36,3	5,7	15,88				
Anne İlköklü Mezun	Başarısız	22	31,0	7,8	90,66	4	30,392	,000	1-5,2-3, 2-4,2-5
	Geçer	45	28,7	9,6	81,27				
	Orta	64	34,2	8,2	119,09				
	Başarılı	68	34,8	8,2	124,16				
	Çok Başarılı	33	39,4	8,8	160,29				
Anne Orta-Lise Mezun	Başarısız	5	19,8	11,1	23,40	4	22,169	,000	3-5
	Geçer	24	31,8	11,5	81,18				
	Orta	43	33,5	9,4	86,44				
	Başarılı	75	35,4	9,4	98,11				
	Çok Başarılı	61	39,2	6,9	122,52				
Anne Üniversite Mezun	Başarısız	-	-	-	-	3	10,112	,018	-
	Geçer	4	24,8	12,6	25,00				
	Orta	8	28,9	8,7	29,88				
	Başarılı	25	29,4	13,6	36,48				
	Çok Başarılı	48	36,6	8,9	50,08				

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

"Tablo 52" incelendiğinde, anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrencilerin yüksek tutum puanları dikkati çekmektedir. En yüksek çalışma tutumları puanına sahip olanlar anneleri ilkökul ve ortaokul-lise mezunu olan çok başarılı öğrenciler olmuştur. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmamış öğrenciler dışında annelerin tüm eğitim durumlarında öğrencilerin çalışma tutumları puanlarının başarı durumlarına göre anlamlı farklılaşmalar gösterdiği görülmektedir.

Anneleri ilkökul mezunu olan başarısız öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında, geçer durumundaki öğrencilerle orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan orta başarılı öğrenciler ile çok başarılı öğrenciler arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

g) Çalışma Oryantasyonu

"Tablo 53" öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre başarı durumu ve tüm alt boyutların toplamından oluşan çalışma oryantasyonları hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 53
Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Oryantasyonları

		N	X	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Anne Mezun Değil	Başarısız	4	37,0	22,4	4,50	4	8,466	,076	-
	Geçer	5	60,6	19,8	11,20				
	Orta	6	66,7	15,5	13,92				
	Başarılı	6	70,8	11,8	16,08				
	Çok Başarılı	4	75,5	9,7	17,75				
Anne ilkökul Mezunu	Başarısız	22	53,0	14,9	70,91	4	47,953	,000	3-3,1-4,1-5 2-3,2-4,2-5 3-5
	Geçer	45	55,2	14,7	78,17				
	Orta	64	65,3	16,1	116,60				
	Başarılı	68	68,8	14,5	131,29				
	Çok Başarılı	33	78,1	16,6	168,48				
Anne Orta-Lise Mezunu	Başarısız	5	43,2	12,9	17,10	4	35,560	,000	1-4,1-5, 3-5,4-5
	Geçer	14	63,4	18,6	77,32				
	Orta	43	65,0	15,0	78,58				
	Başarılı	76	70,0	16,3	97,41				
	Çok Başarılı	61	79,3	12,5	130,32				

Anne Üniversite Mezunu	Başarısız	.	.	.	.	3	15,313	,002	4-5
	Geçer	4	44,3	15,8	15,00				
Orta	8	59,0	18,3	30,81					
Başarılı	25	60,4	21,1	35,12					
Çok Başarılı	48	74,0	15,5	51,47					

(1-Başarısız, 2-Geçer, 3-Orta, 4-Başarılı, 5-Çok Başarılı)

Tablodan da görüldüğü gibi çok başarılı öğrenciler içerisinde, en yüksek çalışma oryantasyonuna sahip olanlar (79,3) anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerken, en düşük puanı alanlar (74,0) anneleri üniversite mezunu olanlar olmuştur. Tüm başarı durumları içerisinde en düşük çalışma oryantasyonu puanını (27,0) anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan başarısız öğrenciler almışlardır. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmamış öğrenciler dışında annelerin tüm eğitim durumlarında öğrencilerin oryantasyonu puanlarının başarı durumlarına göre anlamlı farklılaşmalar gösterdiği görülmektedir.

Farkların kaynağı incelendiğinde, anneleri ilkökul mezunu olan başarısız ve geçer durumundaki öğrenciler ile orta, başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan başarısız, öğrenciler ile başarılı ve çok başarılı öğrenciler arasında, orta ve başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında, anneleri üniversite mezunu olan başarılı öğrencilerle çok başarılı öğrenciler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklıklar bulunmuştur.

16. Baba Eğitim Durumu ve Başarı Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumlarında ve çalışma oryantasyonunun alt boyutlarındaki puanlarında farklılaşma olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Tablolarda görüldüğü gibi beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısı toplam gözenek sayısının % 20'sini aştığı görüldüğünden anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir. Farkın anlamlılığı konusunda bilgi verilmeyecek yalnızca öğrencilerin

aldıkları puanlar değerlendirilecektir. Değerlendirmeler sırasında babaların hiçbir okuldan mezun olmayan öğrencilerin puanları yorumlanmayacaktır.

a) Gecikmeleri Öleme

"Tablo 54" de öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve gecikmeleri öleme puanlarına değinilmektedir.

Tablo 54
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Gecikmeleri Öleme Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	6,0	1,4	2,25	4	5,318	,256
	Geçer	1	5,0	-	1,50			
	Orta	1	20,0	-	5,00			
	Başarılı	2	21,0	2,8	5,00			
	Çok Başarılı	1	24,0	-	7,00			
Baba İlkokul Mezunlu	Başarısız	11	8,4	4,7	26,19	4	29,839	,000
	Geçer	33	13,6	5,0	57,03			
	Orta	41	15,0	5,3	67,44			
	Başarılı	32	15,8	4,3	74,13			
	Çok Başarılı	11	20,5	3,8	109,05			
Baba Orta-Lise Mezunlu	Başarısız	15	11,1	4,0	56,33	4	55,199	,000
	Geçer	27	12,1	4,6	71,07			
	Orta	57	14,6	5,7	104,28			
	Başarılı	86	16,8	5,1	132,78			
	Çok Başarılı	59	19,3	3,7	165,47			
Baba Üniversite Mezunlu	Başarısız	2	8,5	3,5	16,25	4	20,952	,000
	Geçer	11	11,3	4,9	36,95			
	Orta	19	13,1	5,6	66,74			
	Başarılı	55	16,4	5,1	80,13			
Baba Master-Doktora Mezunlu	Çok Başarılı	14	18,1	4,9	92,61			
Baba Master-Doktora Mezunlu	Çok Başarılı	5	20,0	2,7	-	-	-	-

En düşük gecikmeleri öleme puanını babaları ilkokul mezunu olan başarısız öğrenciler almışlardır (8,4) bununla birlikte en yüksek puanı alan ise babaları ilkokul

mezunu olan çok başarılı öğrencilerdir (20,5). Babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin notlarının yüksek olduğu ve gecikmeleri önleme puanları açısından ikinci sırada yer aldıkları görülmektedir.

b) Çalışma Yöntemleri

“Tablo 55” de öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve çalışma yöntemlerine ilişkin bulgulara değinilmektedir.

Tablo 55
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Yöntemleri Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	5,0	7,1	1,75	4	5,318	,256
	Geçer	1	10,0	-	2,50			
	Orta	1	26,0	-	7,00			
	Başarılı	2	21,0	5,6	5,00			
	Çok Başarılı	1	21,0	-	5,00			
Baba İlkokul Mezunlu	Başarısız	13	11,4	5,1	37,38	4	21,490	,000
	Geçer	13	14,1	5,4	54,26			
	Orta	41	15,9	4,5	65,07			
	Başarılı	32	17,3	3,6	78,39			
	Çok Başarılı	11	20,0	5,7	96,55			
Baba Orta-Lise Mezunlu	Başarısız	15	13,8	4,3	71,13	4	45,168	,000
	Geçer	27	14,8	4,0	82,63			
	Orta	57	16,1	4,5	103,22			
	Başarılı	86	17,5	4,8	125,90			
	Çok Başarılı	59	20,1	3,8	167,47			
Baba Üniversite Mezunlu	Başarısız	2	9,5	4,9	13,75	4	14,504	,006
	Geçer	11	15,5	4,8	58,09			
	Orta	19	17,8	4,0	73,82			
	Başarılı	55	17,2	5,2	73,22			
	Çok Başarılı	74	19,1	4,2	93,85			
Baba Master-Doktora Mezunlu	Çok Başarılı	5	20,8	3,9	-	-	-	-

"Tablo 55"de öğrencilerin çalışma yöntemleri puanlarının biraz daha yüksek olmasıyla birlikte, gecikmeleri öteleme puanlarıyla benzerlik gösterdikleri görülmektedir.

c) Çalışma Alışkanlıkları

"Tablo 56"da öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve çalışma alışkanlıkları puanları arasında farklılık olup olmadığına değinilmektedir.

Tablo 56
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Alışkanlıkları

		N	$\bar{x}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	11,0	8,4	2,00	4	4,607	,330
	Geçer	1	15,0	.	2,00			
	Orta	1	46,0	.	6,00			
	Başarılı	2	42,0	8,4	5,50			
	Çok Başarılı	1	45,0	.	5,00			
Baba İlkokul Mezun	Başarısız	13	19,8	7,8	25,96	4	31,849	,000
	Geçer	33	27,7	8,9	54,41			
	Orta	41	30,9	8,7	67,32			
	Başarılı	32	33,1	6,9	77,59			
	Çok Başarılı	11	40,5	7,9	103,55			
Baba Orta-Lise Mezun	Başarısız	15	24,9	7,2	58,40	4	61,805	,000
	Geçer	27	26,9	7,0	71,28			
	Orta	57	30,6	8,7	101,46			
	Başarılı	86	34,3	8,67	129,65			
	Çok Başarılı	59	39,4	6,77	172,14			
Baba Üniversite Mezun	Başarısız	2	18,0	8,4	11,25	4	20,905	,000
	Geçer	11	26,7	8,6	42,36			
	Orta	19	32,8	8,7	69,39			
	Başarılı	55	33,6	9,4	75,95			
	Çok Başarılı	74	37,5	8,1	95,36			
Baba Master-Doktora Mezun	Çok Başarılı	5	40,8	5,4				

Babaların tüm öğrenim durumlarında başarıyla birlikte öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarının da arttığı görülmektedir. Orta, başarılı ve çok başarılı öğrencilerin puanları babalarının öğrenim durumundan bağımsız ve birbirine çok yakındır. Başarısız öğrencilerde ise en yüksek puanı alan grubun babaları ortaokul-lise mezunu olan çocukların olduğu görülmektedir.

d) Öğretmeni Onaylama

"Tablo 57"de öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve öğretmeni onaylama puanları arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bulgulara değinilmektedir.

Tablo 57
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Öğretmeni Onaylama Puanları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	4,5	6,4	1,50	4	5,464	,243
	Geçer	1	17,0	.	4,00			
	Orta	1	24,0	.	7,00			
	Başarılı	2	17,5	2,1	4,00			
	Çok Başarılı	1	20,0	.	6,00			
Baba İlkokul Mezun	Başarısız	13	16,2	4,8	59,39	4	11,953	,018
	Geçer	33	14,5	6,3	51,98			
	Orta	41	16,4	6,1	64,21			
	Başarılı	32	18,3	4,1	74,61			
	Çok Başarılı	11	20,3	5,1	91,82			
Baba Orta-Lise Mezun	Başarısız	15	15,9	4,3	93,13	4	13,330	,010
	Geçer	27	15,3	5,8	95,89			
	Orta	57	17,9	3,9	119,68			
	Başarılı	86	17,7	5,1	121,49			
	Çok Başarılı	59	19,3	4,7	146,34			
Baba Üniversite Mezun	Başarısız	2	8,0	1,4	12,75	4	12,847	,012
	Geçer	11	15,5	6,1	67,50			
	Orta	19	18,2	4,3	86,61			
	Başarılı	55	15,6	6,2	69,61			
	Çok Başarılı	74	18,8	4,1	91,88			
Baba Master-Doktora Mezun	Çok Başarılı	5	20,6	3,9				

Tablonun ayrıntılarına bakıldığında en düşük öğretmeni onaylama puanına (8,0) sahip olan grubun babaları Üniversite mezunu olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Babaların eğitim durumu düştükçe başarısız öğrencilerin puanlarının artmaktadır. En yüksek öğretmeni onaylama puanını alan ise (20,6) babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler olmuş, onları babaları ilkökul mezunu olan çok başarılı öğrenciler izlemiştir (20,3).

e) Eğitimi Kabullenme

"Tablo 58"de öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve eğitimi kabullenme puanlarına değinilmektedir.

Tablo 58
Babalarına Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Eğitimi Kabullenme Puanları

		N	X	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	6,0	8,5	1,50	4	4,889	,299
	Geçer	1	14,0		3,50			
	Orta	1	18,0		5,00			
	Başarılı	2	18,0	5,6	5,00			
	Çok Başarılı	1	22,0		6,50			
Baba İlkokul Mezunlu	Başarısız	13	12,8	4,4	40,35	4	11,873	,018
	Geçer	33	15,2	5,9	60,27			
	Orta	41	16,0	4,8	65,63			
	Başarılı	32	17,1	3,9	73,02			
	Çok Başarılı	11	18,9	4,9	88,55			
Baba Orta-Lise Mezunlu	Başarısız	15	14,1	5,9	88,67	4	31,324	,000
	Geçer	27	13,7	5,2	78,76			
	Orta	57	16,1	4,5	107,59			
	Başarılı	86	17,5	4,8	128,20			
	Çok Başarılı	59	19,3	4,5	157,22			
Baba Üniversite Mezunlu	Başarısız	2	6,0	,0	10,50	4	10,228	,037
	Geçer	11	15,5	5,4	66,00			
	Orta	19	16,2	6,0	73,16			
	Başarılı	55	16,3	6,1	76,02			
	Çok Başarılı	74	18,4	4,7	90,85			
Baba Master-Doktora Mezunlu	Çok Başarılı	5	22,0	3,7				

Eğitimi kabullenme alt boyutunda alınan en düşük puan (6,0) babaları üniversite mezunu olan başarısız öğrencilere aittir. Tüm eğitim durumlarında başarı durumlarına göre birbirine yakın puanlar alındığı görülmektedir.

Ö Çalışma Tutumları

"Tablo 59"da öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve çalışma tutumları puanlarına değinilmektedir.

Tablo 59
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Tutumları

		N	X	S	Sıra Ort.	Sel	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	16,5	14,8	1,50	4	5,155	,244
	Geçer	1	31,0	.	4,00			
	Orta	1	42,0	.	6,50			
	Başarılı	2	55,5	7,8	4,00			
	Çok Başarılı	1	42,0	.	6,50			
Baba İlkokul Mezunlu	Başarısız	13	29,3	7,7	46,69	4	13,322	,010
	Geçer	33	29,7	10,9	55,64			
	Orta	41	32,4	9,3	64,87			
	Başarılı	32	55,3	6,4	74,64			
	Çok Başarılı	11	39,2	9,7	93,09			
Baba Orta-Lise Mezunlu	Başarısız	15	30,0	9,3	83,57	4	26,737	,000
	Geçer	27	29,0	10,2	84,50			
	Orta	57	34,0	7,5	112,78			
	Başarılı	86	52,2	8,9	124,85			
	Çok Başarılı	59	38,5	8,3	155,75			
Baba Üniversite Mezunlu	Başarısız	2	14,0	1,4	10,25	4	11,876	,018
	Geçer	11	31,1	10,4	61,50			
	Orta	19	34,4	9,7	79,45			
	Başarılı	55	32,3	11,9	73,51			
	Çok Başarılı	74	37,2	8,1	91,76			
Baba Master-Doktora Mezunlu	Çok Başarılı	5	42,6	7,4				

Çalışma tutumlarında en yüksek puan, babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler tarafından alınmıştır (42,6). Babaları ilkökul ve ortankul-lise mezunu olan

öğrencilerde başarısızdan çok başarılı öğrenciye doğru düzenli bir puan artışı olduğu görülmektedir. Babaları üniversite mezunu olan orta başarılı öğrencilerin puanları başarılı öğrencilerin tutum puanlarından daha yüksek çıkmıştır.

g) Çalışma Oryantasyonu

"Tablo 60'da öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre başarı durumu ve çalışma oryantasyonlarına değinilmektedir.

Tablo 60
Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Başarı Durumu ve Çalışma Oryantasyonları

		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P
Baba Mezun Değil	Başarısız	2	21,5	23,3	1,50	4	4,929	,295
	Geçer	1	46,0	.	3,00			
	Orta	1	88,0	.	6,00			
	Başarılı	2	77,5	16,2	5,50			
	Çok Başarılı	1	87,0	.	5,00			
Baba İlkokul Mezunu	Başarısız	13	48,8	12,9	34,35	4	24,970	,000
	Geçer	33	57,3	17,3	53,56			
	Orta	41	63,3	16,2	65,77			
	Başarılı	32	68,5	12,2	78,42			
	Çok Başarılı	11	79,7	16,5	99,55			
Baba Orta-Lise Mezunu	Başarısız	15	54,9	14,3	66,87	4	49,863	,000
	Geçer	27	56,3	15,7	73,44			
	Orta	57	64,6	14,5	106,09			
	Başarılı	86	69,5	15,5	127,64			
	Çok Başarılı	59	77,9	14,2	167,46			
Baba Üniversite Mezunu	Başarısız	2	32,0	7,1	8,50	4	18,650	,001
	Geçer	11	57,9	16,1	48,05			
	Orta	19	67,2	17,4	74,24			
	Başarılı	55	65,6	19,6	73,83			
	Çok Başarılı	74	74,7	15,0	94,93			
Baba Master-Doktora Mezunu	Çok Başarılı	5	83,4	11,7				

Öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları değerlendirildiğinde, en yüksek puanın (83,4) babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler tarafından alındığı,

çok başarılı öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile babalarının öğrenim durumları arasında ters bir ilişkinin olduğu göze çarpmaktadır. En düşük çalışma oryantasyonu puanını babaları üniversite mezunu olan başarısız öğrenciler almışlardır (32,0).

17. Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarına göre çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamalarına ilişkin bulgulara "Tablo 61" de yer verilmektedir.

Tablo 61
Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELEİ ÖNLEME	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	15,7	5,1	556	-390	,697
Anne Çalışmıyor	433	16,0	5,6			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	17,7	4,9	556	1,590	,112
Anne Çalışmıyor	433	16,9	5,1			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	33,5	8,9	556	,615	,539
Anne Çalışmıyor	433	32,9	9,7			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	16,9	5,4	556	-1,058	,291
Anne Çalışmıyor	433	17,5	5,3			
EĞİTİMİ KABULLENME	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	16,7	5,9	556	-280	,780
Anne Çalışmıyor	433	16,8	5,2			
ÇALIŞMA TUTUMLARI	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	33,6	10,0	556	-735	,463
Anne Çalışmıyor	433	34,3	9,5			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	125	67,1	17,6	556	-,073	,942
Anne Çalışmıyor	433	67,2	17,5			

Öğrencilerin annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre tüm alt boyutlardan aldıkları puanları incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları hemen hemen aynıdır ve aralarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$t_{(556)} = 0,07, p < 0,05$].

- Çalışma alışkanlıkları açısından anneleri çalışan öğrencilerin daha iyi puanla sahip olduğu, bununla birlikte aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$t_{(556)} = 0,62, p < 0,05$].

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, küçük bir farkla bile olsa anneleri çalışmayan öğrencilerin geçtikleri önlem puanlarının daha yüksek olduğu fakat aralarında anlamlı bir farklılık gözlenmediği görülmektedir [$t_{(556)} = 0,39, p < 0,05$]. Çalışma yöntemlerinde ise anneleri çalışan öğrencilerin puanları daha yüksek çıkmış fakat yine aralarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$t_{(556)} = 1,59, p < 0,05$].

- Anneleri çalışmayan öğrencilerin çalışma tutumlarının diğer öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir fakat bu farklılık istatistiki açıdan anlamlı değildir ($t_{(556)} = -0,74, p < 0,05$).

Anneleri çalışan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları hemen hemen aynı iken anneleri çalışmayan öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıklarından daha yüksek bulunmuştur.

- Çalışma tutumlarının alt boyutlarından biri olan öğretmeni onaylamada anneleri çalışmayan öğrencilerin puanları diğer öğrencilere oranla daha yüksek bulunmuş, eğitimi kabullenmede ise tüm öğrenciler hemen hemen aynı puanı almışlardır.

Anneleri çalışan öğrenciler tüm alt boyutlar içerisinde en yüksek puanlarını çalışma yöntemlerinden (17,7) alırken, anneleri çalışmayan öğrenciler öğretmeni onaylamada (17,7) almışlardır. Her iki grubunda en düşük puanlarını gecikmeleri önlemede aldıkları görülmektedir.

18. Cinsiyet ve Anne Çalışma Durumu Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Kız ve erkek öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre çalışma oryantasyonlarını alt boyutlarında farklılıklar olup olmadığı konusunda bulgulara "Tablo 62" de yer verilmektedir.

Tablo 62
Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

GECİKMELERİ ÖNLEME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	16,5	4,62	123	1,648	,102
	Erkek	65	15,0	5,5			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	17,2	5,5	431	4,745	,000
	Erkek	233	14,9	5,5			
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	18,1	5,1	123	,798	,426
	Erkek	65	17,4	4,7			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	17,7	5,1	431	2,802	,005
	Erkek	233	16,3	5,0			
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	34,6	8,7	123	1,388	,168
	Erkek	65	32,4	8,9			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	34,8	9,6	431	3,929	,000
	Erkek	233	31,2	9,4			
ÖĞRETMENİ ONAYLAMA		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	17,8	5,1	123	1,753	,082
	Erkek	65	16,2	5,6			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	18,3	5,2	431	2,673	,008
	Erkek	233	16,9	5,4			

EĞİTİMİ KABULLENME		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	18,4	4,9	123	3,301	,001
	Erkek	65	15,1	6,3			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	17,8	4,9	431	3,856	,000
	Erkek	233	15,9	5,2			
ÇALIŞMA TUTUMLARI		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	36,2	8,7	123	2,778	,006
	Erkek	65	31,2	11,2			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	35,1	9,1	431	3,590	,000
	Erkek	233	32,8	9,6			
ÇALIŞMA ORYANTASYONU		N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Anne Çalışıyor	Kız	60	70,8	16,1	123	2,328	,022
	Erkek	65	63,6	18,4			
Anne Çalışmıyor	Kız	200	70,9	17,2	431	4,146	,000
	Erkek	233	64,0	17,1			

"Tablo 62" annelerinin çalışma durumuna göre, kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonlarındaki farklılıkları konusundaki bulguları vermektedir.

- Çalışma oryantasyonu puanları açısından, anneleri çalışan kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık vardır [$t_{(123)}=2,33$, $p \leq 0,05$], anneleri çalışmayan öğrenciler açısından da aynı durumun söz konusu olduğu görülmektedir [$t_{(411)}=4,15$, $p \leq 0,05$]. Anneleri çalışan ve çalışmayan kız öğrencilerin hemen hemen aynı puanı aldıkları, erkek öğrencilerin de puanlarının yakın olmasıyla birlikte anneleri çalışmayan erkek öğrencilerin daha yüksek çalışma oryantasyonuna sahip oldukları görülmektedir.

- Anneleri çalışmayan kız ve erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur fakat kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilere nazaran daha yüksektir. Anneleri çalışmayan kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilerden yüksektir ve aralarında anlamlı bir farklılık vardır [$t_{(431)}=3,93$, $p \leq 0,05$]. En yüksek puanı (34,8) anneleri çalışmayan kız öğrenciler alırken anneleri çalışan

kız öğrencilerinde buna çok yakın bir puan aldıkları görülmektedir (34,6). En düşük çalışma alışkanlıkları puanını alan grup anneleri çalışmayan erkek öğrenciler olmuştur (31,2).

- Çalışma alışkanlıklarının gecikmeleri önleme alt boyutunda anneleri çalışan ve çalışmayan kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar anneleri çalışan öğrenciler için anlamlı değilken anneleri çalışmayan kız ve erkek öğrenciler açısından anlamlıdır [$t_{(41)}=-4,25$, $p<0,05$]. En yüksek gecikmeleri önleme puanını anneleri çalışmayan kız öğrenciler almış, anneleri çalışan ve çalışmayan erkek öğrencilerin hemen hemen aynı puan aldıkları görülmüştür. Tüm öğrenciler en düşük puanlarını bu boyuttan almışlardır.

- Çalışma alışkanlıklarının diğer alt boyutu olan çalışma yöntemlerinde anneleri çalışan kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmezken kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu, anneleri çalışmayan kız öğrencilerin puanlarının da erkek öğrencilerden yüksek olduğu fakat buradaki farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir [$t_{(41)}=2,80$, $p<0,05$]. En yüksek çalışma yöntemleri puanını (18,1) anneleri çalışan kız öğrenciler almış, ikinci sırada ise (17,7) anneleri çalışmayan kız öğrencilerin yer aldığı görülmüştür. Anneleri çalışmayan erkek öğrenciler en düşük çalışma yöntemleri puanını almışlardır (16,3).

- Çalışma tutumları açısından en yüksek puanın anneleri çalışan ve çalışmayan kız öğrenciler tarafından alındığı görülmektedir. Anneleri çalışmayan erkek öğrenciler dışında tüm öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Anneleri çalışmayan erkek öğrenciler bu boyutta en düşük puanı almışlardır. Kız ve erkek öğrencilerin farklılıklarına bakıldığında anneleri çalışan ve çalışmayan kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar olduğu gözle çarpmaktadır.

- Anneleri çalışmayan kız ve erkek öğrencilerin en yüksek puanlarını öğretmeni onaylama alt boyutundan aldıkları ve aralarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [$t_{(41)}=2,67$, $p<0,05$]. Anneleri çalışan kız ve erkek öğrenciler arasında

bu alt boyutta da anlamlı bir farklılık çıkmamış, kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha yüksek puan almışlardır.

• Eğitimi kabullenme alt boyutunda anneleri çalışan kız öğrenciler en yüksek puanlarını bu alt boyuttan (18,4) alırken erkek öğrencilerin puanlarının düşük olduğu (15,1) ve aralarındaki tek anlamlı farklılığın bu alt boyutta gerçekleştiği görülmektedir [$t_{(122)}=3,30$, $p \leq 0,05$]. Eğitimi kabullenme açısından ikinci en yüksek puanı (17,8) alan grup anneleri çalışmayan kız öğrenciler olmuştur, erkek öğrenciler ile aralarında $p \leq 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır [$t_{(421)}=3,86$]. Bu alt boyutun en düşük puanını alanlar anneleri çalışan erkek öğrenciler olmuştur.

C. ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ORYANTASYONLARININ ALT BOYUTLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Burada öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının, çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları ve bunların alt boyutları olan gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme puanları arasındaki ilişkiye bakılacaktır.

Tablo 63

Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonunun Alt Boyutları Arasındaki İlişki (Genel)

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.63	.41	.55	
ÇY		.58	.63	
ÖÖ			.66	
ÇA				.66

Korelasyon katsayıları % 99,9 oranında güvenilirdir.

Büyüközlük (2002;32) korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak 0.70-1.00 arasında olmasının, yüksek; 0.70-0.30 arasında olmasının, orta; 0.30-0.00 arasında olmasının, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlarken, Cohen (1988) 0.50-1.00 arasını yüksek, 0.30-0.49 arasını orta, 0.10-0.29 arasını ise düşük ilişki olarak tanımlamaktadır. Buna göre çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişkinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir (0.66). Bulgulardan hareketle olumlu tutuma sahip olduğunda çalışma alışkanlığının da iyi olacağı söylenebilir. Aynı yüksek ilişki çalışma tutumunun alt boyutları olan öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme arasında da görülmektedir (0.66). Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları

olan gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri arasındaki ilişki de yüksektir (0.63). Çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındaki ilişkinin yüksekliği de dikkat çekicidir (0.63).

1. Cinsiyete Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Cinsiyete göre çalışma oryantasyonunun alt boyutlarının ilişkileri arasında farklılık olup olmadığı incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

a) Kız Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular "Tablo 64" de verilmiştir.

Tablo 64
Kız Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
ÖÖ	.65	.47	.57	
ÇY		.58	.65	
ÖÖ			.61	
ÇA				.70

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Tabloda görüldüğü gibi çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasında oldukça yüksek bir ilişki bulunmuştur (0.70). Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasındaki ilişki 0.65, çalışma tutumlarının alt boyutları "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındaki ilişki 0.61 bulunmuştur. Kız öğrencilerde çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındaki ilişki de (0.65) yüksektir.

b) Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasında da oldukça yüksek bir ilişki (0.61) bulunmasıyla birlikte, bu oran kız öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır.

Tablo 65
Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.60	.33	.51	
ÇY		.57	.61	
ÖÖ			.69	
ÇA				.61

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Erkek öğrencilerde en yüksek ilişki çalışma tutumlarının alt boyutları olan “öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme” arasında çıkmış (0.69), gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama arasındaki ilişki (0.33) diğerlerine göre daha düşük çıkmıştır.

Cinsiyete göre çalışma oryantasyonlarının boyutları arasındaki ilişkilerde dikkati çeken bulgular şunlardır:

- Her iki cinsiyet içinde en düşük ilişki gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama arasında bulunmuştur. Gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama kız öğrencilerde en düşük ilişki ile dikkati çekerken, erkek öğrencilerde bu ilişkinin kız öğrencilere nazaran daha düşük olduğu görülmektedir. Küçükahmet (1987), öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını incelediği araştırmasında, öğretmen alanlarına göre üniversite öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarının boyutları arasındaki ilişkiye bakmış ve en düşük ilişkiyi yine bu alt boyutlar arasında bulmuştur. İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin de öğretmeni onaylama konusunda olumlu tutumlara sahipken, gecikmeleri önlemede yeterince olumlu alışkanlıklara sahip olmadığı görülmektedir.

- Kız öğrencilerde, tablonun tümü incelendiğinde, en yüksek ilişkinin (0.65) çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan “gecikmeleri önleme ve çalışma

yöntemleri” arasında olduğu görüldürken (0.65), erkek öğrencilerde en yüksek ilişki kız öğrencilerin aksine çalışma tutumunun alt boyutları olan “öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme” arasındadır (0.69). Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi çalışma alışkanlıklarına sahipken, erkek öğrenciler daha iyi çalışma tutumlarına sahiptir.

• Kız ve erkek öğrencilerin çalışma yöntemlerinin, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt boyutları arasındaki ilişkileri benzer ve yüksek bulunmuştur. Buna göre öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme konusunda olumlu tutumlara sahip olan öğrencilerin çalışma yöntemlerinde olumlu alışkanlıklara sahip oldukları söylenebilir.

2. Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarının ilişkileri arasında sosyo-ekonomik duruma göre farklılık olup olmadığı incelendiğinde ulaşılan bulgular aşağıda özetlenmiştir:

a) Alt Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasında da oldukça yüksek bir ilişki (0.61) bulunmasıyla birlikte, bu oran diğer sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilere göre daha düşüktür.

Tablo 66
Alt Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖO	EK	ÇT
GÖ	.59	.26	.49	
ÇY		.58	.64	
ÖO			.62	
ÇA				.61

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde en yüksek ilişki çalışma tutumlarının alt boyutu olan “eğitimi kabullenme” ve çalışma alışkanlıklarının alt

boyutu "çalışma yöntemleri" arasında çıkmış (0.64)'tır. Çalışma tutumlarının alt boyutları arasındaki ilişki (0.62), çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarındaki ilişkiden (0.59) daha yüksektir. En düşük ilişki ile gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama alt boyutları göze çarpmaktadır.

b) Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler

Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutlarına ilişkin bulgular "Tablo 67'de verilmiştir.

Tablo 67
Orta Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
ÖÖ	.64	.47	.60	---
ÇY		.61	.65	
ÖÖ			.66	
ÇA				.70

Korrelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Tabloda görüldüğü gibi orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasında oldukça yüksek bir ilişki bulunmuştur (0.70). Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasındaki ilişki 0.64, çalışma tutumlarının alt boyutları "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındaki 0.66 bulunmuştur. Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde, çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındaki ilişki de (0.65) yüksektir.

c) Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler

Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 68
Üst Sosyo-Ekonomik Durumdaki Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları
Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.61	.46	.57	
ÇY		.57	.60	
ÖÖ			.68	
ÇA				.65

Korelasyon katsayıları % 99,9 ortında güvenilirdir.

Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişkinin (0.65) oldukça yüksek olduğu görülmektedir. En yüksek ilişki çalışma tutumlarının alt boyutları olan "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındadır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasındaki ilişki (0.61) ile çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındaki ilişki (0.60) birbirine çok yakındır.

Sonuç olarak sosyo-ekonomik duruma göre çalışma oryantasyonlarının boyutları arasındaki ilişkilerde dikkati çeken bulgular şunlardır:

- Çalışma oryantasyonlarının alt boyutları olan çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde, en yüksek ilişkinin (0.70) orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde olduğu, üst (0.65) ve alt (0.61) sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin ise yine yüksek ilişkilerle onu izlediği görülmektedir.

- Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasında da çalışma oryantasyonunun alt boyutlarındaki dağılıma benzer bir dağılım gözle çarpmaktadır. Bu boyutlarda da en yüksek ilişki (0.64) orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerdedir.

- Çalışma tutumlarının alt boyutları olan "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" en yüksek ilişki (0.68) ile dikkati çeken üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerdir. Bu ilişki aynı zamanda üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin en yüksek puanını temsil etmektedir. Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerinde en yüksek ilişki puanı (0.66) bu alt boyutlar arasındadır.

• Alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde en yüksek ilişki (0.64) çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındadır. Orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerde de bu alt boyutlar arasındaki ilişki, çalışma tutumunun alt boyutlarından sonraki en yüksek ilişkiyi temsil etmektedir (0.65).

3. Başarı Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Başarı durumuna göre çalışma oryantasyonunun alt boyutlarının ilişkileri arasında farklılık olup olmadığı incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

a) “Başarısız” Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Başarısız öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler hakkında elde edilen bulgular “Tablo 69” da verilmektedir.

Tablo 69
Başarısız Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.43	.19	.43	
ÇY		.41	.56	
ÖÖ			.63	
ÇA				.53

Korelasyon katsayıları % 99,9 oranında güvenilirdir.

Tablo ayrıntılı incelendiğinde başarısız öğrencilerin en yüksek ilişki (0.63) puanını çalışma tutumlarının alt boyutları olan “öğretmeni onaylama ve eğitimini kabullenme” de aldıkları görülmektedir. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları arasındaki ilişki de (0.43) orta düzeydedir.

b) Başarı Durumu “Geçer” Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Başarı durumu geçer olan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve puanları arasındaki ilişki (0.51) ortadır.

Tablo 70
Başarı durumu “Geçer” olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.46	.01	.34	
ÇY		.62	.63	
ÖÖ			.63	
ÇA				.51

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

“Tablo 70” incelendiğinde bu öğrencilerinde en yüksek ilişki (0.63) puanları çalışma tutumlarının alt boyutları olan “öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme” de aldıkları görülmektedir, çalışma yöntemleri ile öğretmeni onaylama (0.62) ve eğitimi kabullenme (0.63) arasındaki ilişkiler dikkati çekmektedir.

c) Orta Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Orta başarılı öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkilere ilişkin bulgular aşağıda özetlenmektedir:

Tablo 71
Orta Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.52	.38	.49	
ÇY		.47	.47	
ÖÖ			.57	
ÇA				.58

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Orta başarılı öğrencilerde alt boyutlar arasındaki en yüksek ilişki (0.57) öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme arasındadır.

d) Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları arasındaki ilişki (0.61) oldukça yüksektir.

Tablo 72
Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.57	.38	.48	
ÇY		.56	.60	
ÖÖ			.68	
ÇA				.61

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

"Tablo 72" incelendiğinde öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme arasındaki yüksek ilişki (0.68) göze çarpmaktadır.

e) Çok Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Çok başarılı öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 73" de gösterilmektedir.

Tablo 73
Çok Başarılı Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.59	.56	.59	
ÇY		.60	.60	
ÖÖ			.63	
ÇA				.73

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Çok başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları arasındaki ilişki (0.73) oldukça yüksektir. Bu öğrencilerde, alt boyutlara arasında en yüksek ilişki puanını (0.63) çalışma tutumlarının alt boyutlarından almışlardır.

Başarı durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde edinilen bulgular şöyle özellenmektedir:

- Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarına bakıldığında en yüksek ilişkiye (0.73) çok başarılı öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir. Başarısız ve geçer

gruplarındaki istisnai durumu haricinde çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişki başarı ile paralel olarak yükselektedir.

- Çalışma alışkanlıkları açısından değerlendirildiğinde başarı arttıkça alt boyutlar olan “gecikmeleri önleme ile çalışma yöntemleri” arasındaki ilişkinin de arığı gözlenmektedir.

- Çalışma tutumlarının “öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme” alt boyutlarında en yüksek ilişki (0.68) başarılı öğrencilerde gözlenmektedir. Bu puan aynı zamanda başarılı öğrencilerin en yüksek ilişki puanıdır. Başarısız, geçer ve çok başarılı öğrencilerin çalışma tutumlarının alt boyutları arasındaki ilişki aynıdır (0.63) ve aynı zamanda bu başarı durumlarında en yüksek ilişkileri temsil etmektedir.

- Çok başarılı öğrenciler dışında tüm öğrencilerin gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama alt boyutları arasındaki ilişkiler düşük çıkmıştır.

4. Ders Çalışma Ortamı Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre çalışma oryantasyonunun alt boyutları arasındaki ilişkileri incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

a) Ders Çalışma Ortamına Sahip Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler “Tablo 74” de gösterilmektedir.

Tablo 74
Ders Çalışma Ortamına Sahip Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
ÖÖ	,63	,42	,53	
ÇY		,59	,63	
ÖÖ			,66	
ÇA				,66

Korrelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir.

Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının alt boyutları (0.63) ve çalışma tutumlarının alt boyutları arasında (0.66) oldukça yüksek ilişkileri olduğu görülmektedir. Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarındaki ilişki de (0.66) anlamlıdır.

b) Ders Çalışma Ortamı Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Ders çalışma ortamı olmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 75" de gösterilmektedir.

Tablo 75
Ders Çalışma Ortamı Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖO	FK	ÇT
GÖ	,53	,24	,51	
ÇY		,46	,63	
ÖO			,64	
ÇA				,58

Korelasyon katsayıları % 99.9 oranında güvenilirdir

Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerinki kadar olmasa da, ders çalışma ortamına sahip olmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının alt boyutları (0.53) ve çalışma tutumlarının alt boyutları arasında (0.64) oldukça yüksek ilişkilerin olduğu görülmektedir. Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarındaki ilişki de (0.58) anlamlıdır.

Ders ortamına sahip olup olmama durumuna göre çalışma oryantasyonlarının boyutları arasındaki ilişkilerde dikkati çeken bulgular şunlardır:

- Ders ortamı olan ve olmayan öğrencilerde en düşük ilişki gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama arasında bulunmuştur. Ders ortamı olan öğrencilerde ders ortamına sahip olmayanlara nispeten daha yüksek ve anlamlı olduğu görülmektedir.
- Ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrencilerin en yüksek ilişkiye çalışma tutumunun alt boyutları olan "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasında sahip oldukları görülmektedir.

• Ders çalışma ortanına sahip olan ve olmayan öğrencilerin çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme alt boyutları arasındaki ilişkileri oldukça yüksek bulunmuştur (0.65).

5. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

a) Anneleri Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri hiçbir okul mezunu olmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 76" da verilmektedir. Bu öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları arasındaki yüksek ilişki (0.70) göze çarpmaktadır.

Tablo 76
Anneleri Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.71	.46	.50	
ÇY		.76	.71	
ÖÖ			.76	
ÇA				.70

Anneleri hiçbir okul mezunu olmayan öğrencilerde, çalışma tutumlarının alt boyutları olan "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasında çok yüksek bir ilişki vardır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasında, çalışma tutumlarının alt boyutları kadar olmasa da, çok yüksek bir ilişki olduğu (0.71) görülmektedir. Çalışma yöntemleri ve öğretmeni onaylama arasındaki ilişki de çok yüksektir (0.76).

b) Anneleri İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri ilkököl mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 77" de verilmektedir.

Tablo 77
Anneleri İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖO	EK	ÇT
GÖ	.61	.34	.53	
ÇY		.60	.64	
ÖO			.62	
ÇA				.65

Anneleri ilkököl mezunu olan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları (0.61) ve çalışma tutumlarının (0.62) alt boyutları arasında benzer ve yüksek bir ilişki vardır. Öğrenciler en yüksek ilişki puanını çalışma yöntemleri ve eğitimi kabullenme arasında (0.64) almışlardır.

c) Anneleri Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler hakkında bulgular "Tablo 78" de yer almaktadır.

Tablo 78
Anneleri Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖO	EK	ÇT
GÖ	.60	.40	.55	
ÇY		.57	.60	
ÖO			.61	
ÇA				.66

Tablonun ayrıntılarına bakıldığında bu öğrencilerinde çalışma alışkanlıkları (0.60) ve çalışma tutumlarının (0.61) alt boyutları arasında benzer ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları ile çalışma yöntemleri ve eğitimi kabullenme arasındaki ilişki (0.60) eşittir.

d) Anneleri Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler “Tablo 79”da verilmektedir.

Tablo 79
Anneleri Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖD	EK	ÇT
GÖ	.67	.59	.63	
ÇY		.61	.68	
ÖD			.78	
ÇA				.73

Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde en dikkat çekici olan çalışma tutumlarının alt boyutları arasındaki yüksek ilişkidir (0.78).

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre genç olarak tablolar incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarına bakıldığında en yüksek ilişkiye (0.73) anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir. Anneleri ilkökul mezunu (0.65) ve ortaokul-lise (0.66) mezunu olan öğrencilerin “çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları” arasındaki ilişki miktarının hemen hemen aynı olduğu, anneleri hiçbir okul mezunu olmayan öğrencilerin ise ikinci en yüksek ilişkiye (0.70) sahip oldukları tablodan görülmektedir.

- Çalışma alışkanlıkları açısından değerlendirildiğinde alt boyutlar olan “gecikmeleri önleme ile çalışma yöntemleri” arasındaki ilişkinin en yüksek (0.71) anneleri hiçbir okuldaki mezun olmayan öğrencilerde olduğu, anneleri ilkökul mezunu (0.61) ve ortaokul-lise (0.60) mezunu olan öğrencilerin bu alt boyutlar arasındaki ilişki miktarının hemen hemen aynı olduğu görülmektedir.

- Çalışma tutumlarının “öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme” alt boyutlarında en yüksek ilişki (0.78) anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerde

gözlennmektedir. Bu puan aynı zamanda bu öğrencilerin en yüksek ilişki puanıdır. Bu alt boyutlarda da anneleri ilköğretim mezunu (0.62) ve ortaokul-lise (0.61) mezunu olan öğrencilerin ilişki miktarı hemen hemen aynıdır. Anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin en yüksek ilişki (0.76) miktarı bu alt boyutlar arasındadır.

- Anneleri hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin çalışma yöntemleri ve öğretmeni onaylama alt boyutlarındaki yüksek ilişki (0.76) miktarı dikkat çekicidir.

6. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkilere bakıldığında şu bulgulara ulaşılmıştır:

a) Babaları Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Babaları öğrenim durumuna göre tüm alt boyutlar arasındaki ilişkilere bakıldığında, "çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları" arasındaki en yüksek ilişki miktarının (0.78) babaları hiçbir okul mezunu olmayan öğrencilerde olduğu görülmektedir.

Tablo 80
Babaları Hiçbir Okul Mezunu Olmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.83	.74	.89	
ÇY		.90	.85	
ÖÖ			.87	
ÇA				.78

"Tablo 80" de görüldüğü gibi tüm alt boyutlar arasındaki ilişki miktarları çok yüksektir. Çalışma tutumlarının alt boyutları arasında mükemmel yakın bir ilişki (0.85) vardır, aynı durum çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında (0.83) da söz konusudur.

b) Babaları İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Babaları ilkököl mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 81" de gösterilmektedir.

Tablo 81
Babaları İlkokul Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	LK	ÇT
GÖ	.58	.30	.44	
ÇY		.58	.62	
ÖÖ			.56	
ÇA				.61

Babaları ilkököl mezunu olan öğrencilerin en yüksek ilişki miktarı (0.62) çalışma yöntemleri ve eğitimi kabullenme alt boyutları arasında iken en düşük ilişki (0.30) gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama arasındadır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları arasındaki ilişki (0.58) diğer tüm eğitim durumlarından farklı olarak çalışma tutumlarının alt boyutları arasındaki ilişkiden (0.56) daha yüksektir.

c) Babaları Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Babaları ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler "Tablo 82" de verilmektedir.

Tablo 82
Babaları Ortaokul-Lise Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.59	.41	.55	
ÇY		.56	.61	
ÖÖ			.64	
ÇA				.65

"Tablo 82" incelendiğinde alt boyutlar arasındaki en yüksek ilişkinin (0.64) çalışma tutumlarının alt boyutları arasında olduğu görülmektedir. Çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları arasındaki ilişki (0.65) dikkat çekicidir.

d) Babaları Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 83
Babaları Üniversite Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.67	.51	.61	
ÇY		.64	.64	
ÖÖ			.74	
ÇA				.70

"Tablo 83'de görüldüğü gibi babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin çalışma tutumlarının alt boyutları olan "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındaki ilişkisi (0.74) oldukça yüksektir. Babası hiçbir okula devam etmemiş öğrencilere oranla daha düşük olmasıyla birlikte çalışma yöntemleri ile öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme arasında eşit bir ilişki (0.64) mevcuttur.

e) Babaları Master-Doktora Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin, çalışma oryantasyonlarının alt boyutları olan "çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları" arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

Tablo 84
Babaları Master-Doktora Mezunu Olan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.10	.90	.36	
ÇY		.20	.67	
ÖÖ			.67	
ÇA				.76

"Tablo 84'de görüldüğü gibi öğrencilerin çalışma tutumlarının alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında yüksek bir ilişki (0.67) gözle çarparken, çalışma alışkanlıklarının alt boyutları arasındaki ilişkinin çok düşük (0.10) olduğu

görülmektedir. En yüksek ilişki (0.90) gecikmeli önlence ile öğretmeni onaylama arasındadır.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler aşağıda özetlenmiştir:

- Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarına bakıldığında en yüksek ilişkiye (0.78) babaları hiçbir okul mezunu olmayan öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir.

- Çalışma alışkanlıkları açısından değerlendirildiğinde alt boyutlar olan "gecikmeli önlence ile çalışma yöntemleri" arasındaki ilişkinin en yüksek (.83) yine babaları hiçbir okuldan mezun olmayan öğrencilerde olduğu, babaları ilkokul mezunu (0.58) ve ortaokul-lise (0.59) mezunu olan öğrencilerin bu alt boyutlar arasındaki ilişki miktarının hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının alt boyutları arasındaki ilişki ise çok düşük (0.10) bulunmuştur.

- Çalışma tutumlarının "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" alt boyutlarında en yüksek ilişki (0.87) babaları hiçbir okuldan mezun olmayan öğrencilerde gözlenmektedir. Bunu ise babaları üniversite mezunu olan öğrenciler (0.74) takip etmektedir.

- Babaları hiç okula gitmemiş olan öğrencilerin tüm alt boyutlardaki yüksek ilişki miktarları dikkat çekicidir.

7. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkilere bakıldığında şu bulgulara ulaşılmıştır:

a) Anneleri Çalışan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri çalışan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 85
Anneleri Çalışan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.58	.44	.53	
ÇY		.59	.64	
ÖÖ			.69	
ÇA				.68

"Tablo 85"de de görüldüğü gibi çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişki oldukça yüksektir (0.68). Çalışma alışkanlıklarının alt boyutları "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasındaki ilişki 0.58, çalışma tutumlarının alt boyutları "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındaki ilişkinin tablodaki en yüksek ilişki olan 0.69 olarak bulunmuştur. Anneleri çalışan öğrencilerin çalışma yöntemleri ile eğitimi kabullenme arasındaki ilişki de oldukça yüksektir (0.64).

b) Anneleri Çalışmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

Anneleri çalışmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 86
Anneleri Çalışmayan Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonlarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkiler

	ÇY	ÖÖ	EK	ÇT
GÖ	.65	.40	.56	
ÇY		.59	.63	
ÖÖ			.65	
ÇA				.68

"Tablo 86'da görüldüğü gibi anneleri çalışmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının alt boyutları olan "gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri" arasındaki ilişki ile çalışma tutumlarının alt boyutları "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" arasındaki ilişkinin aynı olduğu görülmektedir (0.65). Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki ilişki anneleri çalışan öğrencilerin puanları ile aynıdır (0.68).

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasındaki ilişkiler aşağıda özetlenmiştir:

- Çalışma oryantasyonunun alt boyutlarına bakıldığında anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin ilişki miktarına sahip olduğu görülmektedir (0.68).
- Çalışma alışkanlıkları açısından değerlendirildiğinde alt boyutlar olan "gecikmeleri önleme ile çalışma yöntemleri" arasındaki ilişkinin annesi çalışmayan öğrencilerde annesi çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu (0.65) görülmektedir.
- Çalışma tutumlarının "öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme" alt boyutlarında her iki grupta yüksek ilişkiye sahip olduğu, anneleri çalışan öğrencilerin biraz daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir.
- Çalışma yöntemleri ve eğitimi kabullenme arasındaki ilişki miktarları da anneleri çalışan ve çalışmayan öğrenciler için oldukça yüksektir.

D. Öğrencilerin Çalışma Alışkanlık ve Tutumlarına İlişkin Bulgular (Ayrıntılı Döküm)

Öğrencilerin çalışma oryantasyonunun alt boyutlarında yer alan 52 maddeye verdikleri cevaplar Ek 4, Ek 5, Ek 6 ve Ek 7'de tablolar halinde verilmektedir.

Araştırma bulgularından dikkati çeken hususlar aşağıda özetlenmektedir:

1. Gecikmeleri Önlemeye İlişkin Bulgular

- a) Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri (% 23) günlük gününce ders çalışma alışkanlığından yoksundur.
- b) Öğrencilerin beşte biri (% 21) derslerini sadece yazılıdan önceki gün çalışmaktadır.
- c) Öğrencilerin beşte biri (% 20) derslerinden geri kalanca öğretmenin uyarılarının gerek kalmadan ödevlerini tamamlamadıklarını belirtmektedir.
- d) Öğrencilerin beşte ikisi (% 42) derslerinde zorlanınca öğretmenlerinden yardım istemediklerini belirtmektedir.
- e) Öğrencilerin üçte biri (% 33) öğretmenin tahtaya yazdıklarını defterlerine geçirip eve gidince bu notları gözden geçirme alışkanlığı kazanmamıştır.
- f) Öğrencilerin üçte biri (% 35) ders çalışırken televizyonu ya da müziği kapatabilmektedir.
- g) Öğrencilerin beşte ikisi (% 40) derslerini yalnız çalışmak istemediklerini ifade etmektedir.

2. Çalışma Yöntemlerine İlişkin Bulgular

- a) Öğrencilerin beşte biri (% 22) çok ders çalıştığı halde başarılı olmadığını ifade etmektedir.
- b) Öğrencilerin dörtte biri (% 25) yazılı sırasında heyecanlandığından bildiği sorulara bile cevap veremediğini ifade etmektedir.
- c) Öğrencilerin beşte biri (% 21) anlayamadıkları bir ödevin öğretmen tarafından açıklanmasını istenmeden çekindiklerini belirtmişlerdir.

3. Öğretmeni Onaylamaya İlişkin Bulgular

- a) Öğrencilerin beşte ikisi (% 43) öğretmenin öğrettiği konuları anlamlı ve ilginç hale getirmediğini belirtmektedir.
- b) Öğrencilerin beşte biri (% 19) öğretmenlerin dersleri açıklıkla anlatamadıklarını belirtmektedir.
- c) Öğrencilerin dörtte biri (% 24) sınıfta soru sorar ve sürekli görüşlerini açıklayan öğrencilerin öğretmeni etkilemeye çalıştığını düşünmektedir.
- d) Öğrencilerin beşte biri (% 17) öğretmenlerin çok ödev verdiklerini düşünmektedir.
- e) Öğrencilerin beşte biri (% 18) bütün ödevlerini zamanında bitirmesinin mümkün olmayacağını belirtmektedir.
- f) Öğrencilerin beşte biri (% 17) beden eğitimi öğretmenlerinin okula diğer öğretmenlerden daha fazla katkıda bulunduğunu belirtmektedir.

4. Eğitimi Kabullemeye İlişkin Bulgular

- a) Öğrencilerin dörtte biri (% 24) öğretmenin öğrenciler tarafından sevilme istediğine inanamadığını belirtmektedir.

- b) Öğrencilerin beşte biri (% 17) sevmediği öğretmenin dersini çalışmak istemediğini belirtmektedir.
- c) Öğrencilerin beşte biri (% 18) sınav öncesi dersleri takip edemediğini belirtmektedir.
- d) Öğrencilerin yarısı (% 46) ev ödevlerini seçme özgürlüğünün olmadığını belirtmektedir.
- e) Öğrencilerin beşte biri (% 22) hak ettiği notları alamadığını düşünmektedir.
- f) Öğrencilerin beşte biri (% 20) derslerin bazılarını çalışmak ve ödevlerini yapmak için kendilerini zorlayacak kadar sıkıcı bulmaktadır.
- g) Öğrencilerin yarısı (% 54) sevdiği dersleri seçmede serbest bırakılsaydı daha çok ders çalışacağını belirtmektedir.
- h) Öğrencilerin dörtte biri (% 26) okulda öğretilenlerin büyüdüğünde işe yarayacağını düşünmektedir.

Bulguların yola çıkarak gecikmeleri önleme, öğretmeni onaylama alt boyutlarındaki 13 maddenin yarısında, öğrencilerin en az beşte birinin beklenmeyen davranış ve tutumda olduğu görüldüğüken, eğitimi kabullenmede bu oran artmakta maddelerin beşte üçünde (% 60) öğrencilerin en az beşte bir beklenmeyen davranış ve tutumda olduğu görülmektedir. Çalışma yöntemlerinde ise oranın daha düşük (% 20) olduğu görülmektedir. Tüm boyutlar göz önüne alındığında toplam 52 maddenin yaklaşık olarak yarısında (% 50) öğrencilerin en az beşte birinin beklenmeyen davranış ve tutumda olduğuna işaret etmeleri dikkat çekicidir.

III. BÖLÜM

SONUÇLAR

Ülkemizde ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarını ortaya koymak ve bu alışkanlık ve tutumları iyileştirmek için öneriler getirmeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuçları kısaca aşağıda belirtilmiştir.

• Öğrencilerin çalışma tutumları çalışma alışkanlıklarından daha yüksektir. Öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarını etkileyen en önemli boyut öğretmenlerini sevmeleri iken, en olumsuz boyutun ise gecikmeleri önleme olduğu görülmektedir.

• Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonları puanları tüm alt boyutlarda erkek öğrencilerden daha yüksektir.

• Sosyo-ekonomik durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanını orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almıştır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık varken, çalışma tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları çalışma tutumlarından daha yüksekken, alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler için tam tersi bir tablo söz konusudur.

• Cinsiyet ve sosyo-ekonomik durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarına bakıldığında, en yüksek çalışma oryantasyonu puanını üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin aldığı görülmektedir. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda, kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık vardır.

• Başarı durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını etkilemektedir. Çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında başarılı öğrenciler lehine anlamlı

farklılıklar bulunmaktadır. Çok başarılı öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonu puanlarını alırken, başarı durumu düştükçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları da düşmektedir. Başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları yüksek ve birbirine yakındır. Düşük başarılı öğrencilerin ise çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları arasındaki fark çalışma tutumları lehine daha yüksektir.

- Cinsiyet ve başarı durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, başarı durumu arttıkça kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları arasındaki farkın da arttığı görülmektedir. Başarısız kız ve erkek öğrencilerin puanları hemen hemen aynı iken, çok başarılı olanların puan farkı kız öğrencilerin lehine çok daha yüksektir. Orta ve altındaki başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık yokken, başarılı ve çok başarılı kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve puan farkının anlamlı olduğu görülmektedir.

- Sosyo-ekonomik durum ve başarı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, en yüksek çalışma oryantasyonu puanına alt sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerin sahip olduğu, orta sosyo-ekonomik durumdaki çok başarılı öğrencilerin onları izlediği görülmektedir. Alt, orta ve üst sosyo-ekonomik durumlarda öğrencilerin başarı durumları ile çalışma oryantasyonu puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

- Ders çalışma ortamının varlığı öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir. Ders çalışma ortamına sahip olan öğrenciler tüm alt boyutlarda daha yüksek puanlar almışlardır.

- Cinsiyet ve ders çalışma ortamı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, en yüksek çalışma oryantasyonu puanını ders çalışma ortamı olan kız öğrencilerin aldığı görülmektedir. Ders çalışma ortamına sahip olan kız ve erkek öğrenciler arasında tüm alt boyutlarda anlamlı farklılıklar varken, ders çalışma ortamı olmayan kız ve erkek öğrenciler arasında sadece

öğretmeni onaylama alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olması dikkat çekicidir. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında ders ortamı olan kız ve erkek öğrencilerin ders ortamı olmayan hemcinslerinden daha yüksek puanlar aldığı, çalışma tutumlarının öğretmeni onaylama alt boyutunda ise ders çalışma ortamı olmayan kız öğrencilerin puanının en yüksek olduğu görülmektedir.

- Sosyo-ekonomik durum ve ders çalışma ortamı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, en yüksek çalışma oryantasyonuna orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamı olan öğrenciler sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte en düşük çalışma oryantasyonuna sahip olanlar ise alt sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamı olmayan öğrencilerdir. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki ders ortamına sahip olan ve olmayan öğrenciler arasında ders ortamı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

- Başarı ve ders çalışma ortamı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, başarılı ve çok başarılı öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olmaktan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Ders çalışma ortamına sahip olan ve olmayan öğrencilerin başarı durumları değerlendirildiğinde tüm alt boyutlarda anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır.

- Anne ve babaların eğitim durumu öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna sahipken, öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının babalarının eğitim durumu ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları da artmaktadır.

- Annelerin eğitim durumuna göre kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, annelerin tüm eğitim durumlarında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanını anneleri ortaokul-lise mezunu olan kız öğrenciler alırken, kız öğrencilerin en düşük puanının bile erkek öğrencilerin en yüksek puanından daha fazla olduğu görülmektedir. En düşük çalışma oryantasyonu puanını

anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan erkek öğrenciler almışlardır. Anneleri ilkököl, ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

- Babaların eğitim durumuna göre kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde ise, kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, eğitim durumu yükseldikçe kız öğrencilerin puanlarının da düzenli arttığı, babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin puanlarının hemen hemen aynı olması dışında, aynı artışın bu erkek öğrenciler için de geçerli olduğu görülmektedir. Çalışma oryantasyonu puanlarına bakıldığında, babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan kız ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

- Anne eğitim durumu ve başarı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, en yüksek çalışma oryantasyonuna sahip olanların anneleri ortaokul-lise mezunu olan çok başarılı öğrenciler olduğu görülmektedir. Anneleri ilkököl, ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin başarılarına göre aralarında başarı durumu yüksek olanlar lehine anlamlı farklılıklar vardır.

- Baba eğitim durumu ve başarı dağılımına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, en yüksek puanın babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler tarafından alındığı, çok başarılı öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ise babalarının öğrenim durumları arasında ters bir ilişkinin olduğu gözle çarpıcıdır. En düşük çalışma oryantasyonu puanını babaları üniversite mezunu olan başarısız öğrenciler almışlardır.

- Annelerinin çalışma durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilememektedir. Anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları hemen hemen aynıdır ve aralarında anlamlı bir farklılık yoktur.

- Cinsiyet ve anne çalışma durumuna göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, anneleri çalışan ve çalışmayan öğrenciler arasında kız öğrencilerin

İçine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Anneleri çalışan ve çalışmayan kız öğrencilerin hemen hemen aynı puanı aldıkları, erkek öğrencilerin de puanlarının yakın olmasıyla birlikte anneleri çalışmayan erkek öğrencilerin daha yüksek çalışma oryantasyonuna sahip oldukları görülmektedir.

- Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları arasında yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. Cinsiyete, sosyo-ekonomik duruma, başarı durumuna, ders çalışma ortamı durumuna, anne ve babalarının eğitim durumuna ve annelerinin çalışma durumuna göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları arasında oldukça yüksek ilişkilerin olduğu dikkati çekmektedir.

ÖNERİLER

İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri ile yapılan ve belli bir örneklem üzerinde yürütülen bu araştırma sonucunda ilkökul öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarında bazı iyileştirmeler yapılması gerektiği görülmektedir. Bu konuda şu önerilerde bulunmak mümkündür:

- İlköğretim öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarını geliştirebilmek için veliler ve okul yetkilileri öğrencilerle el ele vermelidir.

- Öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını düşüren gecikmeleri önleme ilkökul öğrencileri için henüz öğrenilmemiş bir beceridir. Özellikle öğretmenlerin öğrencilere her işi zamanında yapma, günü gününe ders çalışma gibi etkinlikleri öğretecek etkinliklere yer vermelidir.

- Öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını yükseltmek için bireysel rehberlikte bulunulmalıdır. Öğrencilerin çalışma oryantasyonları konusunda hangi boyutta (gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama, eğitimi kabullenme), ne kadar puan aldıkları kendileri ile görüşülmelidir.

- Görüldüğü gibi öğrencilerin çalışma tutumları genellikle yüksektir. Çalışma tutumlarının yüksek oluşu bu dönem öğrencileri için iyidir. Tutumları yüksek olan

çocukların alışkanlığını yükseltmek daha kolaydır. Bu konuda velilerden yardım istenmeli, hatta velilere bir seri konferanslar, seminerler düzenlenmelidir. Bu yaş çocukları için veli hem önemli hem etkilidir. Gerekirse okul idaresi üniversiteler ile işbirliği yapabilir.

- Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını yükseltebilmek için dersten arta kalan zamanlarında ders çalışmakla geçirebilecekleri ortamlar yaratılmalıdır. Örneğin okul kütüphanesinin öğle tatillerinde, tenefüslerde ve etüt zamanlarında açık tutularak öğrencilere danışmanlık hizmeti verilmelidir.

- Üniversiteler ile işbirliği yapılarak “etkili çalışma yöntemleri”, “öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını nasıl geliştirebiliriz” gibi konularda konferanslar, açık oturumlar düzenlenmelidir. Öğrencilere etkili çalışma yolları ile ilgili broşürler dağıtılabilir.

- Öğrencilerin iyi çalışma oryantasyonuna sahip olmaları büyük ölçüde kendi ellerindedir. Bunun için öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının farkında olmaları sağlanarak özellikle kazanması gereken hususlardan bazıları şunlardır:

1. Öğrenciler günü gününe ders çalışma alışkanlığından yoksundur ve öğretmenler uyarımadan derslerini tamamlamamaktadır. Öğrencilere günü gününe ders çalışma ve ödevlerini zamanında tamamlama alışkanlığının kazandırılması gerekir.
2. Öğrenciler derslerinde zorlanınca öğretmenlerinin yardımına başvurmadığından öğretmenlerin bu konuda öğrencileri cesaretlendirip yardıma hazır olduğunu belirtmesi gerekir.
3. Öğrenciler çalışma yöntemleri ile ilgili sıkıntılar yaşamaktadır. Öğrencilerin ders çalıştığı yerde ilgilerini dağıtacak eşyalar bulundurmamaya özen göstermeleri gerekir. İlkokul öğrencilerinin yaşadıkları önemli problemlerden biri sınav sırasında çok heyecanlanmalarıdır. Öğrencilere sınav kaygısı ile baş edebilme yolları gösterilmelidir.

4. Öğrenciler öğretmenlerin dersleri ilginç hale getirmediklerini söylemektedir. Öğretmenlerin bu konuda özceştiri yapmaları gerekir.
5. Öğrencilerin yakındıkları bir husus da ödevlerin çokluğudur. Öğretmenler verdikleri ödevlerin programa ne kattığına dikkat etmeli ve gereksiz ödevler vermemeleri konusunda uyarılmalıdır.

Görüldüğü gibi öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını yükseltmekte öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Ashında çalışma alışkanlıkları (gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri) öğrencilere bir kez yerleştirildiğinde bu çocuklarda öğrenim hayatı boyunca devam eder. Bu bakımdan ilkökul öğretmenleri yaz tatillerinde bu tür seminerlerden geçirilmelidir.

Yukarıda sayılan önerilerin sayılarını arttırmak mümkündür. Önemli olan öğrencilerin etkili çalışma alışkanlıkları ile olumlu çalışma tutumu bilincine varmalarıdır.

Bu çalışmanın takibi çalışmaların yapılmasını ilgililere dikkate alınması önemlidir. Eğer yeni nesli topluma faydalı hale getirmek istiyorsak bunun bir boyutu olarak yalnızca ders çalışma alışkanlık ve tutumlarını iyileştirmekle yetinmemeliyiz. Günü gününe işini yapma, yaptığı işten mutlu olma, yaptığı işi kabullenme ve onaylama yalnızca ilköğretimde değil hayatı boyunca önemlidir. Özellikle bu araştırmanın ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri ile yapılmasını nedeni bu yaştaki çocukların henüz istenmeyen tutumlara sahip olmadan istenilen tutumlarla yetiştirilmesidir. Diğer bir ifade ile ileride kötü çalışma alışkanlığına sahip çocuğu düzeltmeye çalışmak olumlu alışkanlık kazandırmaktan daha zordur. Eğitimle ilgili herkesin öğretmenler, eğitimciler, veliler ve öğrencinin kendisi başta olmak üzere herkesin el ele vermesi gerekmektedir. Bu çalışmayı takiben "ders çalışmaya karşı öğrenci, öğretmen ve aile üçlüsünün birlikteliği sağlandığında öğrencinin tutumunun ve davranışlarının ne ölçüde değişebileceğine", "ders çalışma alışkanlığının kazanılmasına yardımcı olacak faktörlerin incelenmesine", "ders çalışma tutumlarını

etkileyen faktörlerin belirlenmesine", "öğrencilerin ders çalışmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine" yönelik çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

ABAS, Zoraini Wati (2002). *Developing skills to be better learner*, **Computimes Malaysia**, Sep 12.

AGNEW, Nelvia C.; SLATE, John R.; JONES, Craig H.; AGNEW, David M. (1993). *Academic behaviors as a Function of Academic Achievement, Locus of Control, and Motivational Orientation*, **NACTA Journal**, 37(2).

AHMANN, J.Stanley (1957). *The Utility of Study Habits and Attitudes Inventory in a College Reading Program*, **Journal of Educational Research**, 51(4).

AKIN, Zengiye (1998). *Ödevin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ALAR, Halis (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Sıklıklarını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

ALPAR, Reha (2001).*Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı (2004).

Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Birimi Verileri, 2004.

ARSLANTAŞ, Mehmet (2001). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları*, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ATILGAN, Mehmet (1998). **Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları İle Akademik Başarılarının Karşılaştırılması**, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

AUSTIN, Jennifer L.; LEE, Melissa; CARR, Jeffrey P. (2003). *The Effects of Guided Notes on Undergraduate Students' Recording of Lecture Content*, **Journal of Instructional Psychology**, 31(4).

AYDIN, Utül (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları İle Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi*, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 1.

AYER, William W.; MILSON, James L. (1993). *The Effect of Notetaking and Underlining on Achievement in Middle School Life Science*, **Journal of Instructional Psychology**, 20(2), Academic Search Premier.

BACANLI, Hasan (1997). **Sosyal İlişkilerde Bevik Kendini Ayarlamann Psikolojisi**, İstanbul:Milli Eğitim Basımevi.

BACANLI, Hasan (2002). **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara:Nobel Yayıncılık.

BAŞ, Türker (2001). **Anket**, Ankara:Seçkin Yayıncılık.

BAŞARAN, İbrahim Ethem (2000). **Eğitim Psikolojisi**, Ankara: Feryel Matbaası.

BEATTY, G.Mazine (2003). **A Comparison Study Of Selected Cognitive vs. Non Cognitive Factors as Predictors of First Semester Academic Success at a Public Two-Year Community College**, George Washington University, The Faculty of The Graduate School of Education and Human Development, The Degree of Doctor of Higher Education, UMI Number: 3083791.

BENLİ, Tayfur (1998). **Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

BRETZING, Burke H.; KULHAVY, Raymond W.; CATERINO, Linda C. (1987). *Notetaking By Junior High Students*, **Journal of Educational Research**, 80(6).

BROWN, William C. (1941). *The Study Habits of Failing and Successful Students in the First Two Years of College*, **Journal of Experimental Education**, 9(3).

BROWN, William F., HOLTZMAN, Wayne H. (1967). *Survey of Study Habits and Attitudes Manual Form C and Form H*, New York: The Psychological Corporation.

BROWN, William F.; HOLTZMAN, Wayne H. (1984). *Survey of Study Habits and Attitudes Manual Supplement*, New York: The Psychological Corporation.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı**, Ankara:Pegem Yayıncılık.

CAN, Gürhan (1992). *Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

CARRIER, Carol; HIGSON, Verna; KLIMOSKI, Victor; PETERSON, Eric (1984). *The Effects of Facilitative and Debilitative Achievement Anxiety on Notetaking*, **Journal of Educational Research**, 77(3).

CARTER, Deborah Denise Genrette (1999). **The Relationship of Study Habits, Attitude, and Motivation to Academic Achievement in a Selected Course of Study at an Historically Black University**, Morgan State University, The

Faculty of The School of Graduate Studies and Research, The Degree of Doctor of Education, UMI Number: 9945902.

CEBECLİ, Suat (1997). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*, İstanbul: Alfa Yayıncılık.

CREASER, James W. (1963). *Evaluation of a College Study Habits Course Using Scores on a Q-Sort Test as the Criterion*, **The Journal of Educational Research**, 56(5).

CUSIMANO, Judy T. (1999). *Study skills for a successful semester*, **Black Collegian New Orleans**: 30(1).

DE K. MONTEITH, J.L.; DE WET, J.J. (1984). *Personality and Other Characteristics of the Underachieving Gifted Pupil*. Paper presented at the International Conference: Education for the Gifted "Ingenium 2000" (Stellenbosch, Republic of South Africa)

DİLEK, Naim (1993). *Askeri Lise Öğrencilerinin Ortaokul Ve Lisedeki Ders Çalışma Alışkanlıkları Ve Akademik Başarılarının Karşılaştırılması*, İstanbul. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

DÖKMEN, Üstün (1990). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Becerileri, İlgileri, Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları*, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 23(2).

ELLIOT, Lisa; FOSTER, Susan; STINSON, Michael (2002). *Student Study Habits Using Notes From a Speech-to-Text Support Service*, **Exceptional Children**, 69(1).

ELLIOTT, T. R.; GODSHALL, F.; SHROUT, J. R.; WUTTY, T. F. (1990). *Problem-solving appraisal, self-reported study habits, and performance of academically at-risk college students*, **Journal of Counseling Psychology**, 37 (2).

ERDEN, Münire (1991). *Öğrenme Sürecinde Not Tutmanın Rolü. Yaşadıkça Eğitim*, Mart-Nisan Sayı:15.

ERGÜNEŞ, Yalçın (1988). *Babanın Öğretim Düzeyi ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 3(2).

ERKAN, A.Sevcan (1996). *Lise Öğrencileri İçin Bir Ders Çalışma Envanterinin Geliştirilmesi*, İzmit: İğce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

FERVAVOLO, Mary G. (1963). *Investigation of the Effect of the Telephone in Causing Positive or Negative Factors In the Study Habits of Female Students in an Urban University*, *The Journal of Educational Research*, 57 (3).

FORTUNATO, Sally B. (1999). *The After School Study Center: A Pilot Program to Study the Effects on Homework Grades, Report Card Grades, and Students' Attitudes Toward School*, Caldwell College, Master of Arts, UMI Number:1415666.

FURNHAM, Adrian; BRADLEY,Anna (1997). *Music While You Work: The Differential Distraction of Background Music on the Cognitive Test Performance of Introverts and Extroverts*, *Applied Cognitive Psychology*, 11.

GADZILLA, B.M.; FOURNET, G.P. (1976). *Sex Differences in Self Perceptions as students of excellence and academic performance*, *Perceptual and Motor Skills*, Dec 43,1092-4 akt. AYDIN, B. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Bir Kestiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi*, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 1.

GETTINGER, Maribeth; SEIBERT, Jill K. (2002). *Contributions of study skills to academic competence*, *The School Psychology Review*, 31(3).

GLENN, Robert E. (2003). *Study skills to help kids use time wisely*,*The Education Digest*. Ann Arbor: 69(3).

GORDON, Darlene (1997). **The Relationships Among Academic Self-Concept, Academic Achievement, and Persistence With Self-Attribution, Study Habits, And Perceived School Environment**, The Faculty of Purdue University, Doctor of Philosophy, LMI Number:9818955.

GRABILL, Kristen M.; LASANE, Terell P.; POVITSKY, Wendy T.; SAXE, Patrick; MUNRO, Geoffrey D.; PHELPS, Lori M.; STRAUB, Jason (2005). *Gender and Study Behavior: How Social Perception, Social Norm Adherence, and Structured Academic Behavior are Predicted by Gender*, **North American Journal of Psychology**, 7(1).

GRIFFITH, James (1996). *Relation of Parental Involvement, Empowerment, and School Traits to Student Academic Performance*, **The Journal of Educational Research**, 90(1).

HARRIS, Marry B.; REAM, Fred (1972). *A Program to Improve Study Habits of High School Students*, **Psychology in the Schools**, 9,325-330 akt.
 HARMANLI, Zehit Verimli Ders Çalışma, <http://www.geocities.com/Paris/Louvre/4930/proje/verimli.html> 06.04.2004.

HEI, Luying Melissa (1999), **Comparison Of University Students' Approaches To Studying Across Turkey And Taiwan**, Ankara: Middle East Technical University The Department of Educational Sciences, The Degree of Doctor of Philosophy.

HEITZMANN, R. (1998). *Students take control of learning with super study skills*, **Today's Catholic Teacher**, 32(1).

HOUFFE, Mieke Van (2004). *Why Boys Achieve Less at School Than Girls: The Difference Between Boys' and Girls' Academic Culture*, **Educational Studies**, 30 (2).

HONG, Eunsook; LEE, Kit Hung (2000). *Preferred Homework Style and Homework Environment in High-Versus Low-Achievement Chinese Student*, **Educational Psychology**, 20(2).

HURTBURT, Graham; KROEKER, Randy; GADE Eldon (1991). *Study Orientation, Persistence And Retention of Native Students: Implications for Confluent Education*, **Journal of American Indian Education**, 30(3), <http://jaie.asu.edu/v30/V30S3stu.htm> 31.01.2005

B.GİN, Bengisu ve diğeri (1990). *Verimli Çalışma Alışkanlıklarını Kazandırma Seminerinin Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Gençlerin Başarılarına Etkisi*. V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı, Sayı 8, İzmir:Ege Üniversitesi Basınevi.

JEDBGE, Joseph O.; JEDEGE,Ruth T.;UGODUJUNWA, Christianah A. (1997). *Effect of Achievement Motivation and Study Habits on Nigerian Secondary School Students' Academic Performance*, **Journal of Psychology**,131(5).

JIAO,Qun G.;ONWUEGBUZIE, Anthony J. (2001). *Library Anxiety and Characteristic Strengths and Weaknesses of Graduate Students' Study Habits*, **Library Review**, 50(2).

JONES, Craig H.; SLATE, John R.; MARINI, Imo; DEWATER, B.K. (1993). *Academic Skills and Attitudes Toward Intelligence*. **Journal of College Student Development**, 34(6).

KARASAR, Niyazi (1995).**Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara:Sim Matbaası.

KASATURA, İlkey (1991). **Okul Başarısından Hayat Başarısına**, Altın Kitaplar Yayınevi.

KASS, R.A.; TINSLEY, H.E. (1979). *Factor Analysis, Journal of Leisure Research*,11, s.120-138 akt. TAN,Şercel.(1999). *Psikolojik Test Geliştirmede Faktör Analizini Kullanımı, Çağdaş Eğitim*,255.

KAYA, Mesude (2001). **Lise 1. Sınıf Öğrencilerine Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Kazandırmada Grup Rehberliğinin Etkisi**, Malatya. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

KESKİL, Gül (1998). *Daha Az Başarılı ve Daha Başarılı Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2).

KLEIN, W.C.; VAN DER PLOEG, H.M.; TOPMAN, R.M. (1994). *Cognition, Study Habits, Test Anxiety, and Academic Performance, Psychological Reports*, 75.

KOŞAR, Edip (2004). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*, Ankara:Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Cilt 1.

KÖYMEN, Ülkü (1990). *Geleneksel Yükseköğretim Sistemi Öğrencileri ile Açıköğretim Sistemi Öğrencilerinin Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri Açısından Karşılaştırılması, V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı, Sayı 8, İzmir:Ege Üniversitesi Basımevi*.

KÖYMEN, Ülkü (1994). *Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri Envanteri:Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(1).

KÜÇÜKAHMET, Leyla (1987). *Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları (Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:153.

LAIN, Alan M. (1971). *Changes in Study Habits and Attitudes During a College Preparatory Program for High Risk Students*, American Personnel and Guidance Association National Convention,10.

LAMMERS, William J.; ONWUEGBUZLI, Anthony J.; SLATE, John R. (2001). *Academic Success as a Function of the Gender, Class, Age, Study Habits and Employment of College Students*, **Research in the Schools**, 8(2).

LAWLER-PRINCE, Dianne; SLATE, John R.; JONES, Craig H. (1993). *Academic behaviors of preservice elementary and/or Special Education Teachers: a Preliminary Study*, **Louisiana Education Research Journal**, 18.

LIGHT, Louise L. (1970). *Effect of Individual and Group Counseling on Study Habits*, **Journal of Educational Research**, 63 (10).

LOFTMAN, Guy R. (1975). *Study Habits and Their Effectiveness in Legal Education*, **Journal of Legal Education**, 27.

MAJERY, Anne L.; and Others (1983). *Assessment of Preservice Teachers in Six Pennsylvania Colleges and Universities*, <http://ericir.syr.edu/plweb/cgi/fastweb?getdoc+ericdb+ericdb+878940+1+wAAA+Role-Playing> 31.01.2005.

MARTIN, Glenn C. (1953). *Interviewing the Failing Student*, **Journal of Educational Research**, 46.

MARTIN, M., GREENWOOD, C.W. (2000). *Çocuğunuzu Okulla İlgili Sorunlarınızı Çözebilirsiniz*, (Çev. Fatma Zengin Dağdır), İstanbul:Sistem Yayıncılık.

MAXWELL, John C. (1997). *Başarı Yolculuğu*, (Çev. Osman Akınhoç), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

MESSER, Stanley B. (1972). *The Relation Of Internal-External Control to Academic Performance*, **Child Development**, 43.

MICHAEL, W.B., MICHAEL, J.J., ZIMMERMAN, W.S. (1985). *Study Attitudes and Methods Survey: Manual of Instructions and Interpretations*. San Diego: EdITS-Educational and Industrial Testing Service.

MICHAEL, J.W.; MITCHELL, T.D. (1989). *Academic Effort and College Grades*, **Social Forces**, 68(1).

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Ölçme Değerlendirme ve Açıköğretim Kurumları Müdürlüğü Verileri (2005).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (1997), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MULLEN, Steven Keith (1995). **A Study of the Difference in Study Habits and Study Attitudes Between College Students Participating in Experiential Learning Using Portfolio Assessment Method of Evaluation and Student Not Participating in Experiential Learning**, Southwestern Baptist Theological Seminary, School of Religious Education, The Degree of Doctor of Philosophy, UMI Number:9707451.

O'BORG, M.; MASON, P.M.; SHAPIRO, S.L. (1989). *The Case of Effort Variables in Student Performance*, **Journal of Economic Education**, 20(3).

OĞUZ, Aytunga (1999). **Derste Not Almanın Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

OKPALA, Amon; OKPALA, Comfort; ELLIS, Richard (2000). *Academic Efforts and Study Habits Among Students in a Principles of Macroeconomics Course*, **Journal of Education for Business**, 75(4).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) İstatistik Birimi (2005) Ankara.

ÖZAKPINAR, Yılmaz (2002). **Verimli Ders Çalışmanın Psikolojik Koyulları**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

ÖZER, Bekir (1993). *Öğretmen Adaylarının Etkili Öğrenme ve Ders Çalışma Yeterliliği*, Eskişehir-Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:639.

ÖZMİRT, Elif ve diğerleri (2001). *Ankara'da İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinde Okul Başarısızlığına Yol Açan Faktörler*, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, 44.

ÖZTÜRK, Bülent (1995). **Genel Öğrenme Stratejilerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılma Durumları**, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

PEHLIVAN, Hilmiya (1996).*Öğrenme ve Öğretmeyi Etkileyen Temel Etmenler*, **Çağdaş Eğitim**,21(221).

PHILLIPS, G.O. (1969). *Study Habits and Attitudes of Disadvantaged Students in A College Reading and Study Skills Program*, **Nineteenth National Reading Conference Yearbook**, Paper presented at the National Reading Conference, Atlanta, Dec. 4-6.

PIŞKIN, Metin (2004). *İçedönük ve Dışadönük Kişilik Yapısı*, (Ed. Yıldız Kuzgun, Derya Tancıkulu), **Eğitimde Bireysel Farklılıklar**, Ankara: Nobel Yayıncılık.

POLANSKY, Joan; HORAN, John J.; HANISH, Christine (1991). *Experimental Construct Validity of Interventions For Retaining At-Risk Students*, <http://courses.ed.asu.edu/horan/d-jp1-apa.htm> 31.01.2005

POWELL,Lisa M.; WILLIAMS, Jenny; WECHSLER, Henry (2002). *Study Habits and the Level of Alcohol use Among College Students*, **Research Paper Series, No:19** (http://www.impactteen.org/generalarea_PDFs/studyhabitpowellfinal.pdf 15.04.2004)

PROCIUK, Terry J.; BRIEN, Lawrence J. (1974). *Locus of Control, Study Habits and Attitudes, and College Academic Performance*. **The Journal of Education**, 88.

PUNGAH, Panada (1994). **The relationships between child-rearing practices, study habits and cognitive styles of Prathomsuksa VI students**. <http://library.kku.ac.th/abstract/thesis/medu/edp/2537/edp370019e.html> 15.04.2004

ROWNTREE, Derek (2000). **Nasil Ders Çalışacağını Öğren**. (Çev.Selma Yeniçeri), İstanbul: Okyanus Yayınları.

SCHMIDT, R.M. (1983). *Who Maximizes What? A Study in Student Time Allocation*, **American Economic Review**, 73 (2).

SCHULTZ, Robert Arthur (1989). **Differences Between Academically Successful and Unsuccessful Students in an Intrusive Academic Advising Program**, The Graduate College of the Oklahoma State University, The Degree of Doctor of Philosophy, Umi Number:9019517.

SENCER, Muzaffer; IRMAK, Yakut (1984). **Toplumbiliimlerinde Yönetim**, İstanbul: Say Kitap Pazarlama.

SHELTON, Michael C. (1997). **An Analysis of The Impact of an At-Risk Treatment Program on Self-Esteem and Its Effects on Attitudes Toward Study Skills, Attendance, Academic Achievement and Behavior of Entering Ninth Grade Students**, United States International University, Doctor of Education, Umi Number:9801901, www.umi.com

SHEPPS, Florence P. (1971). *Relationship of Study Habits and School Attitudes to Achievement in Mathematics and Reading*. **Journal of Educational Research**, 65(2).

SLA'LE, John R.; JONES, Craig H.; CHARLESWORTH, J.R. (1990). *Relationship of Conception of Intelligence to Preferred Teaching Behaviors, Action in Teacher Education*, 12(1).

STRAMAN, Minerva Constantine (1979). *Expressed Parental attitudes Toward Child Rearing in Relation to Study Habits, Study Attitudes and Study Skills Achievement in Early Adolescence*, Andrews University School of Graduate Studies, The Degree of Doctor of Education. Umi Number:7912444.

SUBAŞI, Güzin (2000). *Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Eğitiminin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Alışkanlıklarına Etkisi*, *Eğitim ve Bilim*, 25(117).

SÜNBU'L, Ali Murat; TŪFEKŪI, S.; KOCAMAN, Y.; ARI, M.; KARAGŪZLŪ, M. (1998). *Univerte Őğrencilerinin Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değışkenler Açısından İncelenmesi*, S.Ū Eğitim Bilimleri Bölümü 7. Eğitim Bilimleri Kongresi, 1.Cilt.

TAN, Hasan (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, İstanbul:Alkım Yayınevi.

TAN, Hasan (1996). *Verimli Ders Çalışma ve Hayata Hazırlanma*, İstanbul:Alkım Yayınevi.

TEKİN, Halil (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara:Yargı Yayıncılık.

TELMAN, Nursel (1996). *Etkin Öğrenme Yöntemleri*, İstanbul:Epsilon Yayıncılık.

TINKLIN, Teresa (2003). *Gender Differences and High Attainment*, *British Educational Research Journal*, 29(3).

TULUM, Yıldız (2001). **Hemşirelik Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

TURGUT, Fuat (1995). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**, Ankara: Yargıcı Matbaası.

ULUĞ, Fevzi (1981). **Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Kazandırma Konusunda Yapılan Rehberliğin Okul Başarısına Etkisi**, Ankara:Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

ULUĞ, Fevzi (2000). **Okulda Başarı**, İstanbul:Remzi Kitabevi.

ÜNAL, Senra; ADA, Sefer (2003). **Sınıf Yönetimi**, İstanbul:Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi.

VOCKELL, E. (1993). *Why Schools Fail And What We Can Do About It*, **The Clearing House**, 66(4), Academic Research Library.

WANG, Peter C. (1995). *School Improvement a Joint Effort*, **Thrust for Educational Leadership**, 25(1).

WEINER, B. (1974). *Achievement Motivation and Attribution Theory*. Morristown,NJ:General Learning Process akt: KÖŞİ, R.(1998). *Başarı Yönelimlerindeki Cinsiyet Farklılıklarının Akademik Seçim ve Edinimlere Dönük Etkiler*, **Eğitim ve Bilim**,22(107).

WEINSTEIN, Claire.E.; PALMER, David.R., SCHULTE, Ann C. (Second Edition). *LASSI: Learning and study strategies Inventory*, Clearwater, Florida: H & H Publishing.

WEN, Shih-Sung; LIU, Au-Yen (1976). *The Validity of Each of the Four Scales of the Survey of Study Habits and Attitudes (SSHA) for Each of Two Samples*

of College Students and Under Each of Two Treatment Conditions Involving Use of Released Class Time, Educational and Psychological Measurement, 36(2).

WERNER, Ken (2003). **Learning Style Awareness and the Appropriate Prescription of Study Strategies to Improve Student Understanding of Work/Study Habits**, Alaska Anchorage University, The Degree of Master of Science Vocational Education, UMI Number:1413767.

WILLIAMS, Kenneth; GOLDSTEIN, David; GOLDSTEIN,Joel (2002). *Improving the Study Habits of Minority Students Through Web-Based Courses,Tech Trends, 46(2).*

WOLFF, Kimberly Schneider (2001). **Rewards for Middle School Student**, The Faculty of Pacific Lutheran University, The Degree of Master of Arts, UMI Number:1406569.

WREN, C.G. (1941). *Study-habit inventory*. (Revised ed.) Stanford, CA: Stanford University Press.

YILDIRM, Cenal (1999). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Ankara: ÖSYM Yayınları.

YILDIRM, Ibrahim (2000). *Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18.

YILDIRM, Ali; DOĞANAY, Ahmet; TÜRKÖĞLU, Adil (2000). **Ders Çalışma ve Öğrenme Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ, Müge (1997). **Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Envanter Geliştirme Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması**, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

YÜKSEL, Ayfer (1997). **Ders Çalışma Tekniklerinin Öğrenci Başarısına Etkisi**, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

YÜKSEL, Sedat; KOŞAR, Edip (2001). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ders Çalışırken Kullandıkları Öğrenme Stratejileri*. **Çağdaş Eğitim**, Temmuz-Ağustos, 278.

ZEYREK, E. ve diğerleri. (1990). *Çalışma Alışkanlıklarını Değerlendirme Envanteri (ÇADE) Türkçe Uyarılaması*. **V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı, Sayı 8**, İzmir-Ege Üniversitesi Basımevi.

http://egitimci.port5.com/new_page_1.htm 06.04.2004

<http://www.odevsitesi.com/duzenlicalisma.asp> 26.01.2004

http://thinkport.org/familycommunity/interstitials/study_habits.tp 15.04.2004

<http://www.iloveteaching.com/chs/study/tips.htm> 15.04.2004

<http://www.parentinged.org/handout3/General%20Parenting%20Information/study%20habits.htm> 15.04.2004

http://www.how-to-study.com/tknng_notes.htm 15.06.2004

<http://www.urbanext.uiuc.edu/succeed/05-studyhabits.html> 15.04.2004.

http://www.stjohns-chs.org/jrotc/textbook/U3C2L4_txt.pdf 15.04.2004

EKLER

1. İZİN YAZILARI

2.“ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI VE TUTUMLARI” ÖLÇME ARACI

3.ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUM VE CİNSİYET DAĞILIMINA İLİŞKİN GÖZENEKLER ARASI ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

4.“GECİKMELERİ ÖNLEME” ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLİŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

5. “ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ” ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLİŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

6. “ÖĞRETMENİ ONAYLAMA” ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLİŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

7. “EĞİTİMİ KABULLENME”ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLİŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

EK 1

İZİN YAZILARI

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

7 Şubat 2005

BÖLÜM : KÜLTÜR
SAYI : 0701
KONU : Araştırma.

8313

OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE

LGİ : İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, 10.02.2005 tarih ve 070/487 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora Programı Öğrencisi Aysel MEMİŞ'in "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumlarının Değerlendirilmesi" konulu araştırmasını ilçemize bağlı okullarda yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 28.01.2005 tarih ve 441 sayılı yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve Bakanlık emri gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Metin D. BAYINDIR
Müdür a.
Şube Müdürü

Hande Çelebi
8.2.2005

Sayı : BURSİ-ŞEKER-05/2005-634
Konu : Araştırma

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

2 sayılı

ANKARA VALİLİĞİNE
İl Milli Eğitim Müdürlüğüne

İyi Günü. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 10.02.2005 tarih ve 070/487 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Değerlendirme Programı Öğrencisi Aysel MEMİŞ'in "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumlarının Değerlendirilmesi" konulu araştırmasını ilçemize bağlı okullarda yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 28.01.2005 tarih ve 441 sayılı yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Araştırma sonuçlarını ve araştırma faaliyetlerinizi yerel düzeyde yaptığınız araştırmaları yapılıncaya kadar ilçe Müdürlüğümüze ve gereğini rica ederim.

Nurettin KORKAKCI
Müdür a.
Kıyafet Başkanlığı

Hande Çelebi
8.2.2005

Hande Çelebi
8.2.2005

T.C.
KEÇİÖREN KAYMAKAMI, İÇİ
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM: Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.01.11.070/ 3880
KONU : Araştırma İzni

18 ŞUBAT 2005

**İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜKLERİNE
KEÇİÖREN**

İl.Gİ: Milli Eğitim Müdürlüğü'ne 10.02.2005 tarih ve 487/1505 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora programı öğrencisi Aysel MEMİŞ' in "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumlarının İncelenmesi" konulu araştırmasını okulunuzda yapabilmemesinin uygun görüldüğü hakkındaki Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilgi tarih ve sayılı yazısı ekinde alınan Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 08.02.2005 tarih ve 637 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Şenol AGBABA
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek :1-Yazı.

T.C.
MAMAK KAYMAKLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BİLGİSAYARA İŞLENDİ
Mamak İlçe

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.06.11.070/485
KONU : Araştırma Talebi

19/02/2005

TÜM OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE

İLGİ : M.E.Md. Kültür Bl. 10.02.2005 tarih 487 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora programı öğrencisi Aysel MEMİŞ' in Okulunuzda araştırma çalışması yapabilmesine ilişkin Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 08.02.2005 tarih ve 01/643 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EK : 2

Mahmut ÖZTÜRANLI
Müdür
Şube Müdürü

19/02/2005

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.4.MEM.4.06.06.11.070/485
Konu : Araştırma Talebi
8.02.2005

ANKARA VALİLİĞİNE
İl Millî Eğitim Müdürlüğüne

Eğilim : Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora programı öğrencisi Aysel MEMİŞ' in Okulunuzda araştırma çalışması yapabilmesine ilişkin Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 08.02.2005 tarih ve 01/643 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Araştırma çalışması için uygun okulları tespit etmeniz ve bu okullarda araştırma çalışması yapılmasını rica ederim.

M. Kemal KAYMAKÇI
Başkan
Kurul Başkanı

19/02/2005

19/02/2005

T.C.
Yenimahalle Kaymakamlığı
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : E.08.4.MEM.4.06.08.04.11.070/ 2757
KONU : Araştırma

09 06 2019

İLGİLİ OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Aysel MEMİŞ'in okulunuzda araştırma yapabilesinin uygun görüldüğüne ilişkin 637 sayılı yazı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ek.1.

Yunus ERDOĞAN
Müdür 2.
Şube Müdürü

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Gölbaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

ÖLÜM : Kültür
AYI : B.08.4.MEM.4 06.04.00.11.070/1522
ONU : Araştırma İzni

15/02/2005

.....MÜDÜRLÜĞÜNE
GÖLBAŞI

İlgi : Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü 10/02/2005 tarih ve 11.070/487/1505
sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Doktora
programı öğrencisi Aysel MEMİŞ'in "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve tutumlarının
değerlendirmesi" konulu araştırmasını yapabilmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Bakanlığımız
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 08.02.2005 tarih ve 637 sayılı
kararı ekte gönderilmiştir.

Bakanlık emri gereğince işlem yapılmasına rica ederim.

K : 1- Yanı (1 sayfa)

Ş. ÇELİK
Şube Müdürü

BAĞLANTI :
İLGİLİ :
Okul Müdürlükleri

15/02/2005 V.H.K.İ. A.ÇELİK
15/02/2005 Şef H.S.ORAĞCI

T.C
SİNCAN KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

16./02/2005

ŞAYI :B.06.4.MEM.4.06.07.11-000/630
KONU: Araştırma İzni

TÜM İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE
SİNCAN

LGİ :İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 10.02.2005 tarih ve 070/478/1505 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı,
Doktora programı öğrencisi Aysel MEMİŞ'in "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve
Tutumlarının İncelenmesi" konulu Araştırmayı Okulunuzda yapabilmelerine İlişkin
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 08.02.2005 tarih ve 637
sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve Gereğini rica ederim.

Perihan ÜZRİNAR
Şube Müdürü

Ek : 1-Yazı

Memur : Ç.Akpınar 15./02/2005
Şef : Ş.dulkadiroğlu .../02/2005

EK 2

“ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI VE TUTUMLARI” ÖLÇME ARACI

Sevgili öğrenciler,

Bu anket ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Anket sorularının doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Samimi bir şekilde cevaplamanız araştırma sonuçlarının daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Öğretmenle ilgili maddelerde genel olarak derslerinize giren tüm öğretmenler ile ilgili yorumlarımız beklenmektedir. Araştırma sonucunda derslerinizde ve hayatta daha başarılı olmanızı sağlayacak öneriler verilmesi açısından lütfen içtenlikle ve gerçekleri yansıtacak şekilde işaretleme yapınız. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacaktır. Çok teşekkürler,

Arş.Gör.Aysel Memiş

Cinsiyetiniz: 😊 Kız   😊 Erkek

Annenizin öğrenim durumu:

😊 Hiçbir okul mezunu değil   😊 Ortaokul-Lise mezunu   😊 Master-doktora
😊 İlkokul- mezunu   😊 Üniversite mezunu

Babanızın öğrenim durumu:

😊 Hiçbir okul mezunu değil   😊 Ortaokul-Lise mezunu   😊 Master-doktora
😊 İlkokul mezunu   😊 Üniversite mezunu

Ailedeki birey sayısı (siz dahil)

😊 8 ve yukarı   😊 6-7 kişi   😊 4-5 kişi   😊 3 kişi

Oturduğunuz ev kime ait

😊 Kira   😊 Kendi evimiz   😊 Lojman

Evinizdeki oda sayısı (mutfak hariç)

😊 Tek oda   😊 1 oda+salon   😊 2 oda+salon   😊 3 oda+salon   😊 4 oda+salon

Oturduğunuz evin ısıtma düzeni

😊 Soba   😊 Kalorifer   😊 Kombi

Ailenizin aylık geliri.....

Annenizin mesleği.....

Babanızın mesleği.....

Ailenizin sahip olduğu eşyaları (birden fazla ise kutucuğa sayısını yazınız)

Ev (Daire)   Araba   Yazlık ev   Bilgisayar   Cep telefonu
(Semt)   (Markası)

..... Bilgisayarınızda internet var mı evet | hayır

Buzdolabı   Çamaşır makinesi   Televizyon   VCD-DVD

Ders çalışmak için odanız yada masanız var mı?

😊 Evet   😊 Hayır

GEÇİKMELERİ ÖNLEME

	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
derslerini günlüğüne çalışır, yığılmasını önlerim.					
vin kalabalık oluşu, çalışma ortamının olmaması gibi nedenlerden dolayı ders çalışmıyorum.					
derslerime çalışmaya başlamam çok zor oluyor.					
ders çalışmaya oturduğum zaman kendimi çalışamayacak kadar yorgun ve kusuz hissediyorum.					
derslerini sadece yazılıdan önceki gün çalışırım.					
derslerinden geri kalınca Öğretmenin uyarlarına gerek kalmadan levlerimi tamamlarım.					
✓ ödevim sıkıcı olsa bile tamamlarım.					
✓ ödevlerini zamanında tamamlarım.					
devim çok zor ya da uzunsa öfke ile bir tarafa atıp yapmaktan vazgeçerim ya da kolay yerlerini yaparım.					
derslerimde zorlanınca Öğretmenimden yardım isterim.					
ğretmenin tahtaya yazdıklarını defterime yazar, eve gidince yazdıklarımı izden geçiririm.					
ders çalışırken televizyonu ya da müziği kapatırım.					
derslerimi başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.					

I. Nadiren	zaman olarak	% 0-15	ölçüsünde
II. Bazen	zaman olarak	% 16-35	ölçüsünde
III. Sık Sık	zaman olarak	% 36-65	ölçüsünde
IV. Genel Olarak	zaman olarak	% 66-85	ölçüsünde
V. Daima	zaman olarak	% 86-100	ölçüsünde

ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
İrs çalışmaya başladıktan kısa bir zaman sonra okuduğumu layamıyorum.					
İretmenin tahtaya yazdığı şeylerin hepsini dillerime yazıyorum.					
İrs çalışırken ayrıntıları (tarih,şekil,sayı gibi) okumadan geçirim.					
İk ders çalıştığım halde yeterince başarılı değilim.					
İzlik olurken heyecanlanıp aklım karıştığından bildiğim sorulara bile cevap veremiyorum.					
İzduklarımı birkaç dakika içinde unutuyorum.					
İzli sırasında bildiğim isimleri,tarihleri unutuyorum.					
İmanım olursa,sınav kağıdımı vermeden önce cevaplarımı kontrol ederim.					
İzli sorularını cevaplariken imla kurallarına ve noktalama işaretlerine fazla dikkatsizim.					
İztilerde sonuna kadar kalmama rağmen cevaplarımı üşüremiyorum.					
İlevlerimi hazırlarken düzenli ve temiz oluşuna dikkat ederim.					
İretmenim ödevlerimi baştan savma ve düzensiz buluyor.					
İretmenimden anlayamadığım bir ödevin açıklamasını istemekten kinirim.					

- I. Nadiren zaman olarak % 0-15 ölçüsünde
- II. Bazen zaman olarak % 16-35 ölçüsünde
- III. Sık Sık zaman olarak % 36-65 ölçüsünde
- IV. Genel Olarak zaman olarak % 66-85 ölçüsünde
- V. Daima zaman olarak % 86-100 ölçüsünde

ÖĞRETMENİ ONAYLAMA

	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Genel olarak	Daima
Öğretmenin öğrettiği konuları benim için anlamlı ve ilginç hale getiriyor.					
Öğretmenlerim dersleri benim anlayabileceğim gibi anlatamıyor.					
Öğretmenlerin çok fazla konuştuğunu düşünüyorum.					
Ders verirken ve sorduğum sorulara cevap verirken öğretmenler tanımadığım kelimeler kullanıyorlar.					
Öğretmenlerin beni anlamadıklarını düşünüyorum.					
Öğretmenlerin sevdikleri öğrencilere daha çok not verdiğini düşünüyorum.					
Öğretmenlerin çok sert olduklarını düşünüyorum.					
Öğretmenler öğrencilerle ilişkilerinde baskıcı davranır.					
Öğretmenler başarısız öğrencilerle dalga geçiyor ve hatalarını izlerine vuruyorlar.					
Yalnızca soru soran ve sürekli görüşlerini açıklayan öğrencilerin öğretmenleri etkilemeye çalıştığını düşünüyorum.					
Öğretmenlerin bize çok ödev verdiklerini düşünüyorum.					
Her öğrencinin bütün ödevlerini zamanında bitirmesi mükemmeldir.					
Önce beden eğitimi öğretmenini okula diğer öğretmenlerden daha fazla önemde buluyor.					

- I. Nadiren zaman olarak % 0-15 ölçüsünde
 II. Bazen zaman olarak % 16-35 ölçüsünde
 III. Sık Sık zaman olarak % 36-65 ölçüsünde
 IV. Genel Olarak zaman olarak % 66-85 ölçüsünde
 V. Daima zaman olarak % 86-100 ölçüsünde

EĞİTİMİ KABULLENME	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
Öğretmenin öğrenciler tarafından sevilmek istediğine inanıyorum.					
Sevmediğim öğretmenin dersini çalışmak istemiyorum.					
İnanç varsa onun öncesindeki dersleri takip edmiyorum.					
Okulun ilk birkaç günü sonunda derslere olan ilgim kayboluyor.					
Öv ödevlerini seçme özgürlüğümüz yok.					
Bir dersi sevmesem bile iyi not almak için çalışırım.					
Önce hak ettiğimi notları alıyorum.					
Ders çalışmaktansa televizyon seyretmeyi ya da bilgisayar oyunu oynamayı tercih ederim.					
Bazı dersler o kadar sıkıcı ki öğretmeni dinleyemiyorum, resim iziyorum, hayal kuruyorum ya da mektup yazıyorum.					
Derslerin bazıları o kadar sıkıcı ki çalışmak ve ödevlerimi yapmak için kendimi zorluyorum.					
Sevdiğim dersleri seçmede serbest bırakılsaydım daha çok ders alırdım.					
Ders çalışmayı sevmediğim için okumam gereken şeylere dikkatimi veremiyorum.					
Okulda öğretilenlerin büyüdüğümde işime yarantayacağını düşünüyorum.					

- I. Nadiren zaman olarak % 0-15 ölçüsünde
 II. Bazen zaman olarak % 16-35 ölçüsünde
 III. Sık Sık zaman olarak % 36-65 ölçüsünde
 IV. Genel Olarak zaman olarak % 66-85 ölçüsünde
 V. Daima zaman olarak % 86-100 ölçüsünde

Ç 3: ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUM VE CİNSİYET DAĞILIMINA İŞKİN GÖZENEKLER ARASI ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	F'	Anlamlı Fark
Ölçme	Gruplar arası	1052,552	5	210,510	7,357	,000	12-21, 12-31
	Gruplar içi	15795,413	552	28,615			
	Toplam	16847,966	557				
Yöntemleri	Gruplar arası	498,460	5	99,692	4,036	,001	12-21, 12-31
	Gruplar içi	13636,301	552	24,703			
	Toplam	14134,762	557				
Alışkanlıkları	Gruplar arası	2907,339	5	581,468	6,761	,000	12-21, 12-31
	Gruplar içi	47470,597	552	85,997			
	Toplam	50377,935	557				
Oranlamık	Gruplar arası	483,400	5	96,680	3,468	,004	11-32
	Gruplar içi	15389,211	552	27,879			
	Toplam	15872,611	557				
Kalıştırma	Gruplar arası	822,512	5	164,502	6,082	,000	21-32, 31-32
	Gruplar içi	14930,814	552	27,049			
	Toplam	15753,326	557				
Tutunları	Gruplar arası	2326,848	5	465,370	5,125	,000	21-32, 31-32
	Gruplar içi	50123,978	552	90,804			
	Toplam	52450,826	557				
Oryantasyonu	Gruplar arası	8743,078	5	1748,616	5,968	,000	12-21, 12-31
	Gruplar içi	161739,641	552	293,007			
	Toplam	170482,719	557				

-Alt SED Kız, 12=Alt SED Erkek, 21= Orta SED Kız, 22=Orta SED Erkek, 31= Üst SED Kız, 32=Üst SED Erkek

K 4: "GECİKMELERİ ÖNLEME" ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

		1. Derslerimi gündüzün çalışır, öğlen saatleri ödevlerimi.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		1,2	16,2	13,5	13,5	55,4	0,4	100,0
kek		5,7	22,5	15,4	18,1	38,3	-	100,0
toplam		3,6	19,5	14,5	15,9	46,2	0,2	100,0
		2. Evim kullandığım oluşt, çalışma ortamının olmaması gibi nedenlerden dolayı ders çalışmıyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		67,3	23,8	1,2	2,7	4,6	0,4	100,0
kek		54,4	27,5	4,4	5,7	6,7	1,3	100,0
toplam		60,4	25,8	2,9	4,3	5,7	0,9	100,0
		3. Derslerime çalışmaya başlamam çok zor oluyor.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		83,8	25,8	3,1	3,5	3,1	0,8	100,0
kek		52,0	31,9	5,7	5,4	4,7	0,3	100,0
toplam		57,5	29,0	4,5	4,5	3,9	0,5	100,0
		4. Ders çalışmaya oturduğum zaman kendimi çalışmayacak kadar yorgun ve uykusuz hissediyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		49,6	36,2	5,0	4,6	3,8	0,8	100,0
kek		41,6	41,9	5,7	2,3	6,4	-	100,0
toplam		46,4	39,2	5,4	3,4	5,2	0,4	100,0
		5. Derslerimi sadece yazılıdan önceki gün çalıştım.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		60,4	15,0	6,9	5,4	11,2	1,2	100,0
kek		49,7	12,4	12,1	6,0	18,8	1,0	100,0
toplam		54,7	13,6	9,7	5,7	15,2	1,1	100,0
		6. Derslerimden geri kalınca öğretmenlerin uyarılarına gerek kalmadan ödevlerimi tamamlıyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		7,7	11,2	11,2	8,8	59,6	1,5	100,0
kek		8,7	12,4	13,4	10,1	55,4	-	100,0
toplam		8,2	11,8	12,4	9,5	57,3	0,7	100,0
		7. Ev ödevim sık sık olsa bile tamamlarım.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		2,3	6,4	12,3	6,2	73,8	-	100,0
kek		3,7	8,1	13,1	11,4	63,7	0,7	100,0
toplam		3,0	6,8	12,7	8,0	66,4	0,4	100,0
		8. Ev ödevlerimi zamanında tamamlıyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		8	7,3	9,6	11,9	67,7	2,7	100,0
kek		2,7	15,1	11,1	13,1	56,4	1,7	100,0
toplam		1,8	11,5	10,4	12,5	61,6	2,2	100,0

9.Ödevim çok zor ya da uzunsa öfke ile bir tarafa atıp yapmaktan vazgeçerim ya da kolay yerlerim yaparım.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	66,2	18,1	2,7	6,5	5,8	0,8	100,0
çek	58,1	19,8	5,7	7,4	8,7	0,3	100,0
plan	61,8	19,0	4,3	7,0	7,3	0,5	100,0
10.Derslerimde zorlanınca öğretmenimden yardım isterim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	11,9	31,2	7,3	9,6	38,5	1,5	100,0
çek	11,7	29,9	9,7	7,7	38,9	2,6	100,0
plan	11,8	30,5	8,6	8,6	38,7	1,8	100,0
11.Öğretmenin tahtaya yazdıklarını defterime yazar, ovc gidince yazdıklarımı gözden geçiririm.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	2,7	24,6	10,0	16,5	45,0	1,2	100,0
çek	8,7	28,5	10,4	17,8	34,2	0,3	100,0
plan	5,9	26,7	10,2	17,2	39,2	0,7	100,0
12.Ders çalışırken televizyonu ya da müziği kapatırım.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	8,1	13,5	10,8	8,8	58,3	0,8	100,0
çek	15,1	13,4	11,7	8,4	51,0	0,3	100,0
plan	11,8	13,4	11,3	8,6	54,3	0,5	100,0
13.Derslerimi başkaları ile birlikte çalıştırsam yalnız çalışmayı tercih ederim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	11,5	25,4	6,9	11,9	43,5	0,8	100,0
çek	20,8	22,5	8,4	13,1	35,2	-	100,0
plan	16,5	23,8	7,7	12,5	39,1	0,4	100,0

K 5: "ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ" ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

		1. Ders çalışmaya başladıkten kısa bir zaman sonra okuduğumu anlayamıyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		53,1	29,6	5,0	4,2	8,1	-	100,0
kek		47,7	32,6	4,4	3,4	11,7	0,3	100,0
plan		50,2	31,2	4,7	3,8	10,0	0,2	100,0
		2. Öğretmenin tahtaya yazdığı şeylerin hepsini defterime yazıyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		3,1	8,5	9,2	10,8	68,5	-	100,0
kek		5,4	9,7	11,4	9,4	63,8	0,3	100,0
plan		4,3	9,1	10,4	10,0	65,9	0,2	100,0
		3. Ders çalışırken ayrıntıları (tarih, şekil, sayı gibi) okumadan geçerim.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		60,6	25,4	8,5	3,5	5,4	1,2	100,0
kek		60,7	18,9	7,4	8,0	6,0	1,0	100,0
plan		60,8	21,9	5,6	5,0	5,7	1,1	100,0
		4. Çok ders çalıştığım halde yeterince başarılı değilim.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		41,2	28,5	6,5	16,6	8,6	3,8	100,0
kek		40,6	32,9	5,0	8,4	11,7	1,3	100,0
plan		40,9	28,5	5,7	12,2	10,2	2,5	100,0
		5. Yazılı çalışırken heyecanlanıp aklım karıştığından bildiğimi sorulara bile cevap veremiyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		24,6	45,1	12,3	6,5	13,5	-	100,0
kek		25,5	33,2	12,4	8,4	20,1	0,3	100,0
plan		25,1	37,8	12,4	7,5	17,0	0,2	100,0
		6. Okuduklarımı birkaç dakika içinde unutuyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		70,0	18,1	3,8	3,6	3,8	0,4	100,0
kek		64,8	23,6	5,0	2,7	3,4	0,3	100,0
plan		67,2	21,1	4,5	3,2	3,6	0,4	100,0
		7. Yazılı sırasında bildiğim isimleri, tarihleri unutuyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		42,7	43,1	5,4	3,5	3,5	1,8	100,0
kek		43,0	37,8	7,0	6,4	5,0	1,0	100,0
plan		42,8	40,1	8,3	5,0	4,3	1,4	100,0
		8. Zamanın olursa sınav kağıdını vermeden önce cevaplarımı kontrol ederim.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		4,6	10,0	11,9	7,7	65,8	-	100,0
kek		5,7	10,1	11,1	7,0	65,1	1,0	100,0
plan		5,2	10,0	11,5	7,3	65,4	0,5	100,0

9.Yazılı sınavlarını cevaplarırken imla kurallarına ve noktalama işaretlerine uymada dikkatsizim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	51,9	34,7	3,5	5,4	4,2	,8	100,0
kek	43,6	33,9	8,4	5,7	7,7	,7	100,0
toplari	47,5	34,1	6,1	5,6	6,1	,7	100,0
10.Yazılılarda sonuna kadar kalmama rağmen cevaplarımı yetiştiremiyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	58,8	32,3	1,5	2,2	4,6	1,5	100,0
kek	52,7	28,2	8,1	2,7	7,4	1,0	100,0
toplari	55,6	30,1	5,0	2,0	6,1	1,3	100,0
11.Ödevlerimi hazırlarken düzenli ve temiz oluşuna dikkat ederim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	2,7	7,7	9,6	8,1	79,8	1,2	100,0
kek	5,7	10,7	13,1	9,7	59,7	1,0	100,0
toplari	4,3	9,3	11,5	9,0	64,9	1,1	100,0
12.Öğretmenim ödevlerimi, baştan savma ve düzensiz buluyor.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	76,2	14,6	1,2	3,1	2,7	2,3	100,0
kek	58,7	26,2	4,4	3,0	7,0	,7	100,0
toplari	66,8	20,8	2,9	3,0	5,0	1,4	100,0
13.Öğretmenimder anladığımı bir ödevin açıklamasını istemekten çekinirim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z	40,0	33,8	7,3	4,2	14,2	,4	100,0
kek	41,3	24,2	11,7	3,0	17,4	,3	100,0
toplari	40,7	28,7	9,7	4,7	15,9	,4	100,0

K 6: "ÖĞRETMENİ ONAYLAMA" ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

		1. Öğretmenin öğrettiği konuları benim için anlamlı ve ilginç hale getiriyor.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		21,9	20,8	5,8	12,3	37,7	1,5	100,0
kek		23,2	20,5	9,7	9,4	38,6	0,7	100,0
plan		22,6	20,6	7,8	10,8	37,1	1,1	100,0
		2. Öğretmenlerin dersleri benim anlayabileceğim gibi anlatamıyor.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		65,6	15,8	2,7	3,1	12,7	-	100,0
kek		54,7	16,8	6,7	4,7	16,4	0,7	100,0
plan		59,8	16,3	4,8	3,9	14,7	0,4	100,0
		3. Öğretmenlerin çok fazla konuştuğunu düşünüyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		73,1	16,2	4,2	3,1	2,7	,8	100,0
kek		69,8	14,4	5,4	3,4	5,4	1,7	100,0
plan		71,3	15,2	4,8	3,2	4,1	1,3	100,0
		4. Ders verirken ve sorduğum sorulara cevap verirken öğretmenler anlamadığım kelimeler kullanıyorlar.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		45,8	33,6	4,2	2,7	7,7	-	100,0
kek		45,0	35,9	6,3	4,0	8,7	0,3	100,0
plan		45,3	37,8	6,2	3,4	8,2	0,2	100,0
		5. Öğretmenlerin beni anlatmadıklarını düşünüyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		56,2	22,7	5,8	4,2	10,0	1,2	100,0
kek		45,6	31,5	5,7	2,3	13,1	1,7	100,0
plan		50,5	27,4	5,7	3,2	11,6	1,4	100,0
		6. Öğretmenlerin sevdikleri öğrencilere daha çok not verdiğini düşünüyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		68,8	15,4	3,8	5,0	6,2	,8	100,0
kek		62,4	14,1	5,4	5,0	11,7	1,3	100,0
plan		65,4	14,7	4,7	5,0	9,1	1,1	100,0
		7. Öğretmenlerin çok sert olduklarını düşünüyorum.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		61,2	27,7	3,1	1,5	5,4	1,2	100,0
kek		51,0	31,2	5,4	4,0	7,4	1,0	100,0
plan		55,7	29,6	4,3	2,9	6,5	1,1	100,0
		8. Öğretmenler öğrencilere ilişkilerinde baskıcı davranır.						Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
z		71,5	18,9	2,3	3,1	4,2	1,0	100,0
kek		63,4	20,1	6,0	3,0	6,7	1,7	100,0
plan		67,2	18,6	3,8	3,0	5,6	1,6	100,0

		9.Öğretmenler başarısız öğrencilerle dalgın geçiyor ve hatırlarını yüzlerine yuruyorlar.					Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)
z		82,3	12,7	1,2	2,7	1,2	-
kek		74,2	13,8	4,4	1,7	5,4	0,7
toplam		78,0	13,3	2,9	2,2	3,4	0,4
		10. Sınıfta sonu soran ve sürekli görüntülerini açıklayan öğrencilerin öğretmeni etkilemeye çalıştığını düşünüyorum.					Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)
z		35,8	28,5	11,2	7,3	15,4	1,9
kek		35,9	29,9	8,1	8,4	17,1	,7
toplam		35,8	29,2	9,5	7,9	16,5	1,3
		11.Öğretmenlerin bize çok ödev verdiklerini düşünüyorum.					Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)
z		49,2	33,1	4,2	5,8	7,7	-
kek		43,0	31,5	5,7	5,4	14,1	0,1
toplam		45,9	32,3	5,0	5,6	11,1	0,7
		12. Bir öğrencinin bütün ödevlerini zamanında bitirmesi mümkün değildir.					Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)
z		54,2	22,3	4,6	7,3	9,8	1,8
kek		56,0	21,6	4,7	5,7	12,4	0,3
toplam		54,7	22,0	4,7	6,5	11,4	1,1
		13. Bence beden eğitimi öğretmeni okula diğer öğretmenlerden daha fazla katkıda bulunuyor.					Toplam (%)
		Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)
z		81,5	20,4	3,9	5,4	8,8	-
kek		55,4	20,1	5,7	4,7	13,8	0,3
toplam		58,2	20,3	4,8	5,0	11,5	0,2

Çizelge 7: "EĞİTİMİ KABULLENME" ALT BOYUTUNDA YER ALAN 13 MADDEYE İLİŞKİN BULGULARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

1. Öğretmenin öğrenciler tarafından sevilmeğe istediğine inanıyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	13,1	10,4	6,4	4,2	68,2	0,8	100,0
kadın	12,1	12,4	6,7	6,7	59,7	0,3	100,0
toplam	12,6	11,5	7,2	5,6	62,7	0,5	100,0
2. Sevmediğim öğrendiğim dersini çalışmak istemiyordum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	65,8	17,3	3,1	2,3	10,8	0,8	100,0
kadın	55,7	18,1	5,0	3,0	18,1		100,0
toplam	60,4	17,7	4,1	2,7	14,7	0,4	100,0
3. Sınav varsa onun öncesindeki dersleri takip edemiyordum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	52,8	24,6	6,2	3,5	12,3	1,2	100,0
kadın	41,5	29,2	8,4	3,7	15,8	1,3	100,0
toplam	46,9	27,1	7,3	3,6	14,2	1,3	100,0
4. Okulun ilk birkaç gününde derslere olan ilgim kayboluyordu.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	64,2	21,8	3,8	2,7	6,8	0,4	100,0
kadın	59,4	22,1	3,7	4,0	10,4	0,3	100,0
toplam	61,8	22,0	3,8	3,4	8,6	0,4	100,0
5. Ev ödevlerini seçme özgürlüğüm yok.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	34,2	16,9	3,8	10,0	33,1	1,9	100,0
kadın	36,2	10,7	4,7	6,4	41,6	0,3	100,0
toplam	35,3	13,6	4,3	8,1	37,6	1,1	100,0
6. Bir dersi sevmesem bile iyi not almak için çalışırım.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	5,4	2,7	10,0	4,2	76,8	0,8	100,0
kadın	6,4	6,4	7,4	8,1	70,8	1,0	100,0
toplam	6,9	4,7	8,6	6,3	73,7	0,9	100,0
7. Bençe hak ettiğimi notları alıyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	8,2	12,7	5,0	11,2	63,1	1,2	100,0
kadın	12,1	11,7	10,1	10,7	54,4	1,0	100,0
toplam	9,3	12,2	8,1	10,9	58,4	1,1	100,0
8. Ders çalışmaktansa televizyon seyretmeyi ya da bilgisayar oyunu oynamayı tercih ederim.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
erkek	77,3	18,2	1,2	2,7	2,7		100,0
kadın	83,8	20,5	2,7	4,7	8,1	0,3	100,0
toplam	79,1	19,5	2,0	3,8	5,6	0,2	100,0

9. Bazı dersler o kadar sıkıcı ki öğretmeni dinleyemiyorum, resim çiziyor, hayal kuruyor ya da mektup yazıyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
Ortalama	78,1	15,8	1,9	2,5	2,3	0,4	100,0
Erkek	67,4	14,4	5,7	3,0	9,1	0,3	100,0
Toplam	72,4	15,1	3,9	2,3	5,9	0,4	100,0
10. Derslerin bazıları o kadar sıkıcı ki çalışmak ve ödevlerimi yapmak için kendimi zorluyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
Ortalama	57,3	22,7	4,2	4,2	10,4	1,2	100,0
Erkek	43,0	23,2	9,4	6,4	17,8	0,3	100,0
Toplam	49,6	22,9	7,0	5,4	14,3	0,7	100,0
11. Sevdiğim dersleri seçmede serbest bırakılıysaydım daha çok ders çalışırdım.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
Ortalama	28,0	14,8	5,8	13,5	40,0	1,2	100,0
Erkek	19,1	15,8	10,7	10,7	43,3	0,3	100,0
Toplam	21,8	15,2	8,4	12,0	41,8	0,7	100,0
12. Ders çalışmayı sevmediğim için okumam gereken şeylere dikkatimi veremiyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
Ortalama	67,3	15,2	3,5	1,5	11,5	-	100,0
Erkek	57,4	13,8	8,4	4,0	12,4	-	100,0
Toplam	62,0	13,1	5,0	2,9	12,0	-	100,0
13. Okulda öğretilenlerin bütünlüğünde işime yarayacakları düşünüyorum.							Toplam (%)
	Arada bir (%)	Bazen (%)	Sık sık (%)	Genel olarak (%)	Daima (%)	Diğer (%)	
Ortalama	69,2	8,1	2,7	2,3	17,3	0,4	100,0
Erkek	54,7	6,7	6,0	4,7	27,5	0,3	100,0
Toplam	61,5	7,3	4,5	3,6	22,8	0,4	100,0